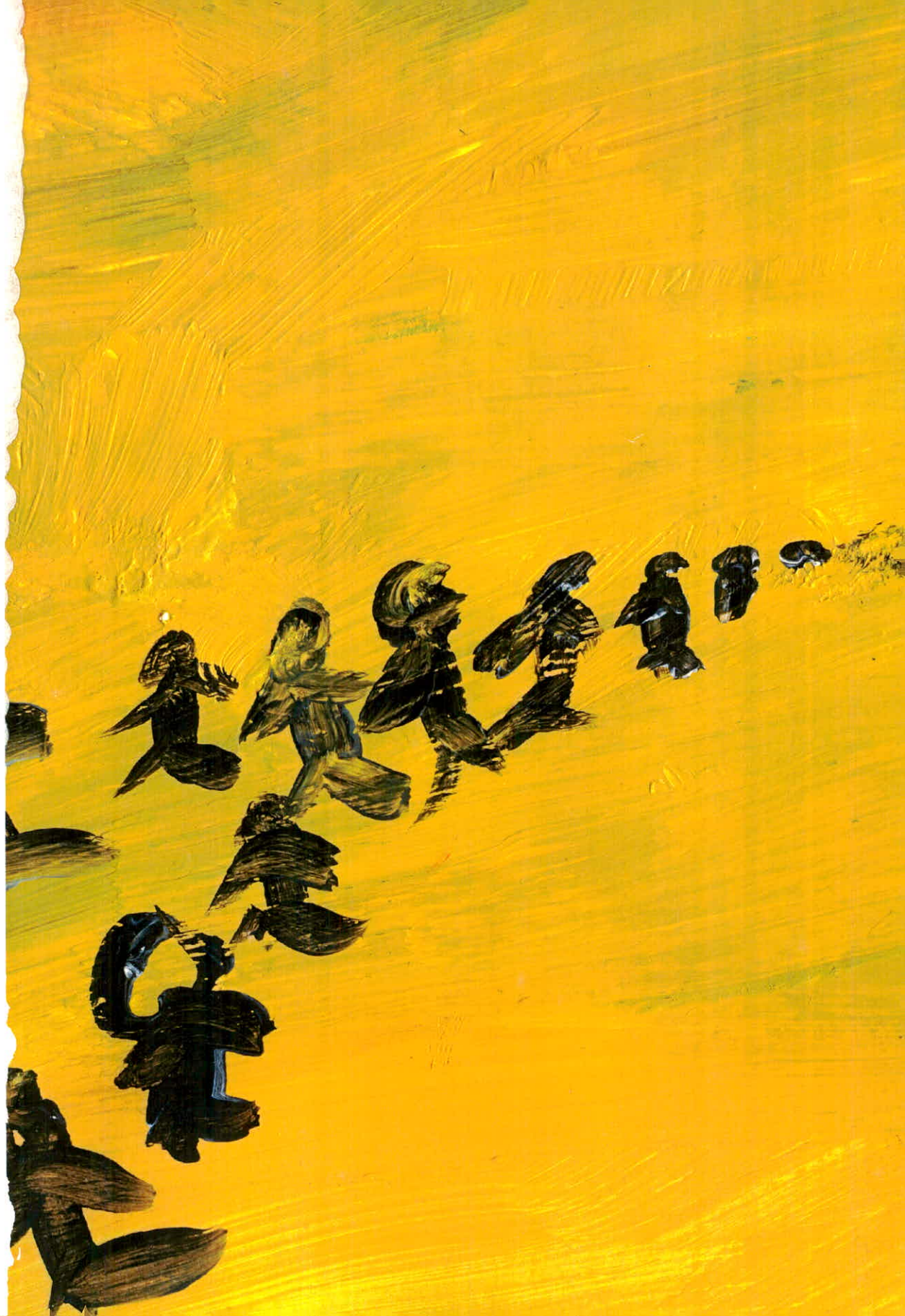

תהודה
על
פסח

דבר החברה

“מעבדות לחירות - טרשת נפוצה בעיניו של ילד”

במטרה לחלוק כבוד למשפחות ההורים והילדים החיים עם טרשת נפוצה ולעודד הבנה ציבורית נרחבת, הזמינה האגודה הישראלית לטרשת נפוצה, ילדים ובני נוער בגילאי 6 עד 21, שהטרשת פגעה במישהו הקרוב להם, ליצור יצירות אומנות המבטאות את רגשותיהם בנושא. עבודות האומנות של הילדים משקפות קשר בין תכני ההגדה, לפנים הרבות של מחלת הטרשת נפוצה - הקשיים שהיא גורמת, ההבנה שהיא מעוררת לעיתים, והערכים האנושיים שאין בכוחה לבטל.

הילדים יצרו באמצעות טכניקות הבעה שונות ובחומרים מגוונים, יצירות בנושאים הקשורים להגדה ולחיייהם בביה"ס, במשפחה עם חברים, או כל מערכת חיים אחרת הקשורה גם למחלה, והכל על פי בחירתם.

כידוע לכולנו, הדברים החשובים ביותר בחיים עצובים ושמחים כאחד, הם כספר פתוח בפני ילדים. לילדים דרך התבוננות בלתי מתפשרת ולעתים הם מבחינים בדברים שמבוגרים מתעלמים מהם. הם רגישים יותר למושגי אי-צדק, סבל, רוע ושנאה. אמנות הילדים בהגדה זו מציגה בפנינו תפיסה טהורה של פחדים כמוסים, אך גם תקווה ונכונות להיאבק. בהתמודדות זאת יש כאב וצער, אבל יש בה גם אתגר והרפתקה. התמודדות כזאת, מוציאה לעתים קרובות מן הילד את מיטב היצירתיות, התושייה והדמיון. אני מקווה שאמנות זו תפתח בכולנו צוהר לעזור לאנשים החולים, החיים בינינו, להיאבק בגורלם ולצאת מעבדות לחירות.

“בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים” האמרה הנצחית הזו בהגדה של פסח, הפכה לסמל של המעורבות האישית של כל יחיד ויחידה במהלך ההיסטוריה של עם ישראל. אין עמידה מן הצד, אין עצימת עיניים. אלא כל אחד ואחת חייבים לראות את עצמם ולהיות שותפים מלאים, בכל מה שקורה בחברה הישראלית. מסבין כולנו הלילה הזה, ואומרים עם כל בני משפחותינו: “כל דיכפין ייתי ויכול, כל דצריך ייתי ויפסח”, דעו, שבאותה שעה בדיוק, יש מי שמודה לכם על היד הפתוחה והגדיבה שהושטתם! מי ייתן ונושיט יד למימוש אחווה, חירות, צדק, שוויון וחמלה לכל הנקרה בדרכינו.

גנין ווסברג,

מנכ"ל האגודה הישראלית לטרשת נפוצה

“FROM BONDAGE TO FREEDOM: MULTIPLE SCLEROSIS IN THE EYES OF CHILDREN”

In honor of families, parents and children living with multiple sclerosis, and in order to encourage broader public awareness and understanding, the Israel Multiple Sclerosis Society invited children and youths aged 6 to 21, who are close to someone with multiple sclerosis, to create works of art that express their feelings about the subject.

The children's artwork reflects a connection between the subjects of the Haggadah and the many facets of multiple sclerosis – the difficulties it causes, the understanding it often evokes, and the human values it cannot destroy. The children created the artwork using a variety of techniques and materials, with the works freely relating to subjects connected to the Haggadah and to their lives at school, within the family, with their friends, and in other life situations related to the illness.

As we all know, the most important things in life are at once sad and happy, and are an open book for children. Children have an uncompromising way of looking at the world and often notice things that adults ignore. They are more sensitive to concepts of injustice, suffering, evil and hatred. The children's artwork in this Haggadah illustrates to us a pure perception of hidden fears, as well as hope and the willingness to fight. The fight includes pain and sorrow, but also challenge and adventure. Such a fight often inspires the finest creativity, resourcefulness, and imagination in a child. I hope this art will open all of us to helping those people who are sick and live among us in their fight and efforts to end bondage and attain freedom.

“In every generation one must look upon himself as if he has come out of Egypt.” This eternal expression in the Passover Haggadah has become a symbol of each and every individual's personal involvement in the history of the Jewish people. None of us can stand aside, none of us can avert our eyes; each and every one must see himself as a full participant in everything that happens in Israeli society. Reclining on this night, we recite together with our families: “Let all who are hungry come and eat; let all who are in need come and partake of our Passover sacrifice”. Know that at this very moment, there is someone out there who is thanking you for your generous outstretched hand! May we hold out a hand in brotherhood, freedom, justice, equality and compassion to all we may meet along the way.

Janine Vosburgh,
Executive Director of The Israel Multiple Sclerosis Society

Yuval Kazaz, 13.5 years old, Kfar Menahem

Ill relative: Mother

The caption of the drawing: Passover Haggada.

יובל קזז, בן 13.5, כפר מנחם

קרוב המשפחה החולה: אמה

בציור כתוב: הגדה של פסח.

Some Regulations Concerning the Day before the Feast of Passover

In the Torah it is written: "Seven days shall you eat unleavened bread; even the first day you shall put leaven out of your houses; for whosoever eateth leavened bread, that soul shall be cut off from Israel - from the first day until the seventh day" (Exod. XII, 15). "Seven days shall there be no leaven found in your houses: for whosoever eateth that which is leavened, even that soul shall be cut off from the congregation of Israel, whether he be a stranger, or born in the land" (ibid. XII, 19). "Unleavened bread shall be eaten seven days; and there shall no leavened bread be seen with thee, neither shall there be leaven seen with thee in all thy quarters" (ibid. XIII, 7).

חֶמֶץ

The Torah does not only forbid to use Chametz during the days of Passover, but also to have it in possession during this time. As Chametz is considered everything fermented from any kind of grain, be it in compact or liquid form. Also, every substance in compact or liquid form containing even a very small particle of fermented matter is to be considered as Chametz. Our sages have also forbidden consumption of cereals and rice on Passover, but they can be kept in possession over Passover. Everything fermented or containing in part fermented matter, must not remain in Jewish possession, according to the rules of the Torah.

בְּדִיקַת חֶמֶץ

אור ל"ד בניסן (ובשחל י"ד בשבת - אור ל"ג)

אחר תפילת ערבית בודקים את החמץ לאור הנר.

On the eve of the 14th of Nissan (if it falls on Sabbath, on the 13th)
after Maariv prayer, you search for Chametz by candlelight.

Although the house has been cleaned and cleared in honour of the approaching Feast of Passover, all the rooms must be checked for the presence of Chametz. The master of the house, according to the rules of our sages, personally has to convince himself that there remains no Chametz in his possession. On the eve before Erev Pessah he must search all the rooms and look in all nooks, possibly by the light of a wax candle, whether no Chametz is to be found.

This search has to be done following the Maariv prayer, immediately after nightfall and before the commencement of any other kind of work. The person performing the search washes his hands and says the following blessing before commencing:

בְּרוּךְ Blessed art Thou, O Eternal, our
God, King of the universe, who hast
sanctified us with Thy command-
ments, and commanded us to remove
the leaven.

בְּרוּךְ אַתָּה יי, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל
בְּעוֹר חֶמֶץ:

If the house consists of several separated rooms belonging to the family, the person performing the search must check them all, but says the blessing only once, just before searching the first room. All rooms must be searched, seeing as how during the course of the year Chametz may have been brought into them. The pockets of clothing and so forth have to be searched. During the search, every disturbance, as well as any conversation with the members of the household, is forbidden.

בטול חמץ

אחר הבריקה יאמר:

After the search the following is said:

כָּל חֲמִיצָא וְחֲמִיעָא דְאִכָּא בְּרִשׁוּתִי,
 וְדָלָא חֲמִתָּהּ, וְדָלָא בְּעֵרְתָּהּ, וְדָלָא
 יִדְעָנָא לֵיהּ, לְבַטְלָא וְלֵהוּי כְּעַפְרָא
 דְאַרְעָא:

All manner of leaven that is in my possession, which I have not seen, as well as that which I have not removed, shall hereby be annulled, and accounted as the dust of the earth.

We express thereby, that all Chametz which has escaped our attention is to be considered as nonexistent and as dust of the earth. It does not suffice to say this alone, but the speaker must also understand the meaning of the words. The Chametz, even that which is necessary for the imminent supper on the 13th of Nissan and the breakfast on Erev Pessah, as likewise the Chametz having been found at the search, is to be kept in a carefully sheltered place that it may not be mislaid from there until it is burned.

בעור חמץ

בערב פסח בסוף שעה חמישית מאור הבוקר שורפים את החמץ שנמצא בבדיקה,

ואם חל ערב פסח בשבת שורפים את החמץ בערב שבת. בשעת שרפת החמץ אומרים:

On Erev Pessah, at about 10 o'clock a.m., all Chametz found during the search is burned. If the Eve of Passover falls on the Sabbath, the Chametz is burned on Friday. While the Chametz is being burned, recite the following:

כָּל חֲמִיצָא וְחֲמִיעָא דְאִכָּא בְּרִשׁוּתִי, דְחִזְתָּהּ וְדָלָא
 חִזְתָּהּ, דְחִמְתָּהּ וְדָלָא חֲמִתָּהּ, דְבְעֵרְתָּהּ וְדָלָא בְּעֵרְתָּהּ,
 לְבַטְלָא וְלֵהוּי הִפְקֵד כְּעַפְרָא דְאַרְעָא:

If one does not understand the Aramaic, it should be recited in any language.

מי שאינו יודע ארמית, יאמר בלשון שהוא מבין. בלשון הקודש הנוסח הוא:

In saying this, the speaker must understand the meaning of these words.

כָּל חֲמִץ וְשֹׂאֵר שֵׁישׁ בְּרִשׁוּתִי, שְׂרָאִיתִיו וְשִׁלָּא רָאִיתִיו,
 שְׁבַעְרִיתִיו וְשִׁלָּא בְּעֵרְתִיו, יְבַטְלָא וְיִהְיֶה הִפְקֵד כְּעַפְרָא
 הָאָרְצִי.

All manner of leaven that is in my possession which I have not seen, which I have not removed and of which I am not aware, shall be annulled and considered ownerless, like the dust of the earth.

Yarden Efrati, 13 years old, Ramat-Yishai

ירדן אפרתי, בת 13, רמת ישי

Ill relative: Aunt

קרוב המשפחה החולה: דודה

I chose the words "compassion" and "equality" because people who have MS or other serious diseases are discriminated by the society. It's related to the exodus from Egypt, because in Egypt, the Egyptians thought that they are better than the Jews and forced them to work and made them feel different and shunned. That's why it reminds me of MS and other diseases.

בחרתי במילים "חמלה" ו"שוויון" מכיוון שאנשים שחולים בטרשת נפוצה ובכלל במחלות שונות מופלים לרעה על ידי החברה. זה מתקשר ליציאת מצרים כי גם במצרים המצרים חשבו שהם טובים יותר מהיהודים, ולכן העבירו אותם וגרמו להם להרגיש שונים ומנוודים, ולכן זה מתקשר לטרשת ולמחלות אחרות. **בציור כתוב: חולים או בריאים - כולנו שווים. חמלה, שוויון.**

The caption of the drawing: Sick and healthy- we are all equal.

Compassion and Equality.

אקריליק על נייר
Acrylic on paper

The Sale of the Chametz

If anyone possesses Chametz or substances containing Chametz of greater value, he can sell them before Passover to a gentile. This sale of Chametz (מכירת חמץ) must be made in an absolutely lawful form. The key to the room which contains the Chametz to be sold, must be delivered to the buyer. The usual printed forms for the sale of Chametz must be written out, so that they comply with all lawful and ritual requirements. It is therefore recommended to inquire of the Rabbi or any other person qualified to decide religious questions, about the formalities to be observed, as the non-observation makes the sale void and constitutes a violation of the law of the Torah.

Three Periods on Erev Pessah

On Erev Pessah, three periods are to be observed: Until about 9 o'clock a.m. the eating of Chametz is allowed; the exact time is to be ascertained from the Rabbi of the congregation. One hour later, at about 10 o'clock, the Chametz must be burned; on burning it, as already mentioned, קל חמץ is said. For one hour longer, until about 11 o'clock, Chametz may be sold. After this time no sale is valid and the law of Chametz with all its regulations, comes into power.

If for any reason whatsoever, one has neglected to burn or sell Chametz, so that it remains in possession of a Jew over Passover, this Chametz may not be utilized after Passover and must be destroyed.

The "Kashering"

All cooking utensils, as well as dishes, cups and cutlery which were in use during the year, cannot be used on Passover. All of those articles not to be used on Passover should be kept in a locked place after a thorough cleaning. The utensils needed for Passover - if one should not be able to buy new ones - can be made fit for use on Pessah through a method known as Kashering. Before this is done, one must make sure the utensils are thoroughly clean and not used for at least 24 hours. This "Kashering" is done according to the kind of articles concerned. Articles of glass are kashered by immersing them in water 3 times for 24 hours, the water being renewed every 24 hours. In many places it is held, that articles of glass may not be kashered at all. Wooden and metal goods are kashered by immersing them in boiling water. Articles coming into direct contact with fire are kashered by heating them to a glow, until sparks are showing. The cooking stove is to be kashered by charcoal being spread on the top and the stove is heated until the charcoal on top is glowing. Earthenware and crockery cannot be kashered at all, as well as all kinds of knives where the blade and the handle do not consist of one piece, as the boiling water cannot sufficiently penetrate between blade and handle. It is stated expressly that only general statements about Kashering can be given here. To be absolutely correct in observing the many sided and various rules, inquiries should be made of the Rabbi of the congregation.

The Fasting of the Firstborn

In commemoration of the Lord having made a distinction between the firstborn of Egypt, who were annihilated, and the firstborn of Israel, who were saved from death, every Jewish firstborn must fast on Erev Pessah (תענית בכורים). For firstborn under 13 years of age the father has to fast. The taking part of a feast of a religious nature (סעורת מצוה) exempts from this fasting, and so a common practise has introduced itself, that the firstborn or their fathers respectively partake of a meal on Erev Pessah which is arranged on account of the termination of the study of a Talmudic tract, by which they are dispensed of fasting.

Erev Pessah on Sabbath

If Erev Pessah falls on Sabbath, the kashering of utensils has to be done already on Thursday. The searching for Chametz (בדיקת חמץ) also takes place on Thursday evening. The Chametz necessary for the evening meal on Thursday, as well as for the meals on Friday and breakfast on Saturday morning, must be stored carefully. All other Chametz is to be burned Friday, at the same time as on Erev Pessah, about 10 o'clock a.m. The קל חמירא is to be said only on Saturday at this hour. Breakfast must be finished on Saturday at about 9 o'clock a.m. All Chametz remaining in the house on Saturday after 9 o'clock must be thrown out.

The sale of Chametz must be made before Sabbath commences. If it has been forgotten, the Chametz must be given away to a gentile, as buying and selling on Sabbath is strictly forbidden. For breakfast on Saturday, only such dishes which do not need cooking in serving utensils are to be prepared, so that they can be cleaned on the Sabbath by simply rinsing them in water and then can be put away. The articles necessary for the Seder (such as lettuce, roast meat on the bone, etc.) are to be prepared on Friday afternoon. The firstborn or their fathers fast on Thursday or on Friday respectively, if Erev Pessah falls on Sabbath, according to the custom of the area.

ערוב תבשילין

אם חל ערב פסח ביום ה' (בחו"ל גם אם חל ערב פסח ביום ד') עושים ערוב תבשילין, כדי שמוחר יהיה לבשל ביום ו' לשבת. לוקחים מצה שלמה וכזית תבשיל או בשר או ביצה צלוייה ומניחים על המצה ואומרים:

If Erev Pessah should fall on Wednesday, so that the Passover holidays are followed immediately by the Sabbath, in order to be able to cook on the second day of Passover for Sabbath, (to do this on the first day is absolutely forbidden), Eruv Tavshilim is to be done. This is to be done in the following manner: On Wednesday, a little piece of meat is taken from the meals destined for the days of Passover, a whole Matzah is added and it is said:

ברוך Blessed art Thou, O Eternal, our God, King of the universe, who hast sanctified us with Thy commandments, and commanded us respecting the Eruv (mixture).

ברוך אתה יי, אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו
וצונו על מצות ערוב:

בהדין By virtue of this Eruv it shall be allowable for us to bake, boil and to keep victuals warm; to light up lights, and to do and prepare all things necessary on the day of the festival for the Sabbath day, we and all that dwell in this city.

בהדין ערובא יהא שדי לנא למיפא ולבשלא ולאטמנא
ולאדלקא שרגא ולמעבד כל צרבנא מיומא טבא
לשבתא לנו ולכל הדרים בעיר הזאת:

The meaning of these words must be clear to the speaker. Both the piece of meat and the Matzah are saved and eaten with the Sabbath meal. Preparations for the Sabbath on the second day of Passover - as far as such preparations are allowed on holiday anyway - may be made. It is forbidden to eat Matzah on Erev Pessah, even if it happens on Sabbath, as the Matzah at the festive Seder meal should have the flavour of originality.

Rules for Preparing the Table

על השולחן הערוך שמים קערה ובה שלוש מצות, ועל המצות מניחים: מימין: למטה – חרוסת, למעלה – זרוע; משמאל: למטה – כרפס, למעלה – ביצה; בין החרוסת לכרפס: מרור; ומכסים את הקערה עם המצות.

The Seder dish shall contain the following: The three Matzot in the three divisions of the Seder dish. (If there is no dish at hand, the three Matzot are arranged between the folds of a white cloth so that no two are touching.); Greens **קִרְפָּס**: parsley, chervil, celery and the like; A little basin of vinegar or salt water; Bitter herbs **מְרֹר**: horseradish, salad and the like; Charoseth **חַרְסֵת**: apples, almonds and nuts minced and made into a paste with wine;* The shank bone **זְרוּעַ** of a shoulder of lamb; an egg **בֵּיצָה** both roasted with fire;** The table should be prepared before the commencement of gloaming.

Every person is obliged to drink the four cups of wine which are indicated in the Haggadah. The capacity of the cup should be one **רְבִיעִית** about the fifth of a pint. At each time, the greater part of that quantity must be drunk and it is recommendable not to go beyond that measure. Upon drinking one leans to the left, as it was the custom in ancient times among free noblemen who used to dine on couches in a leaning position. A filled cup, remaining untouched, adorns the middle of the table, destined for Elijah the Prophet.*** Every person who resides in the house, must be present at the table and have an equal share in the Seder. The head of the family is obliged to explain the history of the deliverance from Egypt in detail.

* A memorial of the loam mixed with straw, out of which our forefathers had to make bricks for Pharaoh's buildings.

** Shank bone and egg remind us of the Passover lamb and the festive-sacrifice, offered during the existence of the temple in Jerusalem on the eve of the festival.

*** At the redemption from Egypt there are four different expressions **וְהוֹצֵאתִי, וְהִצַּלְתִּי, וְנִצַּלְתִּי, וְלִקַּחְתִּי**, "I will bring out, deliver, redeem, take." In remembrance of it we empty four cups of delight. The expression in the following verse **וְהִבַּאתִי אֶתְכֶם אֶל הָאָרֶץ** "I will bring you in unto the land" refers to the future redemption in Messianic time; therefore we place a full glass of wine in the center of the table to pray for redemption.

סְמֵנֵי הַסֵּדֶר

The order of performing the ceremony is expressed with the following Hebrew verses:

יִחַץ	כִּרְפָּס	וְרַחַץ	קִדְשׁ
Break the middle Matzah	Take the parsley	Wash the hands (The master of the family)	Recitation of the Kiddush
מְרֹר	מוֹצֵיאַ מַצָּה	רְחַצְהָ	מַגִּיד
Eat the bitter herbs	Say the blessing "who bringeth forth bread"	Washing of hands	Relate the Narrative
בְּרַךְ	צִפּוֹן	שְׁלַחַן עוֹרֵךְ	כוֹרֵךְ
Say Grace after meals	Eating the Afikoman Matzah	The festive dinner	Wrap the horseradish and Matzah with the charoseth
	נִרְצָה	הַלֵּל	
	Prayer for acceptance	Say the Hallel	

Avivit Kribitski, 13.5 years old, Ashdod

Ill relative: Mother

I drew a drawing of Passover plate, arranged according to the tradition. I drew a colorful drawing as a symbol of hope for more colorful, happy life. I put a lot of effort into the drawing and I give it to you as an expression of my gratitude for your love, support and concern. My mother has MS and I am 13, 5 years old. I am in the 8th grade, in the Mofet class and I am especially interested in general sciences. I excel in my studies. My dream is to find a cure for MS or a solution for its prevention and I already started the extended researches on the subject. I would like to dedicate my life to science, to find and discover something that is still concealed, to promote science, to contribute my energy to the research of incurable diseases, to help and make an effort and to thrive. I want everyone to live freely, in peace, without wars in the world, in health. I wish that lives of MS patients will be as colorful as my drawing.

Caption of the drawing: Matza, Egg, Karpas, Horseradish, Z'roa, Maror.

אביבית קריביצקי, בת 13.5, אשדוד

קרוב המשפחה החולה: אימא

ציירתי את צלחת הפסח על פי המסורת. עשיתי את הציור צבעוני, כתקווה לחיים שמחים יותר וצבעוניים יותר. השקעתי מאוד בציור, ואני נותנת לכם אותו בתודה על האכפתיות, האהבה והתמיכה. אמי חולה בטרשת נפוצה, ואני בת 13.5, בכיתה ח', לומדת בכיתה מופת, ובייחוד מושכים אותי מקצועות המדע הרחב. אני מצטיינת בלימודים. החלום שלי בחיים הוא למצוא תרופה למחלת הטרשת הנפוצה או פתרון למניעתה, וכבר התחלתי לעשות מחקרים נרחבים בנושא. אני רוצה להקדיש את חיי למדע, למצוא ולגלות משהו שעוד לא יצא לאור, לקדם את המדע, לתרום את כוחותי למחקרים על מחלות חשוכות מרפא, לעזור, להשתדל ולהתאמץ. אני רוצה שכולם יחיו בשלום, בלי מלחמה בעולם, בבריאות ובחירות. אני רוצה שחיהם של החולים בטרשת נפוצה יהיו צבעוניים ממש כמו הציור שלי. בציור כתוב: מצות, ביצה, כרפס, חזרת, חרוסת, זרוע, מרור.

אקריליק על נייר
Acrylic on paper

קידוש של פסח

קדש

מוזגים כוס ראשונה ומקדשים.
בשבת מתחילים כאן:

Fill the first cup of wine and make the Kiddush blessing.

When Pessah occurs on the eve of Sabbath (Friday night), begin here:

וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר:

יוֹם הַשְּׁשִׁי: וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל עֲבָאִם: וַיְכַל
אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת
יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בּו שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר
בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

יֹום הַשְּׁשִׁי And it was evening and it was morning - the sixth day. And the heaven and the earth were finished, and all the host of them. And on the seventh day God finished His work which He had made; and He rested on the seventh day from all His work which He had made. And God blessed the seventh day and sanctified it, because on it He rested from all His work which God created and made.

בליל שבת ממשיכים בקריאה, כולל הכתוב בסוגריים. בערבי חול מתחילים כאן ולא קוראים את הכתוב בסוגריים.
On Sabbath eve continue including words in parentheses. On weekdays start here excluding words in parentheses.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
בוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן:

בָּרוּךְ Blessed art Thou, O Lord, our God, King of the universe, Creator of the fruit of the vine.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עַם וְרוּמָמָנוּ
מִכָּל לְשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וַתִּתֵּן
לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (שְׁבֻתוֹת לְמִנוּחָה
(ו) מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וְזִמְנִים לְשִׂשׁוֹן
(אֶת יוֹם הַשְּׁבֻת הַזֶּה (ו) אֶת יוֹם חַג הַמִּצּוֹת

בָּרוּךְ Blessed art Thou, O Lord, our God, King of the universe, who has chosen us from among all people, and exalted us above all languages and didst sanctify us with Thy commandments, and with love hast Thou given us, O Lord, our God, (on Sabbath say, Sabbath for rest, and) solemn days for joy, festivals and seasons for gladness; (on Sabbath say, this day of rest, and) this day of the

Maya Kahalon, 11 years old, Shaarei Tiqwa

מאיה כחלון, בת 11, שערי תקווה

Ill relative: Uncle

קרוב המשפחה החולה: דוד

I chose the word "Freedom" because people with MS are not different from other people. They are trapped in their houses and do nothing but they are as free as other people, for example, in my school we have a class for children with problems but they are treated just like us. They have friends from the class and even from the other classes and they don't even feel different, they feel like me. So why wouldn't the MS patient feel the same way?

The caption of the drawing: Freedom.

אני בחרתי במילה "חירות" כי האנשים שחולים בטרשת הם לא אנשים שונים מאחרים. הם סגורים בבית ולא עושים כלום, אך הם אנשים חופשיים כמו כל אחד אחר, למשל: בבית ספר שבו אני לומדת יש כיתה של ילדים בעייתיים, אבל הם מקבלים יחס כמו שאנו מקבלים. יש להם חברים מהכיתה ואפילו מכיתות אחרות, והם אפילו לא מרגישים שונים. הם מרגישים כמוני. אז למה לא כך מרגישים גם החולים בטרשת?
בציור כתוב: חירות.

אקריליק על נייר
Acrylic on paper

הַזֶּה זְמַן חֲרוּתֵנוּ (בְּאַהֲבָה) מִקָּרָא קֹדֶשׁ
 זָכַר לִיְצִיאַת מִצְרַיִם. כִּי בָנוּ בַּחֲרֵת
 וְאוֹתָנוּ קֹדֶשֶׁת מִכָּל הָעַמִּים (וּשְׁבֵת)
 וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשֶׁךָ (בְּאַהֲבָה וּבְרַצוֹן) בְּשִׂמְחָה
 וּבְשִׂשׁוֹן הַנְּחִלָּתָנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ,
 מִקָּדֶשׁ (הַשְּׁבֵת וְ) יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

feast of the Unleavened Cakes, the season of our freedom: a holy convention (on Sabbath say, in love) a memorial of the departure from Egypt; for Thou hast chosen us, and sanctified us above all people; and Thy (on Sabbath say, Sabbath and) holy festivals hast Thou caused us to inherit with (on Sabbath say, love and favour) joy and gladness. Blessed art Thou, O Lord, who sanctifieth (on Sabbath say, the Sabbath, and) Israel and the seasons.

הבדלה למוצאי שבת:

At the conclusion of the Sabbath, recite the following:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא מְאוּרֵי הָאֵשׁ:

בָּרוּךְ Blessed art Thou, O Lord, our God, King of the universe, who created the light of the fire.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַמְּבַדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ
 לַחֹל, בֵּין אוֹר לַחֹשֶׁךְ, בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים, בֵּין יוֹם
 הַשְּׁבִיעִי לַשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קֹדֶשֶׁת שְׁבֵת לְקֹדֶשֶׁת
 יוֹם טוֹב הַבְּדִלָּתָ וְאֵת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשְׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה
 קֹדֶשֶׁת. הַבְּדִלָּתָ וְקֹדֶשֶׁת אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּקֹדֶשֶׁתֶךָ:
 בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הַמְּבַדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ:

בָּרוּךְ Blessed art Thou, O Lord, our God, King of the universe, who has made a distinction between sacred and profane, between light and darkness, between Israel and other nations, and between the seventh day and the six working days. Thou didst also discriminate between the sacredness of the Sabbath and the sacredness of the holydays; sanctified the seventh day above the six days of labour and separated and sanctified Thy people Israel with Thy holyness. Blessed art Thou, O Lord, who maketh a distinction between holy and holy.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
 שֶׁהַחַיֵּנוּ וְקִיַּמָּנוּ וְהַגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:

בָּרוּךְ Blessed art Thou, O Lord, our God, King of the universe, who has kept us alive, sustained us, and brought us to enjoy this festive season.

שותים כוס ראשונה בהסיבת שמאל.

Drink the first cup while reclining to the left.

Yael Shell, 18 years old, Haifa

Ill relative: Mother

We were slaves in Egypt, walked for forty years in the desert, manna from heaven saved us, just like the wheelchair helps us to continue to walk through the desert.

יעל של, בת 18, חיפה

קרוב המשפחה החולה: אמא

עבדים היינו במצרים, הלכנו ארבעים שנה במדבר, הציל אותנו המן מן השמים כמו כיסא הגלגלים שעוזר לנו להמשיך ללכת במדבר.

אקריליק על נייר
Acrylic on paper

Yarden Tamir, 14 years old, Bat Hefer

ירדן תמיר, בת 14, בת חפר

Ill relative: Father

קרוב המשפחה החולה: אבא

I chose the sentence: "One that separates between light and darkness". The difference between good and bad, between feeling good and functioning and between feeling bad, doing nothing and resting. Though the disease does make the everyday life much harder, my father doesn't let it stand on his way. We do stuff together and he is trying to overcome the illness- usually he succeeds-but sometimes it makes him feel exhausted and prevents him from doing things we planned. We are very considerate of him and help him when it's hard for him but he overcomes the obstacles by himself and focuses on fun things and not on the disease. (In the drawing: a man pushes negative things from the cliff and thinks of positive things).

The caption of the drawing: Darkens, light, fun, joy, family.

בחרתי במשפט "המבדיל בין אור לחושך". ההבדל בין טוב לרע, בין להרגיש טוב ולתפקד ובין להרגיש רע, לא לעשות דבר ולנוח. גם אם המחלה מקשה בחיי היומיום, אבא שלי לא נותן למחלה להפריע לו. אנו עושים דברים יחד, והוא מנסה להתגבר עליה - וגם מצליח ברוב הפעמים - אך לפעמים היא גורמת לו עייפות ומפריעה לו לעשות דברים שהוא תכנן. אנחנו מתחשבים בו ועוזרים לו כשקשה, אבל הוא גם מתגבר על זה בעצמו ומתייחס לדברים המהנים שהוא עושה ולא למחלה. (בציור איש שדוחף את הדברים הרעים מצוק וחושב על דברים טובים).

בציור כתוב: אור, חושך, כיף, שמחה, משפחה.

עפרונות צבעוניים על נייר
Crayons on paper

וְרַחֵץ

נוטלים ידיים ואין מברכים על נטילת ידיים.
Wash hands without reciting the 'to wash the hands' blessing.

כֶּרֶפֶס

לוקחים כרפס, טובלים במי מלח ומברכים, ומכווין לפטור בברכה זו גם את המרור:
Take a little parsley, dip it into salt water, and recite the following blessing which also pertains to eating the bitter herbs:

בְּרוּךְ Blessed art Thou, O Lord, our
God, King of the universe, Creator
of the fruit of the earth.

בְּרוּךְ אַתָּה יי, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
בוֹרֵא פְרֵי הָאֲדָמָה:

יִחַץ

את האמצעית משלוש המצות בוצעים לשניים, את החלק הגדול מצפינים לאפיקומן ואת החלק הקטן מניחים במקומו בין שתי המצות.
Break the middle of the three Matzot into two unequal parts. The larger part is hidden for the אפיקומן,
the smaller part is replaced between the other two Matzot.

מְגִיד

מגביהים את הקערה עם המצות כשהן מגולות ואומרים:
Lift the Seder dish with the Matzot uncovered, and say:

הָאֵל This is the bread of affliction, that
our fathers ate in the land of Egypt;
let all that are hungry enter and eat;
and all who are in want, come and
celebrate the Passover! This year we
celebrate it here, but next year we
hope to celebrate it in the land of
Israel. This year we are slaves, next
year we shall be free men.*

הָאֵל לַחֲמַא עֲנִיָּא דִּי אֲכָלוּ אַבְהֵתְנָא
בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם. כָּל דְכָפִין יִיתִי וְיִיכֹל.
כָּל דְצָרִיךְ יִיתִי וְיִפְסַח. הַשְׁתָּא הָכָא,
לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל.
הַשְׁתָּא עֲבָדִי, לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּנֵי חוֹרִין:

* With this hospitable invitation to the poor and needy to take part in the festival meal, our הַגְּדָה begins as a testimony of the social sensibilities of our ancestors. That this invitation was not a conventional formula, can be seen by the Chaldaic language in which this part of the Haggadah is written, dating from the Babylon captivity. At that time, Chaldaic or Aramaic was the vernacular, while Hebrew, the holy language, was employed for the study of the scriptures. In the orient, where the social life of the people takes place partly in the street, a festive dinner is not celebrated behind closed doors; this invitation could therefore easily be heard by poor passers-by and often was surely accepted.

מוזגים כוס שנייה והצעיר מבין המסובים שואל:
Fill the second cup of wine. The youngest in the company asks:

מה נִשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה מִכָּל
הַלַּיְלוֹת. שֶׁבְּכָל הַלַּיְלוֹת
אָנוּ אוֹכְלִין חֶמֶץ וּמִצָּה, הַלַּיְלָה הַזֶּה
כָּלוּ מִצָּה: שֶׁבְּכָל הַלַּיְלוֹת אָנוּ אוֹכְלִין
שָׂאֵר יִרְקוֹת, הַלַּיְלָה הַזֶּה מְרוּר:
שֶׁבְּכָל הַלַּיְלוֹת אֵין אָנוּ מִטְבִּילִין
אֶפְלוּ פֶּעַם אַחַת, הַלַּיְלָה הַזֶּה שְׁתֵּי
פֶּעַמִּים: שֶׁבְּכָל הַלַּיְלוֹת אָנוּ אוֹכְלִין
בֵּין יוֹשְׁבֵין וּבֵין מְסֻבִּין, הַלַּיְלָה הַזֶּה
כָּלְנוּ מְסֻבִּין:

מה What makes this night different from all (other) nights? On all nights we eat chametz or matzah, and on this night only matzah. On all nights we eat any kind of vegetables, and on this night bitter herbs. On all nights we do not dip even once, on this night we do so twice.* On all nights we eat sitting upright or reclining, and on this night we all recline!

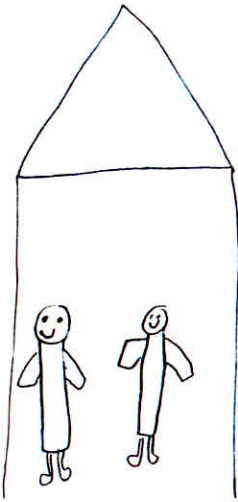
מגלים את המצות והמסובים משיבים:
Uncover the Matzot, and the company respond:

עֲבָדִים הָיִינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם,
וַיּוֹצֵיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
מִשָּׁם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזְרוּעַ נְטוּיָה. וְאֵלֹ

עֲבָדִים We were slaves to Pharaoh in Egypt, and the Lord, our God, took us out from there with a strong hand and with an outstretched arm. If the Holy One, blessed be He, had not taken our fathers out of Egypt, then

* Parsley or chervil in salt water and bitter herbs in sweet lettuce.

רפואה שלמה

Moral Yanai, 12.5 years old, Ahitov

Ill relative: Aunt

What has changed this night? This night we all will be cured.

The caption of the drawing: Good health.

מורל ינאי, בן 12.5, מושב אחיטוב

קרוב המשפחה החולה: דודה

מה נשתנה הלילה הזה? שביליה הזה ישלחו לכולם רפואה שלמה.

בציור כתוב: רפואה שלמה

עיפרון וטושים על נייר

Pencils and crayons on paper

לֹא הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם, הִי אָנוּ וּבְנֵינוּ
 וּבְנֵי בְנֵינוּ מִשְׁעֲבָדִים הָיינו לְפַרְעֹה
 בְּמִצְרַיִם. וְאִפְלוּ כָלנוּ חֲכָמִים כָּלנוּ
 נְבוֹנִים כָּלנוּ זְקֵנִים כָּלנוּ יוֹדְעִים אֶת
 הַתּוֹרָה, מִצְוֶה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת
 מִצְרַיִם. וְכָל הַמְדַבֵּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת
 מִצְרַיִם הֵרִי זֶה מְשַׁבַּח:

we, our children and our children's children would have remained enslaved to Pharaoh in Egypt.*

Even if all of us were wise, all of us understanding, all of us knowing the Torah**, we would still be obligated to discuss the exodus from Egypt; and everyone who discusses the exodus from Egypt at length is praiseworthy.

מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי
 יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי אֶלְעָזָר
 בֶּן עֶזְרָיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי טַרְפוֹן
 שֶׁהָיוּ מְסֻבִּין בְּבְנֵי בֶרֶק וְהָיוּ מְסַפְּרִים

מעשה It happened that Rabbi Eliezer, Rabbi Yehoshua, Rabbi Elazar Ben Azaryah, Rabbi Akiva and Rabbi Tarphon were reclining (at a seder) in B'nei Berak.***

*The ancient Egyptian empire has long since fallen into dust and therefore we would not be slaves to the Pharaohs, but had not God then redeemed us, we would still not be free today from the influences our fathers had experienced then. The Midrash too points out, that the deliverance took place in the very last hour. If the people had remained only a little while longer in Egypt, its soul would have been hopelessly lost under the destructive and demoralising influences of the Egyptian environment.

** The wise man (חכם) is one who has gained knowledge through diligent study (אִיזְהוּ חָכֵם הַלּוֹמֵד מִכָּל אָדָם). The intelligent man (נבון) is able, by means of his innate talent and by virtue of conclusions, to advance to new knowledge (מִבֵּין דָּבָר מֵתוֹךְ דָּבָר). The old man (זקן) has acquired wisdom through his life-long experience of many years (זָקֵן שֶׁקָּנָה חֲכָמָה). However, the highest degree of wisdom possesses the learned in the law, because the Torah contains the last and deepest wisdom.

*** B'nei Berak, a town in Israel in the former territory of the tribe of Dan.

They were discussing the exodus from Egypt all that night, until their students came and told them: “Our Masters! The time has come for reciting the morning Shema!”*

בִּיְצִיאַת מִצְרַיִם כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה,
עַד שֶׁבָּאוּ תַלְמִידֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם:
רְבוֹתֵינוּ, הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע
שֶׁל שַׁחֲרִית:

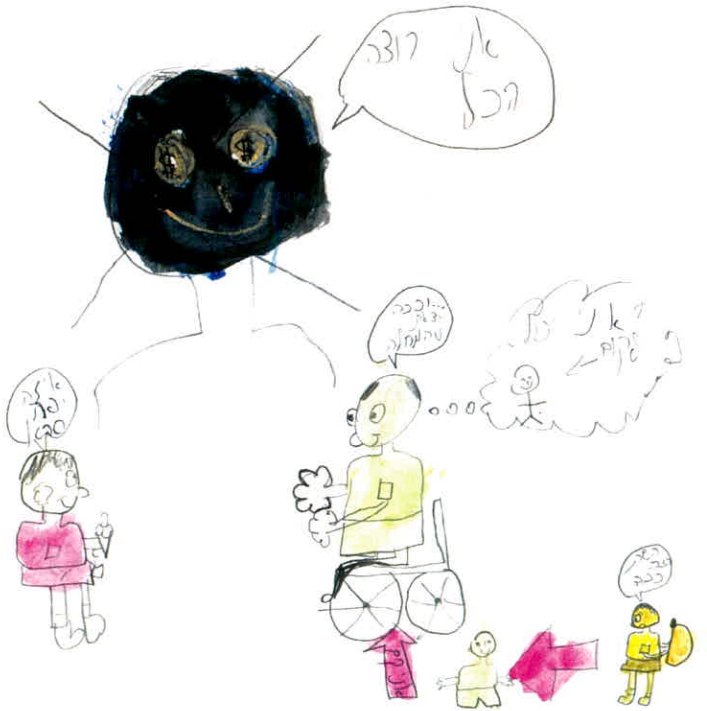
אָמַר Rabbi Elazar Ben Azaryah said: “I am like a man of seventy years old, yet I did not succeed in proving that the exodus from Egypt must be mentioned at night, until Ben Zoma explained it: “It is said, ‘That you may remember the day you left Egypt all the days of your life’. ‘The days of your life’ refers to the days, (and the additional word) ‘all’ indicates the

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה,
הָרִי אֲנִי בְּבֶן שִׁבְעִים
שָׁנָה וְלֹא זָכִיתִי שֶׁתֹּאמַר יְצִיאַת
מִצְרַיִם בַּלַּיְלֹת עַד שֶׁדַּרְשָׁה בֶּן זוֹמָא,
שֶׁנֶּאמַר, לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ

* The author of the Haggadah shows that also the wise men and the intelligent ones, those who have experience of life and the learned in the Torah, all related to the wonderful redemption of our people from Egypt, so that they once remained together on Passover night till daybreak.

It is a chosen group with whom we are introduced. There is Rabbi Eliezer, whom his contemporaries gave the surname of “The Great”. הגדול. Then Rabbi Jehoshua, who was only a simple smith, but famous for his deep understanding of the Torah and his extensive knowledge of astronomy. His journeys led him to Rome, where he pleaded successfully for his correligionists before the Caesars. Rabbi Elazar Ben Azaryah was of noble birth, the tenth generation after Ezra, the regenerator of the Jewish state. Though young in years, he was elected principal. Rabbi Tarphon, a distinguished teacher of the law, was of priestly birth and had still rendered service in the temple at Jerusalem. And lastly, all surpassing in splendour, was Rabbi Akiva whom one of his contemporaries saluted exclaiming “Thou art, Akiva, whose name breaks forth from one end of the world to the other”.

All the time in the long spring night, these great teachers in Israel, forgetting time and room, had related the wonderful events of the deliverance till they were reminded by the appearance of their pupils that a new day had begun. Following the example of these great teachers, it is our holy duty to narrate the departure of Egypt and to be immersed in the Haggadah with love.

Adir Dayan, 10 years old, Holon

אדיר דיין, בן 10, חולון

Ill relative: Father

קרוב המשפחה החולה: אבא

To my opinion there is some connection between the disease and the Haggada. I drew about the way they exited slavery and marched to freedom, meaning the transition from sickness to health. I will draw a man telling his son how he overcame the disease and his son will bring it from generation to generation. "Thou shalt not covet"- not to ask for too much, just for the most important thing- to be healthy.

The caption of the drawing: I want it all, MS is a heavy burden, This is how I beat the disease, I can stand up, How beautiful grandfather is.

ההגדה לפי דעתי קצת קשורה למחלה. אני אצייר כאילו שיוצאים מעבדות לחירות, זאת אומרת להפוך מחולה לבריא. אצייר גם איש אחד אומר לבנו איך הוא יצא מהמחלה, ובנו יעביר זאת מדור לדור. לא לחמוד - לא לבקש יותר מדי בקשות אלא רק בקשה הכי חשובה: להיות בריא. בצעיר כתוב: טרשת זה כבוד, ככה יצאת מהמחלה, אני יכול לקום, איזה יפה סבא.

עיפרון וצבעי מים על נייר

Pencils and water colors on paper

inclusion of the nights!*" The sages, however, said: "The days of your life" ** refers to the present day world; and 'all' indicates the inclusion of the days of Mashiach."

מֵאֲרֶץ מִצְרַיִם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. יְמֵי חַיֶּיךָ -
הַיָּמִים. כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ - הַלַּיְלֹת. וְחֻכְמֵי
אוֹמְרִים, יְמֵי חַיֶּיךָ - הָעוֹלָם הַזֶּה. כָּל
יְמֵי חַיֶּיךָ - לְהַבִּיא לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ:

בָּרוּךְ Blessed is the Omnipresent One, blessed be He! Blessed is He who gave the Torah to His people Israel, blessed be He!***

בָּרוּךְ הַמָּקוֹם, בָּרוּךְ הוּא.
בָּרוּךְ שְׁנַתַּן תּוֹרָה לְעַמּוֹ
יִשְׂרָאֵל, בָּרוּךְ הוּא.

* According to talmudic tradition, Rabbi Elazar Ben Azaryah was appointed to the highest rabbinic dignity of נְשִׂיא, the chief principal of all schools at the young age of eighteen. He feared that he would fail in consequence of his youthful appearance in the necessary authority and he delayed taking possession of his high office. A miracle happened, making his hair grow gray overnight, so that his appearance became like that of a septuagenarian.

Therefore he says about himself: I am like a man of seventy years, but despite the respectability I am enjoying everywhere, I could not carry through the order that this portion of Shema, (where the departure from Egypt is mentioned,) should be recited also at night. It was not until Ben Zoma expounded it from the law, my order was respected.

** The divergence of opinions must be derived according to the interpretation of the Gaon of Vilna (Commentary to the Mishna Berachoth) from the different meaning of the word כָּל which means WHOLE as well as ALL. Ben Zoma conceives the expression כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ in the sense "The whole of the days of thy life" meaning by day as at night, you must remember the deliverance from Egypt when reading שְׁמַע. The sages, however, conceive the expression in the sense "All the days of thy life" and therefore they include the future time of Messiah.

*** Here begins a new chapter of the Haggadah. The unusual formula of introduction, the fourfold praise of God can be found only once in the talmudic literature. In the Gemarah, it is told that the young priests had to pass an examination from time to time by the older ones, to be found worthy for priestly office. Having passed their examination they joyfully returned home to their parents, and were saluted by their fathers with the blessing בָּרוּךְ הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא thanking the Almighty for having granted them worthy children. When at the Seder evening the Jewish father explains the Haggadah about the four sons mentioned in the Torah, where also

כַּנְגֵד אַרְבַּעַה בָּנִים דְּבָרָה תּוֹרָה.
אֶחָד חָכֵם. וְאֶחָד רָשָׁע. וְאֶחָד טָם.
וְאֶחָד שְׂאִינוּ יוֹדֵעַ לִשְׁאֹל:

The Torah speaks of four children: One is wise, one is wicked, one is simple and one does not know how to ask.*

מָה הוּא אוֹמֵר? מָה הָעֵדוּת
חָכֵם וְהַחֲקִים וְהַמְשַׁפְּטִים אֲשֶׁר
צִוָּה יי אֱלֹהֵינוּ אֶתְכֶם? וְאִי אֶתָּה אֹמֵר
לוֹ כִּהְלָכוֹת הַפֶּסַח, אֵינְ מִפְּטִירֵינּוּ אֶחָד
הַפֶּסַח אֶפִיקוּמֵן:

The wise one, what does he say? "What are the testimonies, the statutes and the laws which the Lord, our God, has commanded you?"** You, in turn, shall instruct him in the laws of Passover, 'one is not to eat any dessert after the Passover-lamb.'

מָה הוּא אוֹמֵר? מָה הָעֵבֻדָּה
רָשָׁע הַזֹּאת לָכֶם. לָכֶם וְלֹא לוֹ.

The wicked one, what does he say? "What is this service to you?!" He says 'to you,' but not to him!

a wicked son is among them, he involuntarily compares his own well educated children, who sit at the table. And with a joyful heart he gives thanks to the Almighty with the same words, which were once spoken in the time of the temple on a similar cause.

* Using four different passages from the Torah, each time in different wording, it is imposed upon the father to narrate to his child the departure from Egypt. From that, the Haggadah infers, the Torah deals with four different types of children who have to be informed in a varied manner fit to the children's intellectual difference.

** Even in his questioning, the חָכֵם shows comprehension. He keenly makes a difference between עֲדוּת, חֲקִים, מְשַׁפְּטִים the different categories of the Jewish law. Therefore you must answer him exhaustively and instruct him about all provisions and modifications concerning the feast of Passover till the last one, (which can be found at the end of the laws of Passover in the Tractate Pessahim) and contains the prohibition that after the paschal lamb no desert ought to be brought to the table. After the sacrifice of Passover nothing more may be eaten. We are not allowed, as it was a custom in old times, to degrade the solemnity of the feast by adding banquets and drinking-bouts. Each nation shows its character and moral consciousness by the manner of holding festivals.

Tal Hamburger ,18 years old, Rehovot
Alina Blachman, 18 years old, Nazareth

Ill relative: Father, Mother

We chose to draw the four brothers from the Haggada since each of them represents a certain stage in MS development. The Simple one: the stage before the discovery of the existence of the disease. The Simple one doesn't understand what's going on with his body. The One that doesn't know how to ask: this is the stage when the disease starts to take over patient's life, the patient understands that he has to deal with the disease and many questions and ponderings of ways to deal with the disease preoccupy his mind. The Wise one: the stage when the patient learned to live with his condition and accepted the situation, his life is adjusted to the disease. The Wicked: the (almost) final stage when the disease overpowers the patient.

The caption of the drawing: The Wise one: I know. The Wicked: MS

The Simple: What's happening to me? Why can't I feel my hands? I don't feel well, why do I have a disability sign on my car? One that knows how to ask: Family.

טל המבורגר, בת 18, רחובות
אלינה בלכמן, בת 18, נצרת

קרוב המשפחה החולה: אבא, אמא

בחרנו לצייר את ארבעת האחים מהגדה. כאשר כל אחד מהם מייצג שלב מסוים בהתפתחות מחלת הטרשת. תם: השלב שלפני המודעות לקיום המחלה. התם אינו מבין מה קורה לגופו.

שאינו יודע לשאול: השלב שבו המחלה מקבלת נפח בחיים, והחולה מבין שהוא צריך להתמודד עם המחלה ועולות בו המון שאלות ותהיות של התמודדות. חכם: השלב שבו החולה למד לחיות עם המחלה והשלים עם עצם קיומה, וחיי מותאמים למחלה.

רשע: השלב האחרון (כמעט), שבו המחלה גוברת על החולה.

בציור כתוב: חכם: I know

רשע: טרשת

תם: מה קורה לי? למה אין לי תחושה בידים? אני לא מרגיש טוב, למה יש לי תו נכה על האוטו?

זה ראינו יודע לשאול: Family

עיפרון ואקריליק על נייר
 Pencils and acrylic on paper

וּלְפִי שְׁדוּצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכָּלָל
 כְּפַר בְּעַקְר. וְאִף אֶתְּהָה הַקְּהָה אֶת
 שְׁנָיו וְאָמַר לוֹ, בְּעֵבוֹר זֶה עָשָׂה יי
 לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם. לִי וְלֹא לוֹ. אֱלוֹ
 הָיָה שָׁם, לֹא הָיָה נִגְאָל:

And since he hath excluded himself from the collective body of the nation, he denies a principle of faith.* You, therefore, blunt his teeth and say to him:** “It is because of this that the Lord did for me when I left Egypt”; ‘for me’ - but not for him! If he had been there, he would not have been redeemed!”***

תָּם מַה הוּא אוֹמֵר? מַה זֹאת?
 וְאָמַרְתָּ אֵלָיו, בְּחֹזֶק יָד
 הוֹצִיאָנוּ יי מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים:

The simpleton, what does he say? “What is this?” Thus you shall say to him: “With a strong hand the Lord took us out of Egypt, from the house of slaves.”****

וְשִׂאֵינוּ יוֹדֵעַ לְשַׁאֵל אֶת
 פֶּתַח לוֹ. שְׁנֵאמַר

As for the one who does not know how to ask, you must initiate him, as it is said: “You shall tell your child on

* The answer given to the רָשָׁע follows his asking in a sneering, offensive form. Undoubtedly the חָכָם too has the word אֶתְּכֶם you. But he can not be reproached with excluding himself from the community of Israel, because he speaks clearly and distinctly of the laws of our God, which the רָשָׁע intentionally avoids.

** That is to say, answer him appropriately to get the wicked’s venom-tooth out of the way forever.

*** Keeping God’s commandments, we authenticate that we are His people and we are submitting to His government. That was the reason God redeemed us and this was the aim of the redemption. (See Rashi to this passage.)

**** To the תָּם only the unwonted and striking things standing on the Seder table are noticed, and by exclaiming “what is that” he asks all he knows. He therefore must be told shortly and obviously in a figurative enunciation that the Lord with a mighty hand has brought us forth from Egypt.

that day: It is because of this that the Lord did for me when I left Egypt.”*

וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר,
בְּעִבּוֹר זֶה עָשָׂה יי לִי בְּצֵאתִי
מִמִּצְרַיִם:

יכול Can this explanation be given from the first day of the month ניסן? Therefore it is said “on that day”.** Yet, as it is said on that day, it might be understood that it must be done whilst it is day:*** but as it is said, (this is done) because of the etc. from which it is to be inferred at no other time, but when the unleavened cake and bitter herbs are placed before thee.****

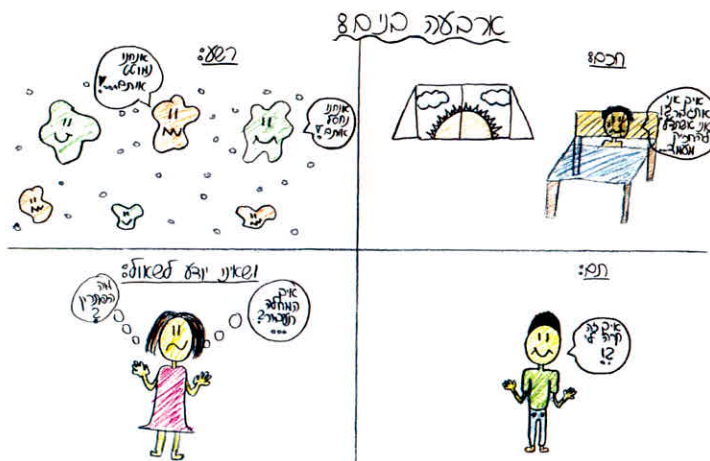
יכול מֵרֵאשִׁית חֹדֶשׁ? תִּלְמוּד
לוֹמֵר בַּיּוֹם הַהוּא. אִי בַּיּוֹם
הַהוּא יְכוּל מִבְּעוֹד יוֹם? תִּלְמוּד לוֹמֵר
בְּעִבּוֹר זֶה. בְּעִבּוֹר זֶה לֹא אָמַרְתִּי
אֶלָּא בְּשָׂעָה שֵׁישׁ מִצָּה וּמָרוֹר
מִנְחִים לְפָנֶיךָ:

* The fourth son, being the youngest, has not yet the faculty of asking a question. If possible his mother shall give him the first instruction. (תָּה feminine form of the pronoun.)

** That is to say on this day which you are commanded to eat Matzah.

*** At first it seems incomprehensible how “on that day” בַּיּוֹם הַהוּא could mean the time before the commencement of the festival; while the time before, as long as it is day, belongs to the fourteenth of Nissan. But the circumstances connected with it are as follows. The Israelites accepted at Mount Sinai the Jewish composition of calendar and with it the provision, that the night should be counted as the following day. Till that time they counted, like other people, the night as the preceding day. Now they were made known of the above provision הַהוּא בַּיּוֹם הַהוּא “and thou shalt relate to thy son on that day” immediately at the departure from Egypt before they went into the Sinai. At that time the Passover night belonging to the preceding day formed with it a unity. According to the counting of time as it was the custom at the departure from Egypt, the Haggadah is maintaining הַהוּא בַּיּוֹם would mean the time as long as it is still day.

**** The Haggadah gives an appropriate hint how children should be taught, lest education be ineffectual in the children’s heart. The commandments of the Torah shall not be presented to the children with theoretical arguments, but with clear explanations. At the moment when unleavened bread and bitter herbs are placed before you, it is just the right time to explain the meaning of the Seder evening to the children.

Yarden Sandler, 14 years old, Tel-Aviv

ירדן סנדלר, בת 14, תל אביב

Ill relative: Uncle

קרוב המשפחה החולה: דוד

I chose the four sons: the Wise one, the Wicked one, the Simple one and the One that doesn't know how to ask.

בחרתי בארבעת הבנים: החכם, הרשע, התם, וזה שאינו יודע לשאול.

The Wise son: is trying to overcome the difficulties of the disease

חכם: מנסה להתגבר על הקושי שבמחלה.

The Wicked son: the disease/ bacteria that overpower the human being

רשע: המחלה/ החיידק שגוברת על האדם.

The Simple son: Doesn't know how the disease came to his home, without a warning

תם: אינו יודע איך המחלה הגיעה אליו בבת אחת, בלי שום התראה.

The One that doesn't know how to ask: a sick person doesn't know how the disease overcame him and how it works in his body, how he will be in the end and doesn't know what to ask

שאינו יודע לשאול: האדם החולה שאינו יודע כיצד המחלה גברה עליו וכיצד היא פועלת בגופו ומה יהיה מצבו בסוף, ואינו יודע מה לשאול...

Caption of the drawing: Four sons

בציור כתוב: ארבעה בנים

The Wise son-How will I overcome-I will try to hang in

חכם - איך אני אתגבר - אני אשתדל להחזיק מעמד.

The Wicked son-We will destroy you, we will ruin you

רשע - אנחנו נחסל אותם, אנחנו נמוטט אותם.

The Simple son-How did it happen to me?

תם - איך זה קרה לי?!

The one that doesn't know how to ask-How will the disease pass? What's the solution?

ושאינו יודע לשאול - איך המחלה תעבור? מה הפתרון?

עפרונות צבעוניים על נייר
Crayons on paper

ארבעת האחים

Eyal Mori, 13 years old, Kfar-Saba

אייל מורי, בן 13, כפר סבא

Ill relative: Mother

קרוב המשפחה החולה: אמה

It shows a reaction of different people to the MS patients.

The Wicked one: "I don't care, it's their problem"

The Wise one: knows everything about Myelin, nerves' damage and etc

The Simple one: asks questions like: "What this MS is?"

The One that doesn't know how to ask: one just sits with him and explains him without asking

Caption on the drawing: Four brothers

The Wicked – I don't care, it's your problem not mine! The Wicked doesn't care about the disease

The Wise one- Myelin- problems in the nerves.

The Wise one knows everything about the disease.

The Simple one-Myelin? MS?-the Simple one knows nothing about the disease.

The One that doesn't know how to ask-one just has to explain him about the disease without him asking

הציור מבוסס על הסיפור של ארבעת האחים בהגדה: החכם, הרשע, התם, וזה שאינו יודע לשאול. הוא מראה איך אנשים שונים מגיבים לחולים בטרשת נפוצה.

הרשע: "מה אכפת לי, זאת בעיה שלכם" החכם: יודע הכול על מיאלין, על פגיעה בעצבים והכול. התם: שואל שאלות כמו "מה זאת טרשת?"

זה שאינו יודע לשאול: פשוט יושבים אתו ומסבירים לו הכול בלי שישאל.

בציור כתוב: ארבעת האחים רשע - מה אכפת לי מהמחלה, זאת הבעיה שלכם ולא שליו! לרשע לא אכפת מהמחלה.

חכם - מיאלין - בעיה בעצבים. החכם יודע הכל על המחלה.

תם - מיאלין? טרשת נפוצה? - התם לא יודע כלום על המחלה.

זה שלא יודע לשאול - לזה שלא יודע לשאול פשוט מסבירים על המחלה בלי שהוא שואל.

עפרונות על נייר

Crayons on paper

מִתְחַלָּה עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה
זָרָה הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ,

וְעַכְשָׁו קִרְבָּנוּ הַמָּקוֹם לְעֲבוֹדָתוֹ.
שְׁנֵאמַר: וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם
כֹּה אָמַר יי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, בְּעֵבֶר
הַנָּהָר יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם תִּרְחַח
אֲבִי אַבְרָהָם וְאֲבִי נַחֲוֹר וַיַּעֲבֹדוּ אֱלֹהִים
אַחֲרָיִם: וְאֶקַּח אֶת אֲבִיכֶם אֶת אַבְרָהָם
מֵעֵבֶר הַנָּהָר וְאוֹלַךְ אֹתוֹ בְּכָל אֶרֶץ
כְּנָעַן וְאָרְבָּה אֶת זֶרְעוֹ וְאֶתָּן לוֹ אֶת
יִצְחָק, וְאֶתָּן לְיִצְחָק אֶת יַעֲקֹב וְאֶת
עֵשָׂו, וְאֶתָּן לְעֵשָׂו אֶת הַר שְׁעִיר לְרִשְׁתָּהּ
אוֹרָתוֹ, וַיַּעֲקֹב וּבָנָיו יָרְדוּ מִצְרָיִם:

בְּרוּךְ שׁוֹמֵר הַבְּטָחָתוֹ
לְיִשְׂרָאֵל, בְּרוּךְ הוּא,

שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָשַׁב אֶת
הַקֵּץ לַעֲשׂוֹת כְּמָה שֶׁאָמַר לְאַבְרָהָם
אֲבִינוּ בְּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים, שְׁנֵאמַר:

מתחלה Originally our ancestors were idolaters, but at present the Lord hath brought us near to His worship as it is said: "And Joshua said unto all the people: Thus saith the Lord the God of Israel, your ancestors dwelt on the side of the river in old time, even Terah, the father of Abraham, and the father of Nachor, and served other gods.

And I took your father Abraham from the other side of the river and let him go throughout all the land of Canaan and multiplied his seed, and gave him Isaac, and I gave unto Isaac, Jacob and Esua; and gave unto Esua Mount Seir to inherit; but Jacob and his children went down to Egypt."

ברוך Blessed is He who keeps His promise to Israel, blessed be He! For the Holy One, blessed be He, calculated the end (of the bondage), in order to do as He had said to our father Abraham at the "Covenant between the Portions," as it is said: "And He said to Abraham: 'You shall know that your seed will be strangers

Daniel Kaminski, 8 years old, Kiryat Motzkin

Ill relative: Mother

My idea was that the sons of Israel in Egypt were slaves.

דניאל קמינסקי, בן 8, קריית מוצקין

קרוב המשפחה החולה: אמה

הרעיון שלי הוא שבמצרים בני ישראל היו עבדים.

אקריליק על נייר
Acrylic on paper

וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יָדַע תִּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה
 זְרָעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם, וְעֲבָדוּם וְעָנּוּ
 אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה. וְגַם אֶת
 הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָן אֲנִי וְאַחֲרַי בֵּן
 יֵצְאוּ בְרַכְּשׁ גָּדוֹל:

מכסים את המצות ומגביהים את הכוס.
 Cover the Matzot, raise the cup of wine, and say:

וְהִיא שְׁעַמְדָּה לְאַבוֹתֵינוּ וְלָנוּ.
 שְׁלֹא אֶחָד בְּלִבָּד עָמַד
 עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ, אֲלֵא שְׁבָכָל דּוֹר וְדוֹר
 עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ, וְהַקְדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מְצִילֵנוּ מִיָּדָם.

מניחים את הכוס ומגלים את המצות.
 Put down the cup, uncover the Matzot.

in a land that is not theirs. And they will enslave them and make them suffer, for four hundred years. But I shall also judge the nation whom they shall serve, and after that they will come out with great wealth”.*

וְהִיא** This is what has stood by our fathers and us! For not just one alone has risen against us to destroy us, but in every generation they rise against us to destroy us; and the Holy One, blessed be He, saves us from their hand!

* Thoughtfully explaining, our teachers point out that the numerical value of the little word קָץ amounts to 190. These 190 years, the time from Isaac's birth to the beginning of the Egyptian bondage, are included in the 400 years of slavery the Lord had decreed against Abraham's seed. חָשַׁב אֶת הַקָּץ. Indeed, the very sojourning in Egypt amounted to only 210 years.

** A bright interpretation explains the little word וְהִיא as Akrostinchon:

ו (numerical value 6) points to the six books of the Mishnah שְׁשֵׁי סֻדְרֵי מִשְׁנָה

ה (numerical value 5) points to the five books of Moses חַמֵּשֶׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה

י (numerical value 10) points to the ten commandments עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת

ה' (numerical value 1) points to the one God אֱהָיָה

The pure monotheism, Judaism has given the whole world the moral law established in the ten commandments, the fundament of all culture, the oral and written law of God תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְשִׁבְעַל פִּה which obliges every one of us. These are precious goods which were never lost through the long wandering of the Galuth; from it we have taken power to brave the storms of all times.

צא Go forth and learn what Lavan, the Syrian, intended to do to our father Jacob: for Pharaoh decreed the destruction of the male only, while Lavan intended to root out the whole,* as it is said: “A Syrian had (nearly) caused my father to perish; and he went down unto Egypt, and sojourned there with a few persons, and there became a nation, great mighty and numerous.”

וּלְמַד מֶה בִּקֵּשׁ לָבֶן הָאֲרָמִי
 לַעֲשׂוֹת לִיעֲקֹב אָבִינוּ. שְׁפָרְעָה
 לֹא גִזַּר אֱלֹהִים עַל הַזְּכָרִים וְלָבֶן בִּקֵּשׁ
 לַעֲקֹד אֶת הַכֹּל, שֶׁנֶּאֱמַר: אֲרָמִי אֲבִד
 אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיִם וַיִּגַּר שָׁם בְּמֵתֵי
 מְעַט וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל עַצוּס וְרַב:

ויֵרֶד And he went down into Egypt: compelled by the word (of God), and sojourned there;** by which we are taught that he did not go down to settle there, but only to sojourn; as it is said: “And they (Joseph’s brethren) said unto Pharaoh: “To sojourn in the land we have come, because there is no pasture for the flocks of thy servants, for the famine is heavy in the land of Canaan; and now let thy servants dwell, we pray thee, in the land of Goshen”. “With a few persons” as it is said: “With three score and ten souls thy ancestors went down to Egypt. And now the Lord, God, hath

מִצְרַיִם - אָנוּס עַל פִּי
 הַדְּבָר. וַיִּגַּר שָׁם - מְלַמֵּד
 שֶׁלֹּא יֵרֶד יַעֲקֹב אָבִינוּ לְהַשְׁתַּקֵּעַ
 בְּמִצְרַיִם אֱלֹהִים לָגוּר שָׁם, שֶׁנֶּאֱמַר:
 וַיֹּאמְרוּ אֶל פַּרְעֹה לָגוּר בְּאֶרֶץ בְּאֵנוּ
 כִּי אֵין מְרֻעָה לַעֲמָן אֲשֶׁר לַעֲבָדֶיךָ
 כִּי כְבֹד הָרָעַב בְּאֶרֶץ כְּנַעַן, וְעַתָּה
 יֵשְׁבוּ נָא עַבְדֶיךָ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן: בְּמֵתֵי

* While Pharaoh's profligacy became evident, Lavan hid his malicious intention under the mask of an anxious kinsman. However the Haggadah announces that Lavan's plea of annihilation went further than Pharaoh's, and such a concept can only be accomplished by means of an exact knowledge of Lavan's character, as the Bible speaks to the deeper-sighted.

** According to the manner of the Midrash, as the Haggadah analyses the passages concerning Israel in Egypt in separate parts, it forms exegetical observations which give us a deep impression of our fathers' lot and affliction.

Sapir Oxenberg, 16 years old, Rishon LeZion

ספיר אוקסנברג, בת 16, ראשון לציון

Ill relative: Father

קרוב המשפחה החולה: אבא

I chose "And the Lord will hear our voices" as the Lord hears the outcry of the sons of Israel. "Lord remembers the alliance with Abraham, Isaac and Jacob": the story is related to the MS society because in the drawing I drew, one can see a big ear and inside it a man sitting in a wheelchair and praying.

בחרתי ב"וישמע יי את קולנו": ה' שומע את צעקותיהם של בני ישראל. "ויזכור ה' את בריתו, את אברהם, את יצחק ואת יעקב": הסיפור קשור לאגודה לטרשת נפוצה, כי בציור שציירתי רואים אוזן גדולה, ובפנים, בתוך האוזן, מצויר אדם שיושב בכיסא גלגלים ומתפלל.

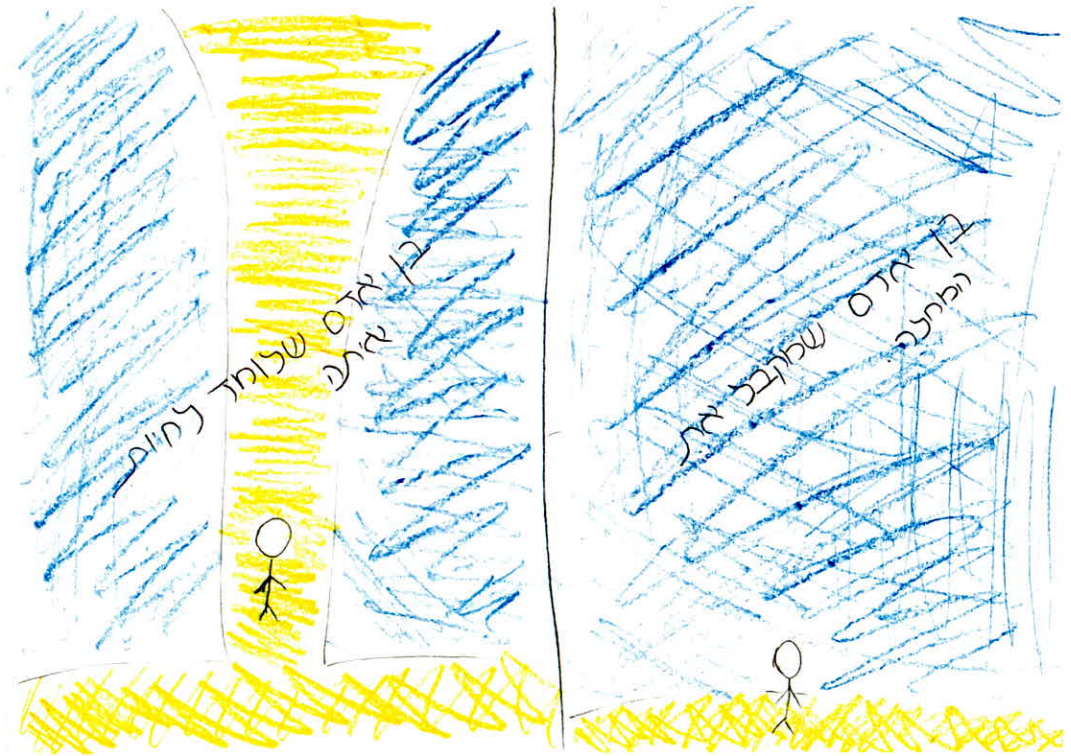
Caption of the drawing:

And the Lord will hear our voices

בציור כתוב:

וישמע ה' את קולנו

עפרונות על נייר
Crayons on paper

Roni Cherbin, 12.5 years old, Ariel

רוני צ'רבין, בת 12.5, אריאל

Ill relative: Mother

קרוב המשפחה החולה: אמא

My drawing is about an effort to accept the disease. It's hard to embrace it, just as its hard to cross the Red Sea every day, but after a while there is no choice and a person accepts the disease and manages to live with it.

I wish all the MS patients would be able to accept the disease and to learn how to live in peace with the disease.

Caption of the drawing:

A man that accepts his disease

A man that learns how to live with it

קרוב המשפחה החולה: אימא
בציור שלי מדובר על זה שמנסים לקבל את המחלה. קשה לקבל אותה, כמו שהיה קשה לעבור את ים סוף, אך לאחר זמן אין בררה, והאדם מקבל את המחלה ומצליח לשרוד אתה.

אני מאחלת לכל חולה במחלת הטרשת הנפוצה שיקבל את המצב וידע לחיות עם המחלה בשלווה.

בציור כתוב:

בן אדם שמקבל את המחלה.

בן אדם שלומד לחיות איתה.

עפרונות צבעוניים על נייר

Color crayons rays on paper

מְעַט - כְּמַה שֶׁנֶּאֱמַר: בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ
 יָרְדוּ אֲבֹתֶיךָ מִצְרִימָה וְעַתָּה שְׁמֶךָ
 יי אֱלֹהֶיךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב: וַיְהִי
 שֵׁם לְגֹי - מְלֵאמֶד שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְצִינִים
 שֵׁם. גְּדוֹל עָצוּם - כְּמַה שֶׁנֶּאֱמַר: וּבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּדְּבּוּ וַיַּעֲצְמוּ
 בְּמֵאד מְאֹד וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אֹתָם:
 וְרַב - כְּמַה שֶׁנֶּאֱמַר: רַבְּבָה בְּצִמְחַ
 הַשָּׂדֶה נִתְתִּיךָ וַתִּרְבִּי וַתִּגְדְּלִי וַתִּבְאִי
 בְּעַדֵי עַדִּיִם, שְׁדִים נִכְנּוּ וּשְׁעָרֶיךָ צִמְחַ
 וְאֶת עֵרֶם וְעַרְיָה: וְאֶעֱבֹר עֲלֶיךָ
 וְאֶרְאֶךָ מִתְבוֹסֶסֶת בְּדַמֶיךָ וְאֶמַּר לָךְ
 בְּדַמֶיךָ חַיִּי וְאֶמַּר לָךְ בְּדַמֶיךָ חַיִּי:

made thee as the stars of heaven for multitude.” And he there became a nation; by which we are informed that the children of Israel were distinguished (even in Egypt) as a notable people.*

Great and mighty; as it is said: “And the children of Israel were fruitful, and increased abundantly, and multiplied, and became exceedingly mighty, and the land was filled with them.” And numerous; as it is said: “I have caused thee to multiply like the growth of the field, and thou hast increased and become great, and adorned with many beauties; thy breasts are fashioned, and thy hair is grown, yet thou art naked and bare”. **And I passed by thee and saw thee soaked in thine own blood and I said unto thee, in thy blood, live, yea I said, in thy blood, live.

* From the interpretation of our sages, the distinguished nationality of our fathers in Egypt was evidently expressed שלא שנו את שמם ולשונם ומלבושם being distinctly notable in name, language and clothing from their environment. That should be a serious reminder to ourselves, their descendants! If we do not wish to be absorbed into the surrounding nations, we have to define ourselves by name, language and clothing לשון ומלבוש שם that we are real Jews. We should not exchange our fine biblical names, reminders of the great figures of the past, for indifferent and insignificant ones. Before we study modern languages, we must first take care of our own mother-tongue, the “Holy language”. We must also attend and observe the limits of morality and decorum, as we have received from our ancestors.

** That is to say, though Israel had many physical virtues, they were “bare” of the higher mental and moral goods because they had not yet received the Torah on Mount Sinai.

וַיִּרְעוּ And the Egyptians ill treated us, afflicted us and imposed heavy bondage upon us.

וַיִּרְעוּ אֶת־נוּ הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה:

וַיִּרְעוּ And the Egyptians ill treated us; as it is said: "Come, let us deal wisely with them lest they should multiply and it come to pass, that, when a war should occur, they might join unto our enemies, and fight against us, and depart from the land."

And they afflicted us; as it is said: "And they set task-masters over them to afflict them with their burdens; And they built treasure cities for Pharaoh, Pithom and Raamses".*

And they imposed heavy bondage upon us; as it is said: "And the Egyptians compelled the children of Israel to labour with rigour."

וַיִּרְעוּ אֶת־נוּ הַמִּצְרַיִם - כִּמָּה שֶׁנֶּאֱמַר: הָבָה נִתְחַכְמָה לוֹ פֶּן יִרְבֶּה וְהָיָה כִּי תִקְרָאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסֵף גַּם הוּא עַל שְׂנְאֵינוּ וְנִלְחַם בָּנוּ וְעָלָה מִן הָאָרֶץ. וַיַּעֲנוּנוּ - כִּמָּה שֶׁנֶּאֱמַר: וַיִּשְׁימוּ עָלָיו שָׂרֵי מִסִּים לְמַעַן עֲנֹתוֹ בְּסִבְלָתָם וַיִּבְּן עָרֵי מִסְכְּנוֹת לַפְּרֹעֵה אֶת פִּתּוֹם וְאֶת רַעַמְסֵס. וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה - כִּמָּה שֶׁנֶּאֱמַר: וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפֶרֶךְ:

* Pithom was a large city in lower Egypt, now reduced to a small village near Ismailiya; Raamses, according to the latest explorations, seems probably to be the old city of Heroopolis, nearly ten hour's walk east of Pithom.

On the occasion of building the railway-line from Suez to the interior of Egypt, excavations were made and the ruins of an old city were uncovered, recognised by the archaeologists as the old Pithom. Also the store-houses, built by our ancestors, were distinctly recognised. On a mural painting, found in the Ruins of Thebes, there are labourers painted with unmistakable semitical features, occupied with making bricks, and driven to labour by two Egyptian taskmasters with rods in their hands. Other Egyptian murals, paintings and papyri confirm the biblical report in many details; thus modern science testifies the truth of our Torah.

וַיִּדַע אֱלֹהִים. וְאֵת עַמְלָנוּ - אֱלוֹ
 הַבָּנִים, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: כָּל הַבֶּן הַיְלוּד
 הַיְאֻרָה תִּשְׁלִיכֶהוּ וְכָל הַבַּת תַּחֲיִין.
 וְאֵת לַחֲצֵנוּ - זֶה הַדְּחַק, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר:
 וְגַם רָאִיתִי אֶת הַלַּחֵץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם
 לַחֲצִים אֹתָם:

And our sorrow; this denotes the destruction of the male children: as it is said, "Every son that is born, ye shall cast into the river, but every daughter ye shall save alive." And our oppression; this denotes the severity employed: as it is said: "And I have also seen the oppression wherewith the Egyptians oppress them."

וַיּוֹצֵאֵנוּ יי ממצרים ביד
 חזקה ובזרע נטויה
 ובמרא גדול ובאתות ובמפתים:

וַיּוֹצֵאֵנוּ And the Lord brought us forth from Egypt, with a strong hand and with an outstretched arm; with great terror, and with signs and wonders.

וַיּוֹצֵאֵנוּ יי ממצרים - לא על
 ידי מלאך ולא על
 ידי שרף ולא על ידי שליח אלא
 הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו,
 שנאמר: וְעַבְרַתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
 בְּלִילָה הַזֶּה וְהִפִּיתִי כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ
 מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה וּבְכָל

וַיּוֹצֵאֵנוּ And the Lord brought us forth from Egypt, not by means of an angel, nor by means of a seraph, nor by means of a messenger: but the Most Holy, blessed be He, Himself in His glory; as it is said. "And I will pass through the land of Egypt, in this night; and I will smite every first-born in the land of Egypt, both man and beast; and on all the gods of Egypt I will execute judgements; I am the Lord."

And I will pass through the land of Egypt; I MYSELF and not an angel; and I will smite every first-born; I MYSELF, and not a seraph: And on all the gods of Egypt I will execute judgements; I MYSELF, and not a messenger; I am the Lord! I AM HE, and no other.”

אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יי.
וְעַבְרָתִי בָאָרֶץ מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֹּה -
אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ. וְהִבִּיתִי כָּל בְּכוֹר
בָּאָרֶץ מִצְרַיִם - אֲנִי וְלֹא שֶׁרָף.
וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים -
אֲנִי וְלֹא הַשְּׁלִיחַ. אֲנִי יי - אֲנִי הוּא
וְלֹא אֲחֵר:

בַּיָּד With a strong hand, this denotes the pestilence; as it is said: “Behold, the hand of the Lord is upon thy cattle which is in the field, upon the horses, upon the asses, upon the camels, upon the oxen, and upon the sheep; a very grievous pestilence.” And with an outstretched arm; this denotes the sword, as is said: “And a drawn sword is in His hand stretched out over Jerusalem.”

And with great terror; this refers to the appearance of the Divine Presence; as is said: “Or hath God tried to go and take unto Him a nation from the midst of an other nation, by proofs, signs, and wonders; by war and a strong hand; by an outstretched arm and great terrors, according to all that the Lord, your God, did for you in Egypt, before your eyes.”

בַּיָּד חֲזָקָה - זוֹ הַדְּבָר, כְּמָה
שֶׁנֶּאֱמַר: הִנֵּה יָד יי הוֹיָה
בְּמִקְנֶךָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה בַּסּוּסִים
בַּחֲמוֹרִים בַּגְּמָלִים בַּבָּקָר וּבַעֲזָן
דָּבָר כָּבֵד מְאֹד. וּבִזְרַע נְטוּיָה - זוֹ
הַחֶרֶב, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וַחֲרָבוֹ שְׁלוּפָה
בַּיָּדוֹ נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלַיִם. וּבְמִרְא
גָדֹל - זֶה גְלוּי שְׂכִינָה, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר:
אוֹ הִנֵּסָה אֱלֹהִים לָבוֹא לְקַחַת לוֹ גּוֹי
מִקְרֹב גּוֹי בְּמִסַּת בָּאתָת וּבְמוֹפְתִים
וּבְמַלְחָמָה וּבַיָּד חֲזָקָה וּבִזְרוּעַ נְטוּיָה

Ofir Oxenberg, 16 years old, Rishon LeZion

אופיר אוקסנברג, בת 16, ראש"צ

Ill relative: Father

קרוב המשפחה החולה: אבא

My father has MS for over ten years. During this period of time we as a family learned to overcome all sorts of difficulties. That's why I chose to draw the plea and the outcry of the MS patients to live in good health without the burden of the disease.

אבא שלי חולה בטרשת נפוצה כבר 10 שנים. במהלך הזמן למדנו כמשפחה להתגבר על כל הקשיים. ולכן בחרתי להראות בעיור את תחינתם וזעקתם של החולים לחזור למצב בריאות טוב ללא עול המחלה. **בעיור כתוב: ויזעקו ותעל שועתם.**

Caption of the drawing: They will cry and their voice will rise to heaven.

עפרונות על נייר
Crayons on paper

And with signs; this refers to the rod (with which the miracles were wrought), as is said, "And thou shalt take this rod in thy hand, wherewith thou shalt do the signs." And with wonders; this refers to the plague of blood: as it is said, "And I will show wonders in the heavens and in the earth, blood and fire, and pillars of smoke."

וּבְמוֹדָאִים גְּדוּלִים כָּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה
 לָכֶם יי אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרַיִם לְעֵינֶיךָ.
 וּבְאֵתָת - זֶה הַמַּטֶּה, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר:
 וְאֵת הַמַּטֶּה הַזֶּה תִּקַּח בְּיָדְךָ אֲשֶׁר
 תַּעֲשֶׂה בּוֹ אֵת הָאֵתָת. וּבְמִפְתֵּי -
 זֶה הַדָּם, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וְנִתְּתִי
 מוֹפְתִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, דָּם, וְאֵשׁ,
 וְתִימְרוֹת עֶשֶׂן:

דְּבַר Another explanation is this: With a strong hand denotes two plagues. With an outstretched arm: two plagues. With signs: two plagues. And with wonders: two plagues. These are the ten plagues which the Most Holy, blessed be He, brought upon the Egyptians in Egypt, and these they are:

דְּבַר אַחַר: בְּיַד חֲזָקָה - שְׁתֵּים,
 וּבְזְרוּעַ נְטוּיָה - שְׁתֵּים,
 וּבְמִדָּא גְּדוּל - שְׁתֵּים, וּבְאֵתוֹת - שְׁתֵּים,
 וּבְמִפְתֵּי - שְׁתֵּים: אֵלּוּ עֶשֶׂר מִכּוֹת
 שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל
 הַמִּצְרַיִם בְּמִצְרַיִם. וְאֵלּוּ הֵן:

מטיפים מעט יין מן הכוס לתוך כלי בזמן הקריאה בעשר מכות ובסימניהן.

At the mention of each of the ten plagues, dip the finger in the cup of wine and spill a drop.

Likewise with the mnemonic.

Dana Rossman, 15.5 years old, Mazkeret-Batya

דנה רוסמן, בת 15.5, מזכרת בתיה

Ill relative: Mother

קרוב המשפחה החולה: אמה

MS is a disease that enslaves the patient, causes him pain and suffering. It's impossible to get rid off the disease and the enslavement. MS forces the patient to surrender to the disease.

מחלת הטרשת הנפוצה משעבדת את החולה וגורמת לו סבל וכאב, ואי-אפשר להיפטר מהמחלה ומהשעבוד. הטרשת מאלצת את החולה להיות כפוף לה. **בציור כתוב:** נעשה רק מה שהמלך קובע, אנחנו כפופים למלך, המלך שולט בנו, המלך הוא השולט, מחלת הטרשת הנפוצה משעבדת את החולה ואי אפשר להיפטר ממנה.

Caption of the drawing: We will do only what the disease wants, We hail the king! The king prevails over us! The king rules! MS enslaves the patient and its impossible to get rid off.

עפרונות על נייר
Crayons on paper

דָם * BLOOD, FROGS, VERMIN, A
MIXTURE OF NOXIOUS BEASTS,
PESTILENCE, BOILS, HAIL, LOCUSTS,
DARKNESS & SLAYING OF THE
FIRST-BORN.

דָם. עֲפָרֹדֶעַ. כְּנִים. עָרַב.
דָּבָר. שְׁחִין. בָּרָד. אֲרָבָה.
חֲשָׁךְ. מַכַּת בְּכוֹרוֹת:

רַבִּי Rabbi Judah arranged them into
mnemonic forms thus:

"Detsach Adash Beachab".**

רַבִּי יְהוּדָה הָיָה נוֹתֵן בָּהֶם סִימָנִים:
דַּע"ךְ. עַד"ש. בְּאֶחָ"ב:

רַבִּי Rabbi Jose, the Galilean, said:
From whence canst thou deduce, that
the Egyptians were smitten with ten
plagues in Egypt: and upon the sea,
they were smitten with fifty plagues?
He thus answered; in Egypt, it is
said: "And the magicians said unto
Pharaoh, this is the finger of God;
but at the sea, it is said: "And Israel
saw the mighty hand where-with the
Lord smote the Egyptians:

רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: מִנֵּין
אֶתָּה אוֹמֵר שְׁלָקוּ הַמִּצְרַיִם
בְּמִצְרַיִם עֶשֶׂר מַכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ
חֲמִשִּׁים מַכּוֹת? בְּמִצְרַיִם מָה הוּא
אוֹמֵר? וַיֹּאמְרוּ הַחֲרָטָמִם אֶל פְּרַעֲהַ
אֶצְבַּע אֱלֹהִים הִיא.

* The reason why at each one of the ten plagues, and likewise at the following three mnemonic forms of them, the finger is dipped in the cup and a drop is spilled, is as follows. We indicate that we do not empty the cup of delight wholly, for we cannot celebrate the feast of our deliverance full of joy when so many thousands of human beings have perished. In that sense the Midrash also tells us: When the angels wished to chime in with Israel's song of victory after the miracle on the sea, the Lord forbade them, saying: *מעשה ידי טובעין בים ואתם אומרים שירה* "The creation of My hands are sinking in the sea and you are willing to say a song!" Because of this, when we say Hallel, the prayer of thanksgiving on the rest of the days of Passover, we recite only half.

** A mnemotechnical method to impress the succession of the ten plagues easier in the mind. The three words are composed of the principal letters of the names of the plagues.

צִפְרֵיֶע

דָּם

Yuval Ohana, 15 years old, Mevaseret-Zion

יובל אוחנה, בת 15, מבשרת ציון

Ill relative: Mother

קרוב המשפחה החולה: אמה

Out of ten Plagues I chose "Blood"-blood reminds me of something unhealthy, of an unhealthy body. "Blood" is the first Plague out of ten Plagues; it's a beginning of the ten Plagues. In my case, the disease doesn't influence our whole household, cause my mother's disease is in its early stage, therefore I am only familiar with the beginning of the disease and not with the whole experience, that's why I chose the "blood" Plague which is the first Plague imposed upon the Egyptians. Like my mom I hope that the rest of the ten Plagues will spare us.

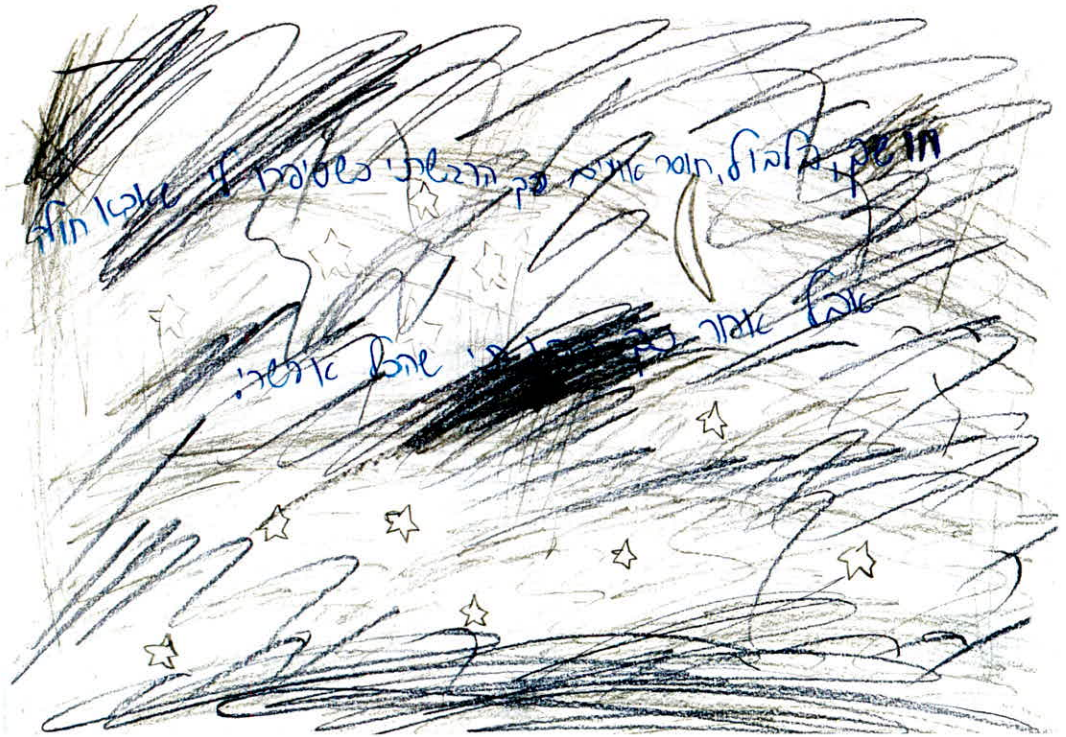
Caption of the drawing: Blood- the first Plague.

בחרתי במכה "דם": דם מזכיר לי משהו שהוא לא בריא, גוף לא בריא. "דם" היא המכה הראשונה מתוך עשר המכות, והיא רק ההתחלה של עשר המכות. מבחינתי המחלה לא משפיעה כל כך על הבית, מפני שאצל אמי המחלה קלה, ולכן אני מכירה רק את תחילת המחלה ולא את כולה; לכן בחרתי את המכה "דם", שהיא המכה הראשונה שבה הוכו המצרים, וכך גם אימא שלי, ואני מקווה שלא יגיעו שאר מכות מצרים. בצעור כתוב: דם - המכה הראשונה.

אקריליק על נייר
Acrylic on paper

עֵרֵב

בָּנִים

Adar Cohen, 13 years old, Shaarei Tiqwa

אדר כהן, בן 13, שערי תקווה

Ill relative: Father

קרוב המשפחה החולה: אבא

I drew "The Darkness". When the Lord hit Egyptians with the Plague of Darkness and they couldn't see anything in the darkness and felt lost and helpless. That's how I felt when my mom told me that dad has MS. I felt sad and gloomy but very quickly I understood that one can live and function almost as usual, except for the exhaustion and difficulties in walking. From time to time my father can function almost normally and our bond is very strong.

The caption of the drawing: Darkness, confusion, helplessness - that's how I felt when they told me that my father is sick but afterwards I understood that everything is possible.

ציירתי "חושך". כשהיכה הקב"ה את המצרים במכת החושך הם לא הצליחו לראות כלום סביבם והרגישו אבודים וחסרי אונים. כך הרגשתי אני כשאמי סיפרה לי שאבא חולה בטרשת נפוצה. הרגשתי עצוב וקודר, אבל מהר מאוד הבנתי שאפשר לחיות ולתפקד כמעט כרגיל עם המחלה, פרט לעייפות ולקושי בהליכה. לעתים אבא מתפקד כמעט כרגיל, והקשר בינינו הדוק מאוד. **בציור כתוב:** חושך, בלבול, חוסר אונים כך הרגשתי כשסיפרו לי שאבא חולה, אבל, אחר-כך הבנתי שהכל אפשרי.

עפרונות צבעוניים על נייר
Crayons on paper

שְׁחִין

דָּבָר

יבך נישרפו כבתים
 יאני לארוצק שיהרוס שפי יהיו חולים

Maxim Joludev, 9 years old, Kiryat-Mozkin

מקסים גדולוב, בן 9, קריית מוצקין

Ill relative: Mother

קרוב המשפחה החולה: אמא

The Haggada tells us about hail storms and fire from the skies, houses were burnt down and that's how the evil ones were punished. But my mom and dad are not evil and they don't deserve to be sick.

בהגדה מסופר על ברד שנפל ועל אש, והבתים נשרפו, וכך נענשו הרשעים. אבל אמא ואבא שלי לא רשעים, ולא מגיע להם להיות חולים. בצעיר כתוב: וכך נשרפו הבתים - אני לא רוצה שיהרוס שלי יהיו חולים.

Caption of the drawing: This is how their houses were burnt down-I don't want my parents to be sick.

טושים ואקריליק על נייר
 Crayonsand acrylic on paper

אֲרֵבָה

פָּרָד

Osher Daniel, 13 years old, Ashkelon

אשר דניאל, בן 13, אשקלון

Ill relative: Mother

קרוב המשפחה החולה: אמה

I chose the Plague of Boils because it's a disease that damages the body and MS as well is a disease that damages the body, therefore from all the ten Plagues, the Plague of Boils relates the most to MS.

בחרתי במכה "שחין" מעשר המכות, כי היא מחלה שפוגעת בגוף, וגם המחלה טרשת נפוצה פוגעת, וכך שחין מעשר המכות מתקשרת לטרשת נפוצה. בציור כתוב: מכת שחין פוגעת בגוף האדם כמו מחלת הטרשת.

Caption of the drawing: With all the strength both of them hurt the human body.

עפרונות על נייר
Crayons on paper

חושך

Noy Kafri, 17 years old, Rishon LeZion

Ill relative: Mother

I drew a black sheet which symbolizes darkness. To my opinion darkness is what you see when MS is diagnosed.

נוי כפרי, בת 17, ראשון לציון

קרוב המשפחה החולה: אמה

ציירתי דף שחור שמסמל את המכה "חושך". לדעתי חושך זה מה שרואים כשמגלים את הטרשת.

אקריליק על נייר
Acrylic on paper

מַכַּת בְּכוֹרוֹת

Saar Fresco, 11.5 years old, Kfar HaRif

Ill relative: Mother

I think all the Plagues are like the disease,
that's why I wish we had a cure for the disease.

סער פרסקו, בן 11.5, כפר הדי"ף

קרוב המשפחה החולה: אבא

אני רואה את כל המכות כמו המחלה, לכן אני רוצה
שתהיה תרופה.

אקריליק, עיפרון ופנדה על נייר
Pencil, Acrylic and oil pastel on paper

וְעַל הַיָּם מִה הוּא אוֹמֵר? וַיֵּרֶא יִשְׂרָאֵל
 אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יי
 בְּמִצְרַיִם וַיֵּרְאוּ הָעָם אֶת יי וַיֵּאֱמִינוּ
 בַּיָּי וּבַמֶּשֶׁה עַבְדּוֹ. כַּמָּה לָקוּ בְּאֶצְבַּע?
 עֶשֶׂר מַכּוֹת. אָמַר מֵעַתָּה: בְּמִצְרַיִם
 לָקוּ עֶשֶׂר מַכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ
 חֲמִשִּׁים מַכּוֹת:

And the people feared the Lord, and believed in the Lord, and in His servant Moses". If by the finger only they were smitten with ten plagues, hence it may be deduced that in Egypt they were smitten with ten plagues: and at the sea, they were smitten with fifty plagues.*

רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מִנֵּיִן שָׁבַל
 מִכָּה וּמִכָּה שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרַיִם בְּמִצְרַיִם
 הֵיטָה שֶׁל אַרְבַּע מַכּוֹת? שְׁנֵאמַר:
 יִשְׁלַח בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ עֲבָרָה וְזַעַם
 וְצָרָה מִשְׁלַחַת מִלְאֲכֵי רָעִים. עֲבָרָה -

רַבִּי Rabbi Eliezer says: From whence can it be deduced, that every plague which the Most Holy, blessed be He, brought upon the Egyptians in Egypt, consisted of four different plagues? From where it is said: "He sent forth against them, fierceness of His anger, wrath, indignation, and trouble, a band of evil angels." WRATH is one, INDIGNATION two, TROUBLE three and A BAND OF EVIL ANGELS four. Hence it may be deduced, that in Egypt they

* At first glance, the computation of our sages about the number of the plagues that God brought upon the Egyptians in their land and on the sea, could raise the impression of idle trivialities with figures, or even evoke the opinion that our great teachers derived a certain malicious joy from enumerating the plagues. But such a way of thinking is far from their mind. The real reason, according to the interpretation of the Gaon of Vilna is as follows: During wandering through the desert, a promise was given to Israel by the Lord *לֹא אֲשִׁים עֲלֶיךָ* "None of these diseases which I put upon Egypt, will I put upon thee." The Torah thus gives us assurance that Israel will be forever spared the sorrow that once came over the Egyptians. Hence our teachers endeavour to find in the word of the scripture an utmost high number of different plagues, as a consolatory promise that our people will be spared all that sorrow for all future.

were smitten with forty plagues and at the sea they were smitten with two hundred plagues.*

אַחַת. וְזַעַם - שְׁתַּיִם. וְצָרָה - שְׁלֹשׁ.
מִשְׁלַחַת מְלֹאכֵי דָעִים - אַרְבַּע. אָמַר
מֵעַתָּה: בְּמִצְרַיִם לָקוּ אַרְבָּעִים מִכּוֹת
וְעַל הַיָּם לָקוּ מֵאַתַּיִם מִכּוֹת:

Rabbi Akiva** says: From whence can it be deduced, that every plague which the Most Holy, blessed be He, brought upon the Egyptians in Egypt, consisted of five different plagues? From where it is said: "He sent forth against them the fierceness of His anger, wrath, indignation, and trouble, a band of evil angels."

Now, THE FIERCENESS OF HIS ANGER is one, WRATH two, INDIGNATION three, TROUBLE four and A BAND OF EVIL ANGELS five. Hence it may be deduced, that in Egypt they were smitten with fifty plagues; and at the sea they were smitten with two hundred and fifty plagues.

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: מִנֵּין שָׁפַל
מִכָּה וּמִכָּה שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרַיִם בְּמִצְרַיִם
הֵיטֵהָ שֶׁל חָמֵשׁ מִכּוֹת? שֶׁנֶּאֱמַר:
יִשְׁלַח בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ עֲבָרָה וְזַעַם
וְצָרָה מִשְׁלַחַת מְלֹאכֵי דָעִים. חֲרוֹן
אֶפּוֹ - אַחַת. עֲבָרָה - שְׁתַּיִם. וְזַעַם -
שְׁלֹשׁ. וְצָרָה - אַרְבַּע. מִשְׁלַחַת מְלֹאכֵי
דָעִים - חָמֵשׁ. אָמַר מֵעַתָּה: בְּמִצְרַיִם
לָקוּ חָמֵשִׁים מִכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ
חָמֵשִׁים וּמֵאַתַּיִם מִכּוֹת:

* Referring to the above mentioned interpretation, that the plagues on the sea amounted to five times as much as the plagues in Egypt.

** Rabbi Akiva Ben Joseph survived the destruction of the temple 68 years and died a martyr's death in the Hadrianic war with the confession of Shema on his lips. Though only forty years old when he began devoting himself to the study of God's law, his excellent gifts and his untiring diligence made him the most prominent of the Tanaim.

בַּמָּה מַעֲלוֹת טוֹבוֹת לַמָּקוֹם עָלֵינוּ:

בַּמָּה How many degrees of beneficence hath the Almighty conferred upon us!*

דִּינֵנו:	אלו הוציאנו ממצרים, ולא עשה בהם שפטים	אלו If He had brought us forth from Egypt, and had not executed judgement upon the Egyptians, it would have sufficed.
דִּינֵנו:	אלו עשה בהם שפטים, ולא עשה באלהיהם	If He had inflicted justice upon them, and had not executed judgement upon their gods, it would have sufficed.
דִּינֵנו:	אלו עשה באלהיהם, ולא הרג את בכוריהם	If He had executed judgement upon their gods, and had not slain their first-born, it would have sufficed.
דִּינֵנו:	אלו הרג את בכוריהם, ולא נתן לנו את ממונם	If He had slain their first-born, and had not given us their wealth, it would have sufficed.
דִּינֵנו:	אלו נתן לנו את ממונם, ולא קרע לנו את הים	If He had given us their wealth, and had not divided the sea for us, it would have sufficed.
דִּינֵנו:	אלו קרע לנו את הים, ולא העבירנו בתוכו בחרבה	If He had divided the sea for us, and had not made us pass through its midst on dry land, it would have sufficed.
דִּינֵנו:	אלו העבירנו בתוכו בחרבה, ולא שקע צדינו בתוכו	If He had made us pass through its midst on dry land, and had not sunk our oppressors into the sea, it would have sufficed.
דִּינֵנו:	אלו שקע צדינו בתוכו, ולא ספק צרבנו במדבר ארבעים שנה	If He had sunk our oppressors into the sea, and had not supplied our needs in the wilderness during forty years, it would have sufficed.

* We enumerate God's beneficences in fifteen degrees, corresponding to the 15 songs of ascension in the psalms שיר המעלות which according to the interpretation of the Midrash were sung by the Levites on the fifteen steps leading to the sanctuary.

If He had supplied our needs in the wilderness during forty years, and had not fed us with manna, it would have sufficed.

דִּינּוֹ:

אֱלוֹ סִפֵּק צָרְכֵנוּ בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה,
וְלֹא הֶאֱכִילָנוּ אֶת הַמָּן

If He had fed us with manna, and had not given us the Sabbath, it would have sufficed.

דִּינּוֹ:

אֱלוֹ הֶאֱכִילָנוּ אֶת הַמָּן,
וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת הַשַּׁבָּת

If He had given us the Sabbath, and had not brought us near Mount Sinai, it would have sufficed.*

דִּינּוֹ:

אֱלוֹ נָתַן לָנוּ אֶת הַשַּׁבָּת,
וְלֹא קָרְבָנוּ לְפָנֵי הַר סִינַי

If He had brought us near Mount Sinai, and had not given us His laws, it would have sufficed.**

דִּינּוֹ:

אֱלוֹ קָרְבָנוּ לְפָנֵי הַר סִינַי,
וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה

If He had given us His laws, and had not led us into the land of Israel, it would have sufficed.

דִּינּוֹ:

אֱלוֹ נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה,
וְלֹא הִכְנִיסָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל

If He had led us into the land of Israel, and had not built the temple, it would have sufficed.

דִּינּוֹ:

אֱלוֹ הִכְנִיסָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,
וְלֹא בָנָה לָנוּ אֶת בַּיִת הַבְּחִירָה

עַל How numerous then and how oft repeated are the bounties which the Almighty hath bestowed upon us. He brought us forth from Egypt, executed judgement on the Egyptians and slew their gods: slew their first-born:

עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה טוֹבָה
בְּפוֹלָה וּמְכַפֶּלֶת לְמָקוֹם עָלֵינוּ:
שֶׁהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם, וְעָשָׂה בָהֶם

* The Israelites received the law of שַׁבָּת before the commandments were actually given on Mount Sinai.

** Even the Lord's revelation before the people received the Torah at Mount Sinai was a heavenly gratification. Besides, the Midrash narrates that as the sick and infirm stood before the mount, they were released from their sufferings; the blind became seeing, the dumb began to speak, the lame were able to walk again - free of every infirmity, with fresh youthful vigour.

Neta Reches, 16 years old, Jerusalem
Reut Barak, 16.5 years old, Eilat

נטע רכס, בת 16, ירושלים
רעות ברק, בת 16.5, אילת

Ill relative: Mother, Aunt

קרוב המשפחה החולה: אמא, דודה

The caption of the drawing:

- No more-Wheelchairs.
- No more-relapses.
- No more-parking signs.
- No more-injections.
- No more-walkers.
- No more-exhaustion.
- No more-handicapped parking.

בציור כתוב:

- דינו - כיסאות גלגלים.
- דינו - התדרדרות.
- דינו - תווי חניה.
- דינו - זריקות.
- דינו - הליכונים.
- דינו - עייפות.
- דינו - חניית נכים.

עיפרון ואקריליק על נייר
 Pencils and acrylic on paper

gave us their wealth: divided the sea for us: caused us to pass through its midst on dry land: sank our oppressors in it: supplied us with everything in the wilderness during forty years: fed us with manna: gave us the Sabbath: led us to Mount Sinai: gave us His law: led us into the land of Israel: and built the holy temple for us, to atone for all our iniquities.

שִׁפְטִים, וְעָשָׂה בְּאֱלֹהֵיהֶם, וְהִרְגָּ אֶת
בְּכוֹרֵיהֶם, וְנָתַן לָנוּ אֶת מְמוֹנָם, וְקָרַע
לָנוּ אֶת הַיָּם, וְהִעֲבִירָנוּ בְּתוֹכוֹ בַּחֲרָבָה,
וְשָׁקַע צַרֵּינוּ בְּתוֹכוֹ, וְסָפַק צַרְבָּנוּ
בַּמַּדְבָּר אַרְבַּעִים שָׁנָה, וְהֵאָכִילָנוּ אֶת
הַמָּן, וְנָתַן לָנוּ אֶת הַשַּׁבָּת, וְקָרַבָּנוּ
לְפָנֵי הַר סִינַי, וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה,
וְהִכְנִיסָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבָנָה לָנוּ אֶת
בַּיִת הַבְּחִירָה לְכַפֵּר עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ:

רַבִּין Rabbi Gamliel* saith, that whoever does not make mention of these three things on Passover, hath not done his duty, and these they are: The Sacrifice of the Passover, the Unleavened Cake and the Bitter Herb:**

רַבִּין גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר: כָּל
שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְבָרִים
אֵלוּ בַּפֶּסַח לֹא יֵצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ,
וְאֵלוּ הֵן: פֶּסַח מַצָּה וּמָרֹר:

* Rabbi Gamliel I ("The Old" תַּקֵּן) was the same age as King Agrippa and still lived at the time of the temple.

** Jewish faith cannot be satisfied with external hypocrisy but demands from its followers to take the sense of the commandments to heart. It does not suffice to eat the Matzah and bitter herb only on this evening! Whoever does not enter in the sense of these commandments and does not conceive its meaning, does not fulfill his duty.

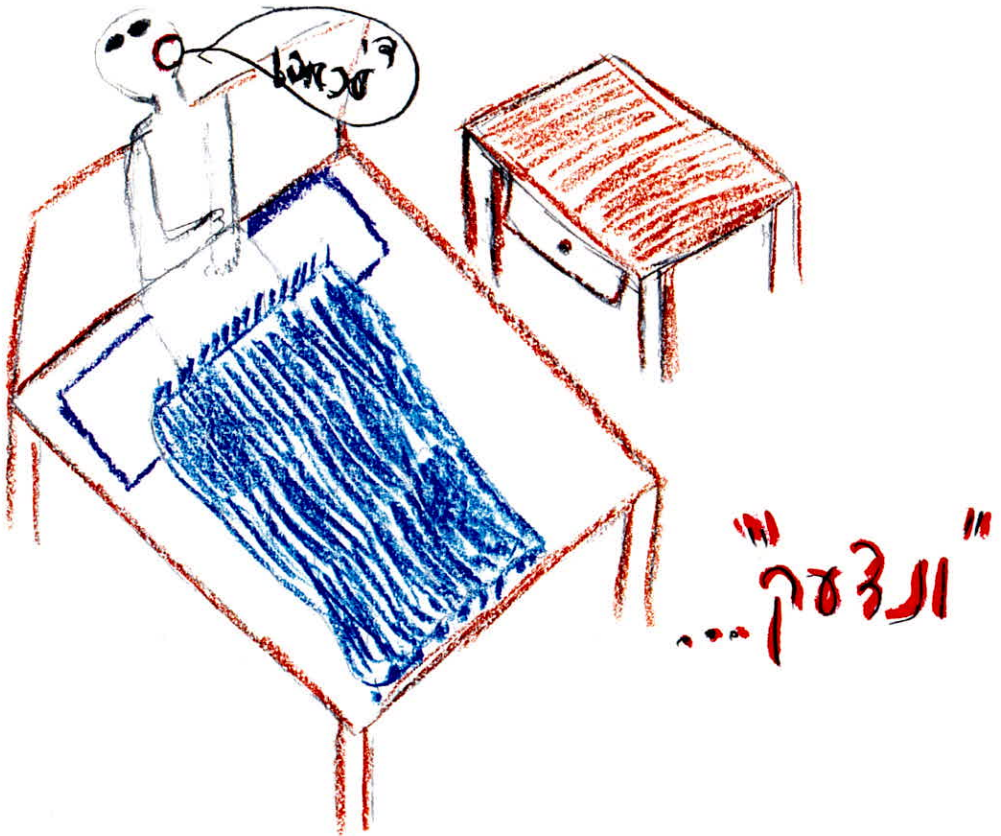
פֶּסַח שְׁסִיּוֹ אֲבוֹתֵינוּ אוֹכְלֵי
 בְּזִמְנֵי שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה
 קָיָם עַל שׁוֹם מָה? עַל שׁוֹם שְׁפֶסֶח
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל בֵּיתֵי אֲבוֹתֵינוּ
 בְּמִצְרַיִם, שְׁנֵאמַר: וַאֲמַרְתֶּם זִבַּח פֶּסַח
 הוּא לֵי אֲשֶׁר פֶּסַח עַל בֵּיתֵי בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנִגְפוֹ אֶת מִצְרַיִם
 וְאֶת בֵּיתֵינוּ הִצִּיל וַיִּקַּד הָעַם וַיִּשְׁתַּחֲוּ:

פֶּסַח The paschal lamb which our ancestors ate during the existence of the holy temple, why was it eaten? Because the most Holy, blessed be He, passed over our ancestors' houses in Egypt, as it is said: "And ye shall say, it is the sacrifice of the Passover unto the Lord, who passed over the houses of the children of Israel in Egypt, when He smote the Egyptians, and spared our houses, and the people bowed themselves and worshipped."

מגביהים את המצות ואומרים:
 Raise the Matzot and say:

מִצָּה זֹו שְׂאֵנוּ אוֹכְלִים עַל שׁוֹם
 מָה? עַל שׁוֹם שְׁלֵא הִסְפִּיק
 בְּצֵקֵם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחְמִיץ עַד
 שְׁנִגְלָה עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וַגָּאֵלֵם, שְׁנֵאמַר:
 וַיֹּאפּוּ אֶת הַבֶּצֶק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ
 מִמִּצְרַיִם עֲגַת מִצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ כִּי
 גִרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהַתְמַהֵמָה
 וְגַם יָצְדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם:

מִצָּה This unleavened cake which we now eat, what does it signify? Because the dough of our ancestors had not time to become leavened, when the Holy Supreme King of kings, blessed be He, appeared unto them, and redeemed them; as it is said: "And they baked the dough which they had brought forth out of Egypt unleavened cakes, for it was not leavened, because they were thrust out of Egypt and could not tarry, neither had they made any provisions for themselves."

Sapir Daniel, 16 years old, Ashkelon

ספיר דניאל, בת 16, אשקלון

Ill relative: Mother

קרוב המשפחה החולה: אמה

I chose "and we shall cry": a sick person cries of pain caused by the disease and while he cries he wishes to free himself from the disease. The caption of the drawing: "And we shall cry..."

בחרתי ב"ונצעק": האדם החולה צועק מהכאבים של המחלה, ותוך כדי הצעקות הוא רוצה להשתחרר ממנה. בעיור כתוב: "ונצעק" ... די לכאב

עיפרון ופנדה על נייר
Pencil and oil pastel on paper

מגביהים את המרור ואומרים:
Raise the bitter herbs and say:

מָרֹר זֶה שְׂאֵנוֹ אוֹכְלִים עַל
שׁוֹם מָה? עַל שׁוֹם
שְׁמָרוּ הַמְצָרִים אֶת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ
בְּמְצָרִים, שְׁנֵאֵמַר: וַיְמַרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם
בְּעִבְדָּה קָשָׁה בְּחֶמֶר וּבְלִבְנִים וּבְכָל
עֲבֹדָה בַשָּׂדֶה אֶת כָּל עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר
עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֹךְ:

מָרֹר This bitter herb, why do we eat it? Because the Egyptians embittered the lives of our ancestors in Egypt, as it is said: "And they embittered their lives with hard labour in mortar and brick, and in all manner of labour in the field; all their labour was imposed on them with rigour."*

בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיֵּב אָדָם לִרְאוֹת
אֶת עֲצָמוֹ כְּאִלוֹ הוּא יֵצֵא
מִמְצָרִים, שְׁנֵאֵמַר: וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ
בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּעִבּוֹר זֶה עָשָׂה
יְיָ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם. לֹא אֶת
אֲבוֹתֵינוּ בְּלֶבֶד גָּאֵל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ

בְּכָל In every generation each individual is bound to regard himself as if he personally had gone forth from Egypt,** as it is said: "And thou shalt relate to thy son that day, saying, this is on account of what the Eternal did for me, when I went forth from Egypt." It was not our ancestors alone whom the most Holy, blessed be He, redeemed from Egypt, but us also did He redeem with them, as it is said: "And He brought us from

* Pharaoh made all sorts of labour, including domestic work which is not felt as a burden, into intolerable torment. For he ordered, as the Midrash tells, the domestic work of women to be wrought by men, and the labour customarily allotted to men, to be performed by women. That is the meaning of the expression **כָּל עֲבֹדָתָם** All their labour, the domestic work too, was imposed on them with cruel rigour.

** Compare page 30 note 1.

Ido Saharov, 12 years old, Tel-Aviv

Ill relative: Uncle

I chose "Remember", because it doesn't matter how weak you are-you are still strong.

caption of the drawing: Doesn't matter how weak you are-you are still strong.

עידו סחרוב, בן 12, תל אביב

קרוב המשפחה החולה: דוד

בחרתי ב"זכור", כי לא משנה כמה אתה חלש, אתה חזק.
בציור כתוב: לא משנה כמה אתה חלש אתה חזק.

עפרונות צבעוניים על נייר

Crayons on paper

הוא, אֵלֶּא אֵף אוֹתָנוּ גָּאֵל עַמֵּהֶם,
שְׁנֵאֵמַר: וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן
הָבִיא אֹתָנוּ לָתֵת לָנוּ אֶת הָאָרֶץ
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְתֵּינוּ:

thence, in order to bring us in, that He might give us the land which He swore unto our fathers.”

מגביהים את הכוס, מכסים את המצות ואומרים:
Raise the cup of wine, cover the Matzot, and say:

לְפִיכָךְ: אֲנַחְנוּ חַיִּיבִים לְהוֹדוֹת
לְהֵלֵל לְשַׁבַּח לְפָאֵר
לְרוֹמֵם לְהַדְר לְבָרֵךְ לְעֲלֶה וּלְקַלֵּם
לְמִי שֶׁעָשָׂה לְאַבוֹתֵינוּ וּלְנוּ אֶת
כָּל הַנְּסִים הָאֵלֵּינוּ: הוֹצִיאָנוּ מֵעֲבָדוֹת
לְחָרוֹת, מִיַּגוֹן לְשִׁמְחָה, וּמֵאֲבֵל לְיוֹם
טוֹב, וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹר גָּדוֹל, וּמִשְׁעָבוֹד
לְגֵאֲלָה, וְנֵאמַר לְפָנָיו שִׁירָה חֲדָשָׁה
הַלְלוּיָהּ:

לְפִיכָךְ Therefore, we are bound to thank, praise, laud, glorify, extol, honour, bless, exalt and revere Him, who did all these miracles for our ancestors and for us; for He brought us forth from bondage to freedom, from sorrow to joy, from mourning to holydays, from darkness to great light,* and from servitude to redemption and therefore let us sing unto Him a new song, Hallelujah.**

* We give thanks to God not only for the bodily redemption but also for the spiritual-moral redemption. The Lord led us from the Egyptian “darkness” of idolatry into the Sinai, where we received the “great light”, that is God’s law. אור כי נר מצוה ותורה אור For the commandment is a lamp; and the law is light.

** Now the Hallel-psalms follow (Psalms 113-118), a part of which is recited after Grace.

מניחים את הכוס, מגלים את המצות ואומרים:
Put down the cup, uncover the Matzot, and say:

הַלְלוּהָ Praise ye the Lord, praise, O ye servants of the Lord,* praise the name of the Lord, blessed be the name of the Lord from henceforth and for ever-more. From the rising of the sun until the going down thereof shall the Lord's name be praised. High above all nations is the Lord, His glory is above all the heavens. Who is like unto the Lord our God, who dwelleth on high? Yet condescendeth to look down on what is in the heavens, and on earth.

He raiseth the poor from the dust, from the dunghill He lifeth up the needy, to seat him with princes, with the princes of his people. He maketh the barren woman to keep house and to be a joyful mother of children, Hallelujah.

בְּצֵאתָּ When Israel went forth from Egypt, the house of Jacob from the people of barbarous tongue; Judah**

הַלְלוּהָ הַלְלוּ עַבְדֵי יי,
הַלְלוּ אֶת שֵׁם יי:
יְהִי שֵׁם יי מְבֹרָךְ, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:
מִמְזֶרֶח שָׁמֶשׁ עַד מְבֹאוֹ, מִהַלֵּל שֵׁם
יי: דָּם עַל כָּל גּוֹיִם יי, עַל הַשָּׁמַיִם
כְּבוֹדוֹ: מִי בְּיַי אֱלֹהֵינוּ, הַמִּגְבִּיהִי
לְשָׁבֶת: הַמְשַׁפִּילִי לְדָאוֹת בַּשָּׁמַיִם
וּבָאָרֶץ: מְקִימִי מֵעֶפֶר דָּל, מֵאֲשֻׁפֹת
יָרִים אֲבִיוֹן: לְהוֹשִׁיבִי עִם נְדִיבִים,
עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ: מוֹשִׁיבֵי עֵקֶרֶת הַבַּיִת,
אִם הַבָּנִים שְׂמֹחֵה הַלְלוּהָ:

בְּצֵאתָּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, בֵּית
יַעֲקֹב מֵעַם לֵעָז: הִיְתָה

* Servants of the Lord but not servants of Pharaoh (Talmud b. Megillah 14, I).

** The reason why the tribe of Judah is especially mentioned, according to the Midrash, is the following. When the divine order was given by Moses to Israel to walk through the divided sea, the people lingered, for lack of faith had taken hold of them. At any moment the raging sea, returning to its old bed, would cover everything. Thus it was the prince of the tribe of Judah, Nahshon ben Aminadav,

Ofek Kraif, 13.5 years old, Gan Yavne

אופק קרייף, בת 13.5, גן יבנה

Ill relative: Mother

קרוב המשפחה החולה: אימא

“Praise the Lord for He is good”: you woke up in the morning for Lord’s sake—but others didn’t wake up...

“הודו לה' כי טוב”: התעוררתם בבוקר למען ה' - יש כאלה שלא התעוררו.

“I thank you, Lord”: you went to the bathroom and managed to expel the poisons—but others can’t do it...

“מודה אני לפניך...”: הלכתם לשירותים והצלחתם לרוקן את הרעלים - יש כאלה שלא יכולים.

“Praise you, the Creator...”: you succeeded to commute to work, to the hospital, returned back home.

“ברוך אתה... אשר יצר...”: הגעתם בשלום לעבודה, לבית החולים. חזרתם הביתה.

“and You will lead me in Peace/ and return me back in Peace”: thank for the doctors who treat MS and help you to function better. Say thank you for being healthy.

“ויהי רצון מלפניך שתוליכנו לשלום/ שתחזירנו לשלום...”: תגידו תודה שיש רופא לטרשת, שעוזר לכם לתפקד טוב יותר. תגידו תודה שאתם בחיים. **בציור כתוב: הודו לה' הכי טוב.**

עפרונות צבעוניים על נייר
Crayons on paper

Caption of the drawing: Praise the Lord for He is good.

became His sanctuary, and Israel His dominion. The sea beheld, and fled; Jordan was driven backwards. The mountains skipped like rams, the hills like lambs. What ailed thee, O sea, that thou didst flee, Thou, O Jordan, that thou wast driven backwards? Ye mountains, that ye skipped like rams; and ye hills like lambs? Tremble, thou earth, at the presence of the Lord, at the presence of the God of Jacob; who turned the rock into a pool of water, the flinty rock into a fountain of waters.

יְהוּדָה לְקֹדֶשׁוֹ, יִשְׂרָאֵל מִמְּשָׁלוֹתָיו:
 הַיָּם רָאָה וַיִּנָּס, הַיַּרְדֵּן יָסַב לְאַחֹר:
 הַהָרִים רָקְדוּ כְּאֵילִים, גְּבְעוֹת כְּבָנֵי
 צֹאן: מַה לָּךְ הַיָּם בִּי תָנוּס, הַיַּרְדֵּן
 תִּסַּב לְאַחֹר: הַהָרִים תִּרְקְדוּ כְּאֵילִים,
 גְּבְעוֹת כְּבָנֵי צֹאן: מִלְּפָנֵי אֲדוֹן חוֹלֵי
 אֶרֶץ, מִלְּפָנֵי אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: הַהַפְּכֵי
 הַצּוּר אֲגַם מַיִם, חֲלֹמֵיֶשׁ לְמַעֲיָנוּ מַיִם:

מגביהים את הכוס, מבססים את המצות ואומרים:
 Raise the cup of wine, cover the Matzot, and say:

בְּרוּךְ Blessed art Thou, O Lord, our God, King of the universe, who has redeemed us and our ancestors from Egypt, and has brought us to the enjoyment of this night, to eat unleavened cakes and bitter herbs,* O Lord, our God, and the God of our ancestors, mayest Thou bring us

בְּרוּךְ אַתָּה יי, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
 הָעוֹלָם, אֲשֶׁר גָּאֲלָנוּ
 וְגָאֵל אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם, וְהַגִּיעָנוּ
 הַלַּיְלָה הַזֶּה לֶאֱכֹל בּוֹ מַצָּה וּמָרֹר.

who believed in the word of God and executed the charge. Taking his example, the other people followed him. By doing so, this prince and the tribe of Judah were **מקדש השם**, contributing to the sanctification of the divine name (the Jew's most holy duty). Therefore it is said **יהודה היתה יהודה לקדשו** Judah was his sanctuary, and then following his example **ישראל ממשלותיו** Israel was the Lord's dominion.

* Beginning with the word **בן**, we understand that after thanksgiving for the deliverance from Egypt, the request follows for granting Jewish hopes in the future. Like the Lord has once redeemed us from Egypt, He may lead us into the holy land and build His sanctuary on a consecrated place, whence enlightenment will go forth for us and for all nations of the earth. **כִּי מֵצִיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְדִבְרֵי ה' מִירוּשָׁלַיִם**. "For out of Zion shall go forth the law, and the word of the Lord from Jerusalem" (Is. II:3).

כֵּן יִי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יִגִּיעֵנוּ
 לְמוֹעֲדִים וְלִדְגָלִים אַחֲרַיִם הַבָּאִים
 לְקַרְאֵתָנוּ לְשָׁלוֹם, שְׂמֵחִים בְּבִנְיַן
 עִירָךְ, וְשֹׁשֵׁים בְּעִבּוּדְתָךְ, וְנֹאכֵל שֵׁם
 מִן הַזִּבְחִים וּמִן הַפֶּסַחִים (במוצ"ש אומרים:
 מִן הַפֶּסַחִים וּמִן הַזִּבְחִים) אֲשֶׁר יִגִּיעַ דָּמָם
 עַל קִיר מִזְבִּיחֶךָ לְרִצּוֹן וְנוֹדֵדָה לְךָ
 שִׁיר חֲדָשׁ עַל גְּאֻלָּתָנוּ וְעַל פְּדוּת
 נַפְשֵׁנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, גָּאֵל יִשְׂרָאֵל:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
בוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן:

to enjoy in peace other solemn festivals and seasons, which approach us, that we may rejoice in the building of thy city and exult in Thy service; and that we may eat there of the sacrificed and paschal lambs, whose blood shall be sprinkled on the side of thine altar, to render us acceptable.

Then we shall give thanks unto Thee with a new song for our deliverance and for the redemption of our souls. Blessed art Thou, O Lord, who hath redeemed Israel.

בָּרוּךְ Blessed art Thou, O Lord, our God, King of the universe, creator of the fruit of the vine.

שותים כוס שנייה בהסיבת שמאל.
Drink the second cup while reclining to the left.

רְחִיצָה

נוטלים הידיים ומברכים:
Wash hands and say the blessing:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל
נְטִילַת יָדַיִם:

בָּרוּךְ Blessed art Thou, O Lord, our God, King of the universe, who hast sanctified us with Thy commandments, and commanded us to wash the hands.

מוציא מצה

מגביהים את המצות ומברכים:

Lift the Matzot and make the blessing:

ברוך Blessed art Thou, O Lord, our
God, King of the universe, who bring-
eth forth bread from the earth.

בְּרוּךְ אַתָּה יי, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ:

בוצעים את המצה העליונה ואת החלק שנשאר מן המצה השנייה, ואומרים:

Take a piece of the top Matzah and the remaining piece of the middle Matzah and say:

ברוך Blessed art Thou, O Lord, our
God, King of the universe, who hast
sanctified us with Thy command-
ments, and commanded us to eat
unleavened cakes.

בְּרוּךְ אַתָּה יי, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל
אֲכִילַת מַצָּה:

מרור

נוטלים כזית מרור, טובלים אותו בחרוסת, מברכים ואוכלים בלי הסיבה:

Take a portion of bitter herbs, dip them into the Haroseth, make the blessing, and eat without reclining:

ברוך Blessed art Thou, O Lord, our
God, King of the universe, who hast
sanctified us with Thy commandments,
and commanded us to eat bitter herbs.

בְּרוּךְ אַתָּה יי, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל
אֲכִילַת מְרוֹר:

כּוּרֵךְ

לוקחים כזית מן המצה התחתונה, כורכים בכזית מרור ואומרים:
Break two pieces of the undermost Matzah, put bitter herbs between them and say:

זְכַר לְמִקְדָּשׁ כְּהִלֵּל. בֵּן עֲשָׂה
הֵלֵל. בְּזִמְנֵי שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ
הָיָה קָיָם הָיָה כּוּרֵךְ פֶּסַח מִצָּה וּמְרוֹר
וְאוֹכֵל בְּיַחַד, לְקַיֵּם מַדָּה שֶׁנֶּאֱמַר
עַל מִצּוֹת וּמִרְדֵּים יֹאכְלֵהוּ:

זְכַר Thus did Hillel* during the time the holy temple stood: he took the unleavened cake and bitter herb and ate them together, thus performing what is said, with unleavened cakes and bitter herbs shall they eat it.**

שְׁלַחַן עוֹרֵךְ

אוכלים ביצים קשות במי-מלח ואחר כך סעודת הערב.
At the beginning of the meal, boiled eggs in salt water are eaten, followed by the festive meal.***

צְפוּן

בתום הסעודה לוקח עורך הסדר את האפיקומן, אוכל ממנו כזית ומחלק למסובים.
After the meal, the person leading the Seder takes the Matzah hidden for Afikoman,**** eats a piece and distributes pieces to all gathered.

* Hillel "The Old" הַזֶּקֶן also called "The Babylonian" הַבְּבֵלִי lived before the destruction of the second temple. A native of Babylon, he kept up a disputation about religious laws with the principals of Palestine and was elected chief principal. For all times he is regarded a model of gentle modesty. "Be as modest as Hillel" הֵלֵל יְהִי עֲנֻתְךָ כִּהְלֵל was a proverbial saying.

** The particle עַל and the conjunction וְ denote the nearness of space, so that the verse would prescribe to eat the sacrifice of Passover, Matzah and bitter herbs together. This is Hillel's opinion. Other sages perceive only the prescription of simultaneousness, wherefore it suffices to eat them one after another. To satisfy both opinions, we first eat Matzah and bitter herbs separate, and afterwards both together like Hillel.

*** At the beginning of the repast, a boiled egg is eaten. This is a sign of mourning, a memorial of the destruction of the sanctuary, because הַיּוֹם הַזֶּה הַשְּׁעָרָה בָּאֵב the day on which the temple in Jerusalem was destroyed, always falls on the same week-day like the first day of Passover. Also, in our greatest festival happiness we must remember our great loss יְמִינִי יִרְשָׁלַיִם תִּשְׁכַּח יְרוּשָׁלַיִם "If I forget thee, O Jerusalem, let my right hand forget her cunning". (The egg, owing to its form, is a symbol of fickleness and inconstancy of human fate גִּלְגַּל הַחַיִּיזִר בְּעוֹלָם and therefore should be eaten in the house of mourning).

**** אֶפִיקוֹמֵן Dessert. It is eaten at the conclusion of the repast as a memorial of the פֶּסַח קִרְבָּן sacrifice of the Passover, which according to the biblical commandments shall finish the repast עַל הַשְּׁבַע; נֹאכַל אֶת הַשְּׁבַע אֶפִיקוֹמֵן no food must be eaten during that evening.

בָּרַךְ

שיר A song of ascents. When the Lord restores the fortunes of Zion, we will be like dreamers. Our mouths will fill with laughter, our tongues with songs of joy. Then they shall say among the nations, "the Lord has done great things to them!" The Lord will do great things for us and we shall rejoice. Restore our fortunes, Lord, like watercourses in the desert. They who sow in tears, shall reap with joy. Though he goes along weeping, carrying the seed-bag, he shall return with joy carrying his sheaves.

שיר המעלות. בשוב יי את שיבת ציון היינו כחלמים:
אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה, אז יאמרו בגוים
הגדיל יי לעשות עם אלה: הגדיל יי לעשות עמנו
היינו שמחים: שובה יי את שביתנו כאפיקים בנגב:
הזרעים בדמעה, ברנה יקצרו: הלוך ילך ובכה נשא
משך הזרע, בא יבא ברנה נשא אלמתיו:

בְּרַכַּת הַמְּזוֹן

מוזגים כוס שלישית ומברכים ברכת המזון.
 אם יש לפחות שלושה בני מצודה, מזמנים:

Pour the third cup, and say Grace after meals.

If three men have eaten at the table, the following is said:

המזמן: | He who says Grace commences

רבותי נברך:

המסובים: | To which the company reply

יהי שם יי מברך מעתה ועד עולם:

המזמן: | He then continues*

ברשות (המסובים) נברך (בעשרה אלהינו) שאכלנו משלו:

המסובים: | To which the others respond*

ברוך (בעשרה אלהינו) שאכלנו משלו ובטובו חיינו:

המזמן: | He then repeats*

ברוך (בעשרה אלהינו) שאכלנו משלו ובטובו חיינו:

המסובים: | To which the company reply

ברוך הוא וברוך שמו:

רבותי LET US SAY GRACE.

יהי Blessed be the name of the Lord, from now unto eternity.

ברוך Blessed be (our God) of whose gifts we have eaten.

ברוך Blessed be (our God) of whose gifts we have eaten, and through whose goodness we live.

ברוך Blessed be (our God) of whose gifts we have eaten, and through whose goodness we live.

ברוך Blessed be He as blessed be His name.

* If ten men at least have eaten at the table, he who says Grace commences משלו and the company respond ברוך אלהינו שאכלנו משלו ובטובו חיינו.

אם אין לפחות שלושה בני מצווה, מתחילים כאן:
If less than three men have eaten at the table commence here:

בְּרוּךְ אַתָּה יי, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם, הַזֵּן אֶת הָעוֹלָם
כֻּלּוֹ בְּטוֹבוֹ בְּחֵן בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים.
הוּא נוֹתֵן לֶחֶם לְכֹל בְּשָׂר כִּי לְעוֹלָם
חֶסֶדּוֹ, וּבְטוֹבוֹ הַגָּדוֹל תָּמִיד לֹא חָסַר
לָנוּ וְאֵל יַחֲסֵר לָנוּ מְזוֹן לְעוֹלָם וָעֶד.
בְּעֶבֹר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל, כִּי הוּא אֵל זָן
וּמְפָרֵן לְכֹל וּמִיֵּיב לְכֹל וּמְכִין
מְזוֹן לְכֹל בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא. בְּרוּךְ
אַתָּה יי, הַזֵּן אֶת הַכֹּל:

בְּרוּךְ Blessed art Thou, O Lord, our God, King of the universe, who feedeth the whole world with His goodness,* and with grace, mercy and compassion, He giveth food to every creature, for His mercy endureth forever. His abundant goodness has never been deficient towards us and may we never be in want of sustenance for ever and ever, for the sake of His great name, for He feedeth and sustaineth all and doeth good unto all, and provideth food for every creature which He hath created. Blessed art Thou, O Lord, who feedeth all.

נודה We will thank Thee, O Lord, our God for having caused our ancestors to inherit that desirable, good and ample land; and because Thou hast brought us forth from the land of Egypt, and redeemed us from the house of bondage; and for Thy covenant which Thou hast sealed in our flesh, for the law which Thou hast taught us, and for Thy status which Thou hast made known unto us: and for the life, kindness and mercy, which Thou hast graciously bestowed upon us; and for the food wherewith Thou feedest and sustained us, continually, every day and hour.

ועל And for all these things, O Eternal, our God, we give thanks unto Thee, and praise Thee; blessed be Thy name continually, in the

נודה לך יי אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לָאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ
חֲמֻדָּה טוֹבָה וְרַחֲבָה, וְעַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עֲבָדִים, וְעַל בְּרִיתְךָ שֶׁחֲתַמְתָּ
בְּבָשָׂרֵנוּ, וְעַל תּוֹרַתְךָ שֶׁלְּמַדְתָּנוּ, וְעַל חֻקֶּיךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ,
וְעַל חַיִּים חֵן וְחֶסֶד שֶׁחֻנַּנְתָּנוּ, וְעַל אֲכִילַת מְזוֹן שֶׁאַתָּה
זָן וּמְפָרֵן אוֹתָנוּ תָּמִיד בְּכֹל יוֹם וּבְכֹל עֵת וּבְכֹל שָׁעָה:

* An old tradition attributes the first three portions of Grace to יהושע, דוד ושלמה. יהושע, Joshua, David, Solomon, the great figures of Jewish history. When in the wilderness, the Lord fed his people with "Manna", thus משה רבנו Moses, our great teacher, ordered to give thanks to the Lord after each repast with the word of the first portion ending with הַזֵּן אֶת הַכֹּל and containing God's all comprehensive care. Afterwards having wandered forty years through the wilderness, when the people under Joshua took possession of the

"נתנו עלינו עבודה קשה"

Kfir Oshpitz, 18 years old, Oranit

כפיר אושפיץ, בן 18, אורנית

Ill relative: Mother

קרוב המשפחה החולה: אמה

I chose the following sentence: "And imposed hard work upon us". This phrase is connected to the Haggada and to MS, since the Israelites were forced to work hard and they hardly survived—like the MS patients who are constantly ill. I beg them not to give up, because this disease was forced upon them just like slavery was forced upon the sons of Israel.
caption of the drawing: And imposed hard work upon us.

המשפט שבחרתי הוא: "ויתנו עלינו עבודה קשה". משפט זה מתקשר להגדה ולמחלת הטרשת הנפוצה בכך שעל בני ישראל נכפתה עבודה קשה והם הפכו לעבדים שעובדים קשה רק כדי שיוכלו להתקיים - כמו חולי מחלת הטרשת הנפוצה שחולים במחלה כל הזמן, ואני מבקש שלא יתייאשו, כי המחלה נכפתה עליהם בדיוק כמו שהעבדות נכפתה על בני ישראל.
בציור כתוב: נתנו עלינו עבודה קשה.

עפרונות על נייר
Crayons on paper

ועל הכל יי אלהינו אנחנו מודים לך ומברכים אותך,
יתברך שמך בפי כל חי תמיד לעולם ועד, בכתוב:
ואכלת ושבעת, וברכת את יי אלהיך על הארץ הטבה
אשר נתן לך. ברוך אתה יי, על הארץ ועל המזון:

רחם יי אלהינו על ישראל עמך, ועל ירושלים עירך,
ועל ציון משכן כבודך, ועל מלכות בית דוד משיחך, ועל
הבית הגדול והקדוש שנקרא שמך עליו: אלהינו אבינו
רענו, זוננו, פרנסנו וכלכלנו, והרויחנו, והרוח לנו יי
אלהינו מהרה מכל צרותינו, ונא אל תצדיכנו יי אלהינו
לא לידי מתנת בשר ודם, ולא לידי הלאאתם, כי אם
לידך המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה, שלא נבוש
ולא נבלם לעולם ועד:

בשבת מוסיפים:
 On Sabbath add:

רצה והחליצנו יי אלהינו במצותיך ובמצות יום השביעי, השבת
הגדול והקדוש הזה, כי יום זה גדול וקדוש הוא לפניך לשבת-בו
ולגות בו באהבה כמצות רצונך, וברצונך הניח לנו יי אלהינו שלא
תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו. והראנו יי אלהינו בנחמת
ציון עירך ובבגנין ירושלים עיר קדשך, כי אתה הוא בעל הישועות
ובעל הנחמות:

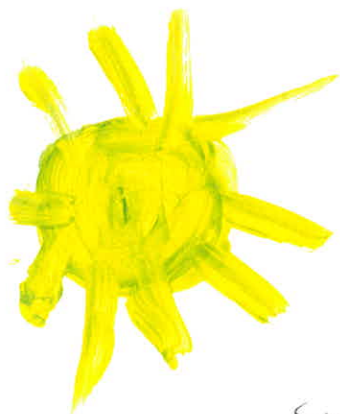
holy land, Joshua added the second portion to the Grace, speaking of the preferences of the land and ending with the conclusion המזון ועל הארץ "for the land and for the food." Of the third portion, from רחם בונה ברחמי ירושלים אמן to רחם referring principally to Jerusalem and the sanctuary, the author was in part נדוד המלך King David, under whom the city of Zion was completed in part by his son שלמה King Solomon, in whose reign the sanctuary was built in full splendor. (The verse ובנה ירושלים was interpolated later after Jerusalem was destroyed and contains the request for rebuilding.) If we give thanks for meat and drink we must also remember the ideal goods of the nation.

mouth of every living creature, forever: as it is written; When thou hast eaten and art satisfied, then shalt thou bless the Eternal, thy God, for the good land which hath given thee. Blessed art Thou, O Lord, for the land and for the food.

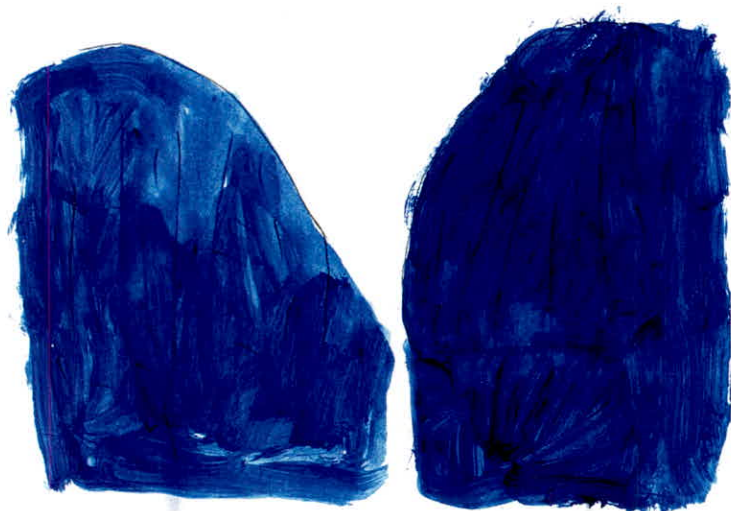
רחם Have compassion O Lord, on Thy people Israel, on Jerusalem Thy city, on Zion the residence of Thy glory; and on Thy kingdom of the house of David Thine anointed; and on the great and holy temple which is called by Thy name. Our God, Pastor and Feeder; our Maintainer and Supporter. Relieve us speedily from all our troubles; and help us, O Lord, to need not the gifts of man-kind, who are but flesh and blood, nor of their loan; but let us depend on Thy full, open, holy, and liberal hand: so that we may not be put to shame, nor be confounded forever.

רצה Be pleased, O Lord, our God, to make us happy by the observance of Thy commandments, and the commandments of the seventh day, the great and holy Sabbath: for it is a great and holy day in Thy presence, to rest and be at ease, according to the commandment of Thy will; and in Thy good will, O Lord, our God, suffer no trouble, sorrow or affliction to affect us on our day of rest: cause us, O Lord, our God, the consolation of Zion Thy city, and the rebuilding of Jerusalem, Thy holy city, for Thou art the Lord of salvation, and the Lord of consolation.

אלהינו Our God, and the God of our fathers, mayest Thou be pleased to grant that our memory, and the memory of our fathers, the memory of the Messiah, the son of David Thy servant, and the memory of Jerusalem,

הקטל שלח כתיב:
 פתיחת ים סוף
 כששמעתי שיש לאמא שלי מחלה
 הרגשתי שאני נחצית לשניים

Hila Revaiev, 9 years old, Ashdod

Ill relative: Mother

I chose the crossing of the Red Sea because when I heard that my mom is ill I felt that I am torn in two.

caption of the drawing: The Red Sea crossing-when I heard about my mom's illness, I felt that I am torn in two.

הילה רבייב, בת 9, אשדוד

קרוב המשפחה החולה: אמא

בחרתי בקריעת ים סוף. כששמעתי שיש לאימא שלי מחלה הרגשתי שאני נחצית לשניים.

בציור כתוב: הקטע שבחרתי: פתיחת ים סוף כששמעתי שיש לאמא שלי מחלה הרגשתי שאני נחצית לשניים.

עיפרון ואקריליק על נייר

Pencils and acrylic on paper

אֱלֹהֵינוּ ואלהי אבותינו, נעלה ויבוא ויגיע, ויראה וירצה
 וישמע, ויפקד ויזכר, זכרוננו ופקדוננו, וזכרון אבותינו,
 וזכרון משיח בן דוד עבדך, וזכרון ירושלים עיר קדשך,
 וזכרון כל עמך בית ישראל לפניך, לפליטה לטובה, לחן
 ולחסד ולרחמים לחיים ולשלום, ביום חג המצות הזה.
 זכרנו יי אלהינו בו לטובה, ופקדנו בו לברכה, והושיענו
 בו לחיים. ובדבר ישועה ורחמים חוס וחנונו ורחם עלינו
 והושיענו, כי אליך עינינו, כי אל חנון ורחום אתה:

Thy holy city, and the memory of all Thy people, the house of Israel may accend, arrive, approach, be seen, accepted, heard, visited and remembered in Thy presence, for obtaining happy deliverance with favour, grace and mercy, to life and peace, on this day of the feast of unleavened cakes. O Lord, our God, remember us thereon of good: visit us with a blessing, and save us to enjoy life; and with the word of salvation and mercy, have compassion, and be gracious unto us. Have mercy upon us, and save us, for our eyes are continually towards Thee, for Thou, O God, art merciful and gracious.

ובנה ירושלים עיר הקדש במהרה
 בימינו. ברוך אתה יי, בונה ברחמי
 ירושלים. אמן:

Rebuild Jerusalem, the holy city, speedily in our days. Blessed art Thou, O Eternal, who in Thy mercy, didst once build Jerusalem. Amen!

ברוך אתה יי, אלהינו מלך העולם, האל, אבינו, מלכנו,
 אדירנו, בוראנו, גואלנו, יוצרנו. קדושנו, קדוש יעקב,
 רוענו רועה ישראל, המלך הטוב והמיטיב לכל, שבכל
 יום ויום הוא היטיב, הוא מיטיב, הוא ייטיב לנו. הוא
 גמלנו, הוא גומלנו, הוא יגמלנו לעד לחן ולחסד
 ולרחמים ולרוח, הצלה והצלחה ברכה וישועה, נחמה,
 פרנסה וכלכלה, ורחמים, וחסד ושלום וכל טוב. ומכל
 טוב לעולם אל יחסרנו. הרחמן, הוא ימלך עלינו לעולם
 ועד: הרחמן, הוא יתברך בשמים ובארץ: הרחמן.

Blessed art Thou, O Lord, our God, King of the universe; O God, our Father, King,* Mighty, Creator, Redeemer, and our Sanctifier, the Sanctifier of Jacob, our Pastor, the Shepherd of Israel; the beneficent King, who dealeth beneficently with all for He hath been, is and ever will be beneficent to us; He hath dealt bountifully with us as He doeth now, and ever will grant us grace, favour, mercy, deliverance, prosperity, blessing, salvation, consolation, maintenance, and sustenance, may we never want for mercy, peace and life with every good and happiness. May the most Merciful reign over us for ever and ever. May the most Merciful be adored throughout all generations; be eternally glorified amidst us; and be honoured among us to all eternity.

* This portion of Grace dates from a later Tanaïtic time. (Talmud b. Berachoth ib.)

Shelly Druyan, 12 years old, Haifa

Ill relative: Aunt

I chose the Red Sea Crossing: it was hard to cross the Red Sea just as it's hard for the patients to go through every day and live with the disease. This is why I think it's like the Red Sea crossing.

The caption of the drawing: Crossing the Red Sea beyond the disease.

שלי דרויאן, בת 12, חיפה

קרוב המשפחה החולה: דודה

בחרתי בחציית ים סוף: חציית ים סוף הייתה קשה כמו שלחולים קשה לעבור כל יום ולחיות עם המחלה. לכן אני חושבת שזה כמו חציית ים סוף. בציור כתוב: חציית ים סוף את מעבר המחלה.

אקריליק על נייר
Acrylic on paper

הוא יִשְׁתַּבַּח לְדוֹר דּוֹרִים, וַיִּתְפָּאֵר בְּנוֹ לְעַד וּלְנִצַּח נְצָחִים,
 וַיִּתְהַדֵּר בְּנוֹ לְעַד וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים: הֲרַחֲמֵנוּ, הוּא
 יִפְרֹנְסֵנוּ בְּכִבּוֹד: הֲרַחֲמֵנוּ, הוּא יִשְׁבֵּר עָלֵנוּ מֵעַל צְוֹאֲרֵנוּ
 וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמֵיּוֹת לְאַרְצֵנוּ. הֲרַחֲמֵנוּ, הוּא יִשְׁלַח
 לָנוּ בְּרָכָה מְרֻבָּה בְּבֵית הַזֶּה וְעַל שְׁלַחַן זֶה שְׂאֵבְלָנוּ
 עֲלֵינוּ: הֲרַחֲמֵנוּ, הוּא יִשְׁלַח לָנוּ אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיאִים זְכוֹר
 לְטוֹב וַיִּבְשָׂר לָנוּ בְּשׂוֹדוֹת טוֹבוֹת יִשׁוּעוֹת וְנִקְחָמוֹת:
 הֲרַחֲמֵנוּ, הוּא יִבְרַךְ אֶת (אָבִי מוֹדִי) בְּעַל הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶת
 (אִמִּי מוֹדֵתִי) בְּעַלַּת הַבַּיִת הַזֶּה, אוֹתָם וְאֶת בֵּיתָם וְאֶת
 זְרַעָם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם. אוֹתָנוּ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָנוּ,
 כְּמוֹ שְׁנַת בְּרֻכּוֹ אֲבוֹתֵינוּ אֲבִרְהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב: בְּכֹל,
 מִכֹּל, כָּל. כֵּן יִבְרַךְ אוֹתָנוּ כָּלנוּ יַחַד בְּבְרָכָה שְׁלֵמָה,
 וְנֹאמֵר אָמֵן:

May the most Merciful maintain us with honour. May the most Merciful break the yoke of captivity from of our neck, and lead us securely to our land. May the most Merciful send us abundant blessing on this house, and on this table at which we have eaten. May the most Merciful send us Elijah, the prophet of blessed memory, to bring us the good tidings of salvation and consolation. May the most Merciful bless the master of this house, and the mistress of this house, their house, children and all belonging to them; us, and all belonging to us; as our ancestors Abraham, Isaac, and Jacob were blessed with all and every good; thus may He bless us altogether with complete blessing; and let us say Amen.

בְּמָרוֹם יִלְמְדוּ עֲלֵיהֶם וְעֲלֵינוּ זְכוֹת, שֶׁתִּהְיֶה לְמִשְׁמֶרֶת
 שְׁלוֹם, וְנִשָּׂא בְּרָכָה מֵאֵת יי וַיַּצְדִּיקָהּ מֵאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְנִמְצְאָה
 חֵן וְשִׁבְלֵי טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:

בְּמָרוֹם May heaven find merit in us for a peaceable preservation; and may we receive a blessing from the Lord and righteousness from the God of our salvation; and may we find grace and good understanding in the sight of God and man.

בשבת אומרים:
 On the Sabbath say:

הֲרַחֲמֵנוּ, הוּא יִנְחִילָנוּ יוֹם שְׁכָלוֹ שֶׁבֶת וּמְנוּחָה לְחַיי הָעוֹלָמִים:
הֲרַחֲמֵנוּ, הוּא יִנְחִילָנוּ יוֹם שְׁכָלוֹ טוֹב, יוֹם שְׁכָלוֹ אֲרוּךְ,
 יוֹם שְׂצִדִּיקִים יוֹשְׁבִים וְעֹטְרוֹתֵיהֶם בְּרֹאשֵׁיהֶם וְנִגְהָנִים
 מִזֵּיו הַשְּׂכִינָה. וַיְהִי חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם:

הֲרַחֲמֵנוּ May the most Merciful cause us to inherit the day that is entirely Sabbath and rest, for everlasting life.

הֲרַחֲמֵנוּ May the most Merciful let us inherit the day that is entirely good, a day full of relief, a day the righteous sit with crowns and enjoying the divine spirit, may our lot be with them.

Noy Kafri, 17 years old, Rishon LeZion

Ill relative: Mother

The drawing represents the desert where the Israelites walked. There are handicapped parking spots from both sides. The sons of Israel marched in the desert for forty years because the only available parking spots were for handicapped people and you don't park at the handicapped people parking!

נוי כפרי, בת 17, ראשון לציון

קרוב המשפחה החולה: אמה

ציור של המדבר שבו צעדו בני ישראל, ומשני צדיהם חניות נכים. בני ישראל צעדו במדבר ארבעים שנה מכיוון שרק חניות נכים היו פנויות, ולא חונים בחניית נכים לעולם.

אקריליק על נייר
Acrylic on paper

Gal Mori, 17 years old, Kfar Saba

גל מורי, בת 17, כפר סבא

Ill relative: Mother

קרוב המשפחה החולה: אימא

The Israelites exited Egypt but left the sick behind. I think that some of the ill people feel left behind and neglected. Their lack of ability to move and to do certain things by themselves very often prevents them from being with other people.

בני ישראל יוצאים ממצרים אבל משאירים את החולה מאחור. אני חושבת שחלק מהחולים אכן מרגישים עזובים, ושהשאירו אותם מאחור. חוסר היכולת שלהם לזוז ולבצע דברים מסוימים בעצמם מונעת מהם לעתים קרובות להיות עם כולם.

הַרְחֵמֵנוּ May the most Merciful make us worthy to behold the days of the Messiah and eternal life in the next world. He giveth salvation to His anointed, to David and his seed forever. May He who maketh peace in His high heavens, grant peace unto us, and all Israel: and let us say, Amen.

יִרְאוּ Fear the Lord, His saints, for there is no want for those who fear Him. Praise the Lord, for He is good: for His mercy endureth forever. Thou openest Thy hand and satisfieth the desire of every living thing. Blessed is the man who will trust in the Lord, and the Lord will be his trust.

בְּרוּךְ Blessed art Thou, O Lord, our God, King of the universe, Creator of the fruit of vine.

הַרְחֵמֵנוּ, הוּא יִזְכְּנוּ לַיְמֵי מְשִׁיחַ וְלַחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. מְגִדוֹל יְשׁוּעוֹת מְלָכוֹ, וְעֵשָׂה חֶסֶד לְמִשְׁיחוֹ לְדָוִד וְלְזֶרְעוֹ עַד עוֹלָם: עֵשָׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאָמְרוּ אָמֵן:

יִרְאוּ אֶת יְיָ קְדוֹשֵׁי, כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאָיו: כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעִבוּ, וְדָרְשֵׁי יְיָ לֹא יַחְסְרוּ כָּל טוֹב: הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב, כִּי לְעוֹלָם חֶסֶד: פִּתַח אֶת יָדְךָ, וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רִצּוֹן: בְּרוּךְ הַגֹּבֵר אֲשֶׁר יִבְטַח בֵּי וְהָיָה יְיָ מִבְּטָחוֹ: נֶעַד הָיִיתִי גַם זָקֵנְתִי וְלֹא רָאִיתִי צְדִיק נֶעְזֵב וְזֶרְעוֹ מִבְּקֵשׁ לַחֵם: יְיָ עֵז לְעַמּוֹ יִתֵּן, יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשְׁלוֹם:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן:

שותים כוס שלישית בהסיבת שמאל.

מוזגים כוס רביעית וממלאים כוס של אליהו הנביא, פותחים את הדלת ואומרים:

Drink the third cup while reclining to the left.

Fill the fourth cup, and fill up the cup of Elijah the Prophet. Open the door, and say:

שִׁפְךָ* Pour Thy wrath upon the heathen who know Thee not, and upon the kingdoms who invoke not Thy

שִׁפְךָ חֲמַתְךָ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּךָ וְעַל מַמְלָכוֹת

* According to an old custom, the door of the dining-room is opened before these words. We are willing to show, on turning to the second part of the Haggadah, that we are waiting for an important guest: Elijah the Prophet. For him we left the fifth cup, untouched in the middle of the table. The seat of honour amidst us is becoming to Elijah, who according to the words of the prophet will be the herald of mankind's redemption in the Messianic future. Like Elijah, at some future time he will commence his work of redemption with "And he shall turn the heart of the fathers to the children, and the heart of the children to their fathers". Thus the Seder evening strengthens family bonds loosened long ago and unites the hearts of the fathers and children: also to those, who through the struggle of life have become estranged from their paternal religion, on this night the pictures of childhood appear before their eyes and they recall memories of Seder nights spent in the past with their families.

אֲשֶׁר בְּשִׂמְךָ לֹא קָרְאוּ: כִּי אָכַל אֶת
 יַעֲקֹב וְאֶת נְוֵהוּ הַשָּׁמוּ: שִׁפְךָ־עֲלֵיהֶם
 וְעַמֶּךָ וַחֲרוֹן אַפִּים יִשְׁיגֵם: תִּרְדֹּף בְּאֵף
 וְתִשְׁמִידֵם מִתַּחַת שָׁמַי יי:

הלל

סוגרים את הדלת ואומרים:
 Close the door, and say:

לֹא לָנוּ יי, לֹא לָנוּ, כִּי לְשִׂמְךָ תֵּן כְּבוֹד, עַל חֲסִדְךָ עַל
 אֱמֶתְךָ: לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם, אֵיזָה נָא אֱלֹהֵיהֶם: וְאֵלֵהֵינוּ
 בְּשָׁמַיִם, כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה: עֲצַבְיָהֶם כֶּסֶף וְזָהָב, מַעֲשֵׂה
 יְדֵי אָדָם: פֶּה לָהֶם וְלֹא יִדְבְּרוּ, עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ:
 אַזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמְעוּ, אֵף לָהֶם וְלֹא יִרְחוּ: יְדֵיהֶם וְלֹא
 יִמְיִשּׁוּן, רַגְלֵיהֶם וְלֹא יִהְלְכוּ, לֹא יִהְיוּ בְּגִרוֹנָם: כְּמוֹהֶם
 יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם, כֹּל אֲשֶׁר בִּטַח בָּהֶם: יִשְׂרָאֵל בִּטַח בְּיי,
 עֲזָרָם וּמִגְנָם הוּא: בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ בְּיי, עֲזָרָם וּמִגְנָם הוּא:
 יִרְאֵי יי בִּטְחוּ בְּיי, עֲזָרָם וּמִגְנָם הוּא:

לא Not unto us, Lord, not unto us but unto Thy name give glory, for Thy mercy and truth's sake. Wherefore should the heathen say, where now is their God? Our God is in heaven, and He hath done what He pleased. Their idols are silver and gold, the work of men's hands. They have mouths, but cannot speak; eyes, but cannot see; they have ears but cannot hear, noses but cannot smell; they have hands but cannot touch, feet but cannot walk; they can make no sound in their throats. Those who make them, shall become like them: so is every one that trusts them. Israel trust in the Lord, He is their help and shield. House of Aaron, trust the Lord, He is their help and shield. Those who revere the Lord, trust the Lord, He is their help and shield.

יי זְכַרְנוּ יְבָרְךָ, יְבָרְךָ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל, יְבָרְךָ אֶת בֵּית
 אַהֲרֹן: יְבָרְךָ יִרְאֵי יי, הַקְּטָנִים עִם הַגְּדֹלִים: יִסַּף יי עֲלֵיכֶם,
 עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם: בְּרוּכִים אַתֶּם לְיי, עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

יי The Lord is mindful of us, will bless us; He will bless the house of Israel; He will bless the house of Aaron. He will bless those who fear the Lord, both small and great. May the Eternal increase your numbers, yours and

* This is referring to the future and concerns those peoples who retain their hate against Israel, do not acknowledge the revealed truth; they will suffer hard punishment. Also the future redemption of mankind will be on Passover. בְּנִסָּן נִגְאָלוּ בְּנִסָּן עֲתִידִין לִנְאֹל In Nissan they have been redeemed, in Nissan they will be redeemed too, in the future.

your children. Blessed are ye of the Lord, who made heaven and earth. The heavens belong to the Lord, but the earth God gave to mankind. The dead praise not the Lord, not they who descend in the silent grave. But we will bless the Eternal, henceforth and for evermore, Halleluyah.*

אֶהְבֵּתִי I love the Lord for He hath heard my voice, my pleas; for He has turned His ear to me, whenever I call. The bonds of death encompassed me, the pangs of the tomb seize me, sorrow and grief befall me. The name of the Eternal I call, Lord, save my life. The Lord is gracious and just, our God is merciful. The Lord preserveth the simple; I was miserable and He saved me. Return unto thy rest, my soul, for the Lord hath dealt bountifully with thee. Thou hast delivered my soul from death, my eye from tears, my feet from falling. I will walk before the Lord in the land of the living. I believed, out of suffering I spoke and said rashly: All men are liars.

מָה How can I answer the Lord, for all His benefits towards me? The cup of salvation I raise, and the name of the Lord I call. I pay my vows unto the Lord, in the presence of all His people. The death of pious ones is grievous in the eyes of God. Lord, I am Thy servant, the son of Thine hand-maid: Thou hast loosened my bonds. Unto Thee I offer a sacrifice of thanksgiving; I call upon the name of the Lord, in the presence of all His people; in the courts of the Lord's house, in the midst of thee, Jerusalem, Halleluyah.

הַשָּׁמַיִם, שָׁמַיִם לֵי, וְהָאָרֶץ נָתַן לְבְנֵי אָדָם: לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יְהוָה, וְלֹא כָּל יוֹרְדֵי דוּמָה: וְאַנְחָנוּ נְבִרְךָ יְהוָה, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם, הַלְלוּיָהּ:

אֶהְבֵּתִי, כִּי יִשְׁמַע יי אֶת קוֹלִי תַחֲנוּנָי: כִּי הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבִימֵי אֶקְרָא: אֶפְפוּנֵי חֲבֵלֵי מוֹת וּמִצְרֵי שְׂאוֹל מִצְאוּנֵי, צָרָה וַיְגוֹן אֶמְצָא: וּבִשֵׁם יי אֶקְרָא, אָנָּה יי מַלְטָה נַפְשִׁי: חֲנוּן יי וְצַדִּיק וְאֱלֹהֵינוּ מִרְחָם: שִׁמְרֵ פִתְאִים יי, דְּלוֹתַי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ: שׁוּבֵי נַפְשִׁי לְמִנוּחֵיכִי, כִּי יי גָּמַל עָלַיכִי: כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמוֹת, אֶת עֵינַי מִן דְּמָעָה, אֶת רַגְלֵי מִדְּחִי: אֶת הַלֶּךְ לִפְנֵי יי בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים: הָאֲמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר, אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד: אֲנִי אֲמַרְתִּי בְּחַפְזִי, כָּל הָאָדָם כַּזָּב:

מָה אָשִׁיב לֵי, כָּל תַּגְּמוֹלוּהֵי עָלַי: כּוֹס יִשׁוּעוֹת אֶשָּׂא, וּבִשֵׁם יי אֶקְרָא: נְדַרְי לֵי אֲשַׁלֵּם, נִגְדָה נָא לְכָל עַמּוֹ: יִקָּר בְּעֵינַי יי הַמוֹתָה לְחַסִּידָיו: אָנָּה יי כִּי אֲנִי עַבְדְּךָ, אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ, פִּתְחָתָ לְמוֹסְרָי: לָךְ אֲזַבַּח זִבְחַ תּוֹדָה, וּבִשֵׁם יי אֶקְרָא: נְדַרְי לֵי אֲשַׁלֵּם, נִגְדָה נָא לְכָל עַמּוֹ: בְּחַצְרוֹת בַּיִת יי בְּתוֹכֵי יְרוּשָׁלַיִם, הַלְלוּיָהּ:

* Jewish faith does not demand from its confessors ascetical world-escape, nor does it recognize the institution of hermits. Of course we have to rule our human passions, we have to sanctify them in the Lord's service, but not mortify them. Not by asceticism, mortifying all human in itself, the Lord is praised, **יהוה** not by desert saints and cavern-dwellers going down into silence, escaping from the bustle of life). **וְאַנְחָנוּ נְבִרְךָ יְהוָה** But we, standing in the midst of life and being active in the human society, will bless God unto all eternity. Halleluyah! It is life-affirmative optimism, specific to Judaism, that is expressed with these words.

Gal Elhassid, 12.5 years old, Aminadav

גל אלחסידי, בן 12.5, מושב עמינדב

Ill relative: Mother

קרוב המשפחה החולה: אימא

There is one sentence in the Haggada that I really relate to: "and you left slavery for the glory of freedom" this is my explanation of the connection to MS that my mom has. My mom has MS and the disease makes her suffer just like the sons of Israel suffered when they were slaves and endured hard labor imposed by the Pharaoh. My mom takes medications that help her immune system to temporally stop Myelin attacks. Every injection my mom takes is like one of the Egyptian Plagues: every single one of them is an attempt to stop Egyptians from worsening the life of Israelites.

One day, a cure for my mom's disease will be found, just like the Plague of the Firstborns destroyed Egypt and forced the Pharaoh to release the sons of Israel.

Caption of the drawing: The slavery and suffering of the Israelites symbolize the suffering that is in the disease.

יש משפט מתוך ההגדה שאליו אני מתחבר, והוא: "יציאה מעבדות לחרות וליום טוב". והנה ההסבר איך הוא מתקשר למחלת הטרשת הנפוצה שיש לאימא שלי: אימא סובלת ממחלת טרשת נפוצה שגורמת לה סבל רב כמו שבני ישראל היו עבדים וסבלו מעבודות פרך מידיו של פרעה. אימא לוקחת תרופה שעוזרת למערכת החיסון להפסיק זמנית את תקיפת המיאלין. כל זריקה שאימא לוקחת היא כמו מכה ממכות מצרים; כל מכה היא ניסיון לגרום למצרים להפסיק להרע לבני ישראל.

יום אחד תימצא תרופה אשר תרפא את אימא, כמו מכת בכורות אשר מוטטה את המצרים וגרמה לפרעה לשחרר את בני ישראל.

בציור כתוב: עבדות וסבל של בני ישראל מסמנת את הסבל שבמחלה.

עפרונות על נייר

Crayons on paper

הללו Praise the Lord, all nations; praise Him all people. For His mercy prevaleth over us, and the truth of the Lord is forever, Halleluyah.

הודו Give thanks unto the Lord, for He is good, for His mercy endureth forever. Let Israel now say that His mercy endureth forever. Let the house of Aaron now say that His mercy endureth forever. Let those who fear the Lord now say that His mercy endureth forever.

מן In distress I called upon God, He answered me in freedom. As the Lord is on my side, I will not fear, what can man do to me? The Lord is with me and with those who help me; I shall see the downfall of my foes. It is better to trust in the Lord, than to rely on man. It is better to trust in the Lord than to rely on princes. Though all nations surround me, in the name of the Eternal I shall cut them off. They surrounded me, they encompassed me, but in the name of the Eternal I shall cut them off. They surrounded me like bees,* they burned like a fire of thorns; but in the name of the Eternal I shall cut them off. You pressed me hard I nearly fell, the Eternal supported me. The Lord is my strength and song, and is my salvation. The voice of song and salvation is in the tents of the righteous; the right hand of the Lord is triumphant. The right hand of the Lord is exalted,** the right hand of the Lord is triumphant. I shall not die, but live and declare the works of the Lord. The Lord hath chastised me, but He hath not given me over unto death. Open the gates of righteousness for me, I will enter through them, to give thanks unto the Lord. This is the gate of the Lord into which the righteous shall enter.

הללו את יי כל גוים, שבחוהו כל האמים: כי גבר עלינו
חסדו, ואמת יי לעולם, הללויה:

הודו ליי כי טוב, כי לעולם חסדו:
יאמר נא ישראל, כי לעולם חסדו:
יאמרו נא בית אהרן, כי לעולם חסדו:
יאמרו נא יראי יי, כי לעולם חסדו:

מן המצר קראתי יה, ענני במרחב יה: יי לי לא אירא,
מה יעשה לי אדם: יי לי בעזרי, ואני אראה בשנאי: טוב
לחסות ביי, מבטח באדם: טוב לחסות ביי, מבטח
בנדיבים: כל גוים סבבוני, בשם יי כי אמילם: סבוני
גם סבבוני, בשם יי כי אמילם: סבוני כדבורים דעכו
כאש קוצים, בשם יי כי אמילם: דחה דחיתני לנפל,
ויי עזרני: עזי וזמרת יה, ויהי לי לישועה: קול רנה
וישועה באהלי צדיקים, ימין יי עשה חיל: ימין יי רוממה,

* As bees attack men, though perishing after having left their sting in the wound, so our enemies rush upon us, not heeding the rules of history, that every oppressor of Israel has been disgraced.

** However ימין יי רוממה the Lord's hand may be so highly exalted. Though we can't see the hand of a higher providence in our fate, it is עשה חיל the hand of the Lord that joins and orders everything; but human intelligence is not able to conceive His inscrutable ways. "For My thoughts are not your thoughts, neither are your ways My ways, saith the Lord."

יִמִּין יי עֲשֵׂה חֵיל: לֹא אָמוֹת כִּי אַחֲיָה, וְאֶסְפֵּד מַעֲשֵׂי
 יְהוָה: יִסֹּד יִסְרָנִי יְהוָה, וְלִמּוֹת לֹא נִתְּנָנִי: פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק,
 אָבֹא בָם אוֹדָה יְהוָה: זֶה הַשַּׁעַר לִי, צְדִיקִים יָבֹאוּ בוֹ:
 אוֹדֶךָ כִּי עָנִיתָנִי, וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה: אוֹדֶךָ אֲבֹן מַאֲסוֹ
 הַבּוֹנִים, הֵיטָה לְרֹאשׁ פְּנֵה: אֲבֹן מַאֲת יי הֵיטָה זֹאת,
 הִיא נִפְלְאוֹת בְּעֵינֵינוּ: מַאֲת זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יי, נִגִּילָה
 וְנִשְׂמְחָה בוֹ: זֶה

אָנָּה יי הוֹשִׁיעָה נָּא:

אָנָּה יי הוֹשִׁיעָה נָּא:

אָנָּה יי הַעֲלִיחָה נָּא:

אָנָּה יי הַעֲלִיחָה נָּא:

בְּרוּךְ הֵבֵא בְּשֵׁם יי, בְּרִכְנוּכֶם מִבֵּית יי: בְּרוּךְ אֵל יי
 וַיֵּאָדָר לָנוּ, אֲסֵרוּ חַג בְּעֵבְתֵיכֶם, עַד קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ: אֵל
 אֱלֹהֵי אֶתֶר וְאוֹדֶךָ, אֱלֹהֵי אֲרוֹמָמְךָ: אֱלֹהֵי הוֹדוֹ לִי כִי טוֹב,
 כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ: הוֹדוּ

I will praise thee, for Thou hast answered me, and become my salvation (repeat). The stone which the builders rejected hath become the chief corner stone* (repeat). This is the day which the Lord hath appointed, we will rejoice and be glad thereon (repeat).

אָנָּה O Lord! save us now, we beseech Thee.

O Lord! save us now, we beseech Thee.

O Lord! send us now prosperity, we beseech Thee.

O Lord! send us now prosperity, we beseech Thee.

בְּרוּךְ Blessed** be he who cometh in the name of the Lord; we bless you from the house of the Lord (repeat). God is Lord and it is He who hath granted us light. Bring the sacrifice bound with myrtle branches to the horns of the altar (repeat). Thou art my God, and I will praise Thee. O my God, I will extol Thee (repeat). Give thanks unto the Lord, for He is good, for His mercy endureth forever (repeat).

* Israel, a building block in the creator's plan of the universe, is contemptibly rejected by the great and mighty of the earth, who plan to build up the world to their own plans; for they believe to be not in want of Jewish civilisation and moral. This stone, so contemptibly treated, some day - in the Messianic future - will become the cornerstone and pillar. All nations will acknowledge the truth laid down in the Torah, the foundation of every civilisation and moral law.

** The following verses contain the formula of salutation between the inhabitants of Jerusalem and the pilgrims coming in celebration of the Three Feasts. In accordance with the biblical commandments, countrymen went up in groups to Jerusalem driving beasts, destined

יְהַלְלוּךָ All Thy works, O Lord, shall praise Thee, Thy pious servants, with the righteous who perform Thy will, and Thy people, the house of Israel, with joyful song shall give thanks, bless, praise, glorify, extol, revere, sanctify, and acknowledge Thy name, O our King, for to Thee it is good to render thanksgiving, and pleasant to sing praise to Thy name: for Thou art God from everlasting to everlasting.

יְהַלְלוּךָ יי אֱלֹהֵינוּ כָּל מַעֲשֵׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ צְדִיקִים עוֹשֵׂי רְצוֹנְךָ. וְכָל עַמֶּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרָנָה יוֹדוּ וַיְבָרְכוּ וַיִּשְׁבַּחוּ וַיְפָאֲרוּ וַיִּשְׁוֹרְרוּ וַיְרוֹמְמוּ וַיַּעֲרִיצוּ וַיְקַדְּשׁוּ וַיְמַלִּיכוּ אֶת שְׁמֶךָ מִלְּפָנֵינוּ תָּמִיד. כִּי לְךָ טוֹב לְהוֹדוֹת וּלְשַׁמֵּךְ נְאֻם לְזִמְרָה. כִּי מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אֵתָהּ אֵל:

הַלֵּל הַגָּדוֹל

הוֹדוּ Give thanks unto the Lord for He is good: for His mercy endureth forever.

כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:

הוֹדוּ לַיְי כִּי טוֹב

Give thanks to the God of Gods: for His mercy endureth forever.

כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:

הוֹדוּ לְאֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים

Give thanks to the Lord of Lords: for His mercy endureth forever.

כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:

הוֹדוּ לְאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים

To Him who alone performeth great wonders: for His mercy endureth forever.

כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:

לַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבַדּוֹ

To Him who made the heavens in wisdom: for His mercy endureth forever.

כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:

לַעֲשֵׂה הַשָּׁמַיִם בְּתַבּוּנָה

To Him who did expand the earth above the waters: for His mercy endureth forever.

כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:

לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם

To Him who made great lights: for His mercy endureth forever.

כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:

לַעֲשֵׂה אוֹרִים גְּדוֹלִים

The sun to rule by day: for His mercy endureth forever.

כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:

אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לְמַמְשָׁלַת בַּיּוֹם

The moon and stars to rule by night: for His mercy endureth forever.

כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:

אֶת הַיָּרֵחַ וְכּוֹכְבֵי לְמַמְשָׁלוֹת בַּלַּיְלָה

for sacrifice, before them. Before the city walls, the inhabitants of Jerusalem assembled - among them the priests of the sanctuary and the Levites - and saluted the arriving, calling: בְּרוּךְ הוּא בְּשֵׁם יְי בְּרַכְנוּם מִבַּיִת יי "Blessed be he who cometh in the name of the Eternal; we bless you from the house of the Eternal" (the sanctuary). To which the pilgrims responded: אֵל יְי וַיֵּאָר לָנוּ "God is the Eternal; and He has enlightened us" (referring to being showed the way). After that the priests called up the Levites (who had to do the simpler service in the sanctuary): אֲסִרוּ תַּג בַּעֲבֹתֵיכֶם עַד קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ "Bring the sacrifice bound with ropes, to the horns of the altar" whereupon the pilgrims, handing over the beasts to the Levites, said: אֵלֵי אֲתָהּ וְאוֹדֶךָ אֱלֹהֵי אֲרוֹמְקֶךָ "Thou art my God and I will praise Thee" (pointing to the thank-offering they brought) "O my God, I will extol Thee" (in the sanctuary).

At the conclusion they all chimed in with the festive song: הוֹדוּ לַיְי... כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ "Give thanks unto the Eternal, for He is good, for His mercy endureth forever." Thus the pilgrims with תְּשׁוּבוֹת וְתַשְׁבּוּחוֹת שִׁירוֹת hymns and songs of psalms entered into Jerusalem.

כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדּוֹ:

כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדּוֹ:

כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדּוֹ:

כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדּוֹ:

כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדּוֹ:

כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדּוֹ:

כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדּוֹ:

כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדּוֹ:

כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדּוֹ:

כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדּוֹ:

כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדּוֹ:

כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדּוֹ:

כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדּוֹ:

כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדּוֹ:

כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדּוֹ:

כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדּוֹ:

כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדּוֹ:

לְמַכָּה מִצְרַיִם בְּכּוֹרֵיהֶם

וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מֵתוֹכָם

בְּיַד חֲזָקָה וּבְזְרוּעַ נְטוּיָה

לְגַזֵּר יַם־סוּף לְגִזְרִים

וְהַעֲבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ

וְנִגְעַר פַּרְעֹה וְחִילוֹ בְּיַם־סוּף

לְמוֹלִיד עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר

לְמַכָּה מְלָכִים גְּדֹלִים

וַיַּהַרְג מְלָכִים אַדִּירִים

לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי

וְלֹעֹג מֶלֶךְ הַבַּשָּׁן

וְנָתַן אֲרָצָם לְנַחֲלָה

נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עֶבְדּוֹ

שֶׁבִשְׂפִלְנוּ זָכַר לָנוּ

וַיַּפְדְּקֵנוּ מִצְרֵינוּ

נֹתֵן לָחֶם לְכֹל בָּשָׂר

הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמַיִם

To Him who smote the Egyptian first-born: for His mercy endureth forever*.

And brought out Israel from among them: for His mercy endureth forever.

With a mighty hand and outstretched arm: for His mercy endureth forever.

To Him who divided the Red Sea: for His mercy endureth forever.

And caused Israel to pass through the midst of it: for His mercy endureth forever.

And overthrew Pharaoh and his hosts in the Red Sea: for His mercy endureth forever.

To Him who led his people through the wilderness: for His mercy endureth forever.

To Him who smote great kings: for His mercy endureth forever.

To Him who slew mighty kings: for His mercy endureth forever.

Sihon, king of the Amorites: for His mercy endureth forever.

And Og, king of the Bashan: for His mercy endureth forever.

And gave their land for an inheritance: for His mercy endureth forever.

As an inheritance to Israel His servant: for His mercy endureth forever.

Who remembered us in our humiliation: for His mercy endureth forever.

And redeemed us from our oppressors: for His mercy endureth forever.

Who gives food to all flesh: for His mercy endureth forever.

Give thanks unto the God of heaven: for His mercy endureth forever.

* מַכַּת בְּכוֹרוֹת The slaying of the first-born, being the final plague, broke the obstinacy of the Egyptians and caused them to release Israel, is expressed specifically.

חירות
 כי אני לא אתן למחלה
 לשעבד אותי

Mai Ohana, 13 years old, Mevaseret Zion
 Mor Mizrahi, 14 years old, Mevaseret Zion

מאי אוחנה, 13, מבשרת ציון
 מור מזרחי, 14, מבשרת ציון

Ill relative: Mother

קרוב המשפחה החולה: אמה

The caption of the drawing: I will not let the
 disease to enslave me.

בציור כתוב: כי אני לא אתן למחלה לשעבד אותי.

טושים צבעוניים על נייר
 Color crayons on paper

Maor Kaspi, 9 years old, Kiryat Ata

מאור כספי, בן 9, קריית אתא

Ill relative: Mother

קרוב המשפחה החולה: אימא

Altogether we all will beat MS, with our hearts and our souls.

כולנו יחד ננצח את הטרשת, בכל הנשמה ומכל הלב. בציור כתוב: ננצח את הטרשת.

Caption of the drawing: PWe will beat MS.

צבעי מים על נייר
Water colors on paper

נְשַׁמַּת The breath of all living shall bless Thy name, O Lord, our God, the spirit of all flesh, continually glorify and extol Thy memorial. Our King, Thou art God, from eternity to eternity, besides Thee we acknowledge neither king, redeemer, nor saviour; Thou redeemest, deliverest, maintainest, and hast compassion on us, in all times of trouble and distress; we have no King but Thee.

Thou art God of the first, and God of the last, the God of all creatures, the Lord of all generations; Thou art adored with all manner of praise; who governeth the universe with tenderness, and His creatures with mercy. Lo, the Lord neither slumbereth nor sleepeth, but rouseth those who sleep, awakeneth those who slumber. He causeth the dumb to speak, looseth those that are bound, supporteth the fallen, and raiseth those who are bowed down; and therefore Thee alone do we worship.

Even if our mouths were filled with melodious songs as the sea is with water, our tongues singing like waves; our lips with praise, like the wide expanses: our eyes sparkling like the sun and moon: our hands raised like the eagles' wings, our feet swift as

נְשַׁמַּת כָּל חַי תְּבָרֵךְ אֶת שְׁמֶךָ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ,

וְרוּחַ כָּל בָּשָׂר תְּפָאֵר וּתְרוֹמֵם זְכוֹרָךְ מִלְּבָנוּ תָּמִיד. מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אֶתְּהָ אֵל, וּמִבְּלַעַדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ, פּוֹדֵה וּמַצִּיל וּמַפְרִיֵס וּמַרְחֵם בְּכָל עֵת צָרָה וְצוּקָה, אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֱלֹה אֶתְּהָ: אֱלֹהֵי הָרֵאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים, אֱלֹהֵי כָל בְּרִיּוֹת, אֲדוֹן כָּל תּוֹלְדוֹת, הַמְהַלֵּל בְּרַב הַתְּשַׁבְּחוֹת, הַמְנַהֵג עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרִיּוֹתָיו בְּרַחֲמִים. וַיֵּי לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן. הַמְעוֹדֵר יְשָׁנִים, וְהַמְקַיֵּץ גֵּרְדָּמִים, וְהַמְּשִׁיחַ אֱלָמִים, וְהַמְּתִיר אֲסוּרִים, וְהַסּוֹמֵךְ נוֹפְלִים, וְהַזּוֹקֵף כְּפוּפִים, לֵךְ לְבַדָּךְ אֲנַחְנוּ מוֹדִים. וְאֵלֵינוּ מָלֵא שִׁירָה בֵּים, וְלִשׁוֹנֵנוּ רִנָּה בְּהֶמוֹן גְּלוֹי, וּשְׁפַתוֹתֵינוּ שִׁבְחָת בְּמַרְחָבֵי רְקִיעַ, וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת בְּשֶׁמֶשׁ וּבִכְרַח, וַיְדִינוּ

פְּרוֹשׁוֹת בְּנִשְׂרֵי שָׁמַיִם, וְרַגְלֵינוּ
 קְלוֹת כְּאֵילוֹת - אֵין אֲנַחְנוּ מִסְּפִיקִים
 לְהוֹדוֹת לָךְ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
 וּלְבָרֵךְ אֶת שְׁמֶךָ עַל אַחַת מֵאֲלֵף
 אֲלֵף אֲלֵפֵי אֲלָפִים וְרַבֵּי רַבּוֹת
 פְּעָמִים הַטּוֹבוֹת שְׁעָשִׂיתָ עִם אֲבוֹתֵינוּ
 וְעִמָּנוּ: מִמְּצָרִים גָּאֲלָתָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ,
 וּמִבֵּית עֲבָדִים פָּדִיתָנוּ. בְּרָעַב זָנַתָּנוּ,
 וּבְשָׁבַע כִּלְכַלְתָּנוּ, מִחֶרֶב הִצַּלְתָּנוּ,
 וּמִדְּבַר מַלְטָתָנוּ, וּמִחֲלָיִים רָעִים
 וְרַבִּים וְנֶאֱמָנִים דָּלִיתָנוּ. עַד הֵנָּה
 עֲזָרוֹנוּ רַחֲמֶיךָ וְלֹא עֲזָבוֹנוּ חֲסָדֶיךָ
 יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵל תִּטְשֵׁנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
 לְנִצָּח: עַל כֵּן אֵיבָרִים שִׁפְלָגְתָּ בָנוּ,
 וְרוּחַ וּנְשָׁמָה שִׁנְפַחְתָּ בְּאַפָּנוּ, וְלִשׁוֹן
 אֲשֶׁר שִׁמַּתָּ בְּפִינוּ - הֵן הֵם יוֹדוּ וַיְבָרְכוּ
 וַיִּשְׁבַּחוּ וַיִּפְאָרוּ וַיִּשׁוּדְרוּ וַיִּדּוּמְמוּ
 וַיַּעֲרִיצוּ וַיִּקְדִּישׁוּ וַיִּמְלִיכוּ אֶת שְׁמֶךָ
 מִלְּכָנוּ תָמִיד. כִּי כָל פֶּה לָךְ יוֹדֵה,

the roes, we nevertheless are incapable of rendering sufficient thanks unto thee, O Eternal, our God. Didst Thou redeem us from Egypt, and release us from the house of bondage; in time of famine didst Thou sustain us; and in plenty didst Thou nourish us. From the sword didst Thou deliver us, from the pestilence didst Thou save us and from diseases and raging sicknesses didst Thou relieve us. Hitherto Thy tender mercies have supported us, and Thy kindness hath not forsaken us. O Lord, our God, Thou wilt not forsake us in future.

Therefore the limbs of which Thou hast breathed into us, the tongue Thou hast placed in our mouths; O, they shall whorship, bless, praise, glorify, extol, revere, sanctify, and ascribe sovereign power unto Thy name, our King! Every mouth shall adore Thee, and every tongue shall swear unto Thee; every knee shall bend; every being shall bow down before Thee; every heart shall fear Thee, and all body parts shall sing praises unto Thy name; as it is written: All my bones

shall say, O Lord, who is like unto Thee? Who delivereth the weak from one of superior strength, the poor and needy from his oppressor.

Who is like unto Thee? Who is equal unto Thee? Who can be compared unto Thee? Great, mighty and tremendous God, most high God, possessor of heaven and earth. We will praise, adore, glorify, and bless Thy name, as it is said by David: Bless the Lord, O my soul, and all that is within me, bless His holy name.

הָאֵל O God, who art mighty in Thy strength, who art great by Thy glorious name, mighty forever, tremendous by Thy fearful deeds! The king, who sitteth on the high and exalted throne.

וְכָל לְשׁוֹן לְךָ תִּשְׁבַּע, וְכָל בֶּרֶךְ לְךָ
תִּכְרַע, וְכָל קוֹמָה לְפָנֶיךָ תִּשְׁתַּחֲוֶה.
וְכִּי הִלְבַּבוֹת יִירְאוּךָ, וְכָל קָרֵב
וּבְלִיּוֹת יִזְמְרוּ לְשִׁמְךָ, בְּדַבָּר שְׁכַתוֹב
כָּל עֲצַמְתֵי תֵאמְרָנָה יי מִי כְמוֹךָ,
מִצִּיל עָנִי מִחֶזֶק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֲבִיוֹן
מִגְזִלוֹ. שׁוּעַת עֲנִיִּים אַתָּה תִּשְׁמַע,
צַעֲקַת הַדָּל תִּקְשִׁיב וְתוֹשִׁיעַ: מִי
יְדַמֶּה לְךָ וּמִי יִשׁוּה לְךָ וּמִי יַעֲרֶךְ לְךָ,
הָאֵל הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא אֵל עֲלִיוֹן
קוֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. נְהַלֵּלְךָ וְנִשְׁבַּחְךָ
וְנִפְאָרְךָ וְנִבְרַךְ אֶת שֵׁם קְדֻשָּׁתְךָ,
כְּאִמּוֹר: לְדוֹד, בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת יי,
וְכָל קָרְבֵי אֶת שֵׁם קְדֻשׁוֹ.

הָאֵל בְּתַעֲצוּמוֹת עֲזָךָ, הַגָּדוֹל
בְּכְבוֹד שִׁמְךָ, הַגְּבוּר לְנֶצַח
וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ: הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל
כִּסֵּא רָם וְנִשְׂא:

שׁוֹכֵן עַד מְרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ.
 וְכַתּוּב רַנְּנוּ צְדִיקִים בַּיְיָ,
 לַיִּשְׁרִים נְאוּה תְהִלָּה. בְּפִי יִשְׂרָאֵל
 תִּתְרוֹמֵם, וּבִשְׂפֵתַי צְדִיקִים תִּתְבָּרַךְ,
 וּבְלִשׁוֹן חַסִּידִים תִּתְקַדֵּשׁ, וּבְקֶרֶב
 קְדוֹשִׁים תִּתְהַלֵּל:

שׁוֹכֵן Who inhabiteth eternity, most exalted, and most holy is His name; as it is written: Rejoice in the Lord, O ye righteous, for the just praise is comely. With the mouth of the upright shalt Thou be praised, blessed with the lips of the righteous, extolled with the tongues of the pious; and in the midst of saints shalt Thou be sanctified.

וּבְמִקְהֵלוֹת רַבּוֹת
 עַמְּךָ בֵּית
 יִשְׂרָאֵל, בְּרַנָּה יִתְפָּאֵר שְׁמֶךָ מִלְּפָנֵינוּ
 בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שְׂשֹׁן חוֹבֵת כָּל הַיְצוּרִים,
 לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
 לְהוֹדוֹת, לְהִלָּל, לְשַׁבַּח, לְפָאֵר, לְרוֹמֵם,
 לְהַדְרֵם וּלְנַצֵּחַם, לְבָרַךְ, לְעַלֵּם וּלְקַלֵּם,
 עַל כָּל דְּבָרֵי שִׁירוֹת וְתַשְׁבְּחוֹת
 דְּדָוִד בֶּן יִשָׁי, עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ:

וּבְמִקְהֵלוֹת And in the congregation of many thousands of Thy people, the house of Israel, shall Thy name, O our King, be glorified in song, throughout all generations; for such is the duty of every created being, in Thy presence, O Eternal, our God and the God of our fathers, to thank, praise, extol, glorify, exalt, ascribe glory, bless, magnify, and adore Thee, with song beyond all the utterances of the hymns and psalms of David, the son of Jesse, Thy servant, and Thine anointed.

יִשְׁתַּבַּח שְׁמֶךָ לְעַד מִלְּפָנֵינוּ,
 הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל

יִשְׁתַּבַּח Praise be Thy name forever, O our King, great and holy in heaven and on earth; for unto Thee, O Lord,

Yaari Efrati, 11 years old, Ramat Yishai

יערי אפרתי, בת 11, רמת ישי

Ill relative: Aunt

קרוב המשפחה החולה: דודה

I chose the word "freedom" because those who have this disease want to be free from MS so they could live like all the rest.

אני בחרתי במילה "חופש", כי מי שחולה במחלת הטרשת רוצה חופש כדי שיוכל להיות כמו כולם.

The caption of the drawing: Freedom.

בציור כתוב: חופש.

There are many MS patients and they want freedom. Cure to expel MS.

הרבה אנשים חולים במחלת הטרשת והם רוצים חופש. תרופה לגירוש הטרשת.

Never lose hope.

לא לאבד תקווה.

עיפרון, פנדה ואקריליק על נייר

Pencil, oil pastels and acrylic on paper

וְהַקְדוֹשׁ בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ. כִּי לָךְ נָאֵה,
 יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שִׁיר
 וּשְׁבַחָהּ, הִלֵּל וְזִמְרָה, עִזּוֹ וּמְמִשְׁלָה,
 נִצְחָה, גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה, תְּהִלָּה וְתַפְאֵרֶת,
 קִדְשָׁה וּמַלְכוּת. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת
 מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: בְּרוּךְ אַתָּה יי,
 אֵל מֶלֶךְ, גָּדוֹל בַּתְּשׁוּבָה, אֵל
 הַהוֹדָאוֹת, אֲדוֹן הַנִּפְלְאוֹת, הַבוֹחֵר
 בְּשִׁירֵי זִמְרָה, מֶלֶךְ אֵל חַי הָעוֹלָמִים:

בְּרוּךְ אַתָּה יי, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
בוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן:

שׁוֹתִים כּוֹס רְבִיעִית בְּהִסְבֵּית שְׂמָאל,

וּמְבָרְכִים בְּרִכָּה אַחֲרוֹנָה:

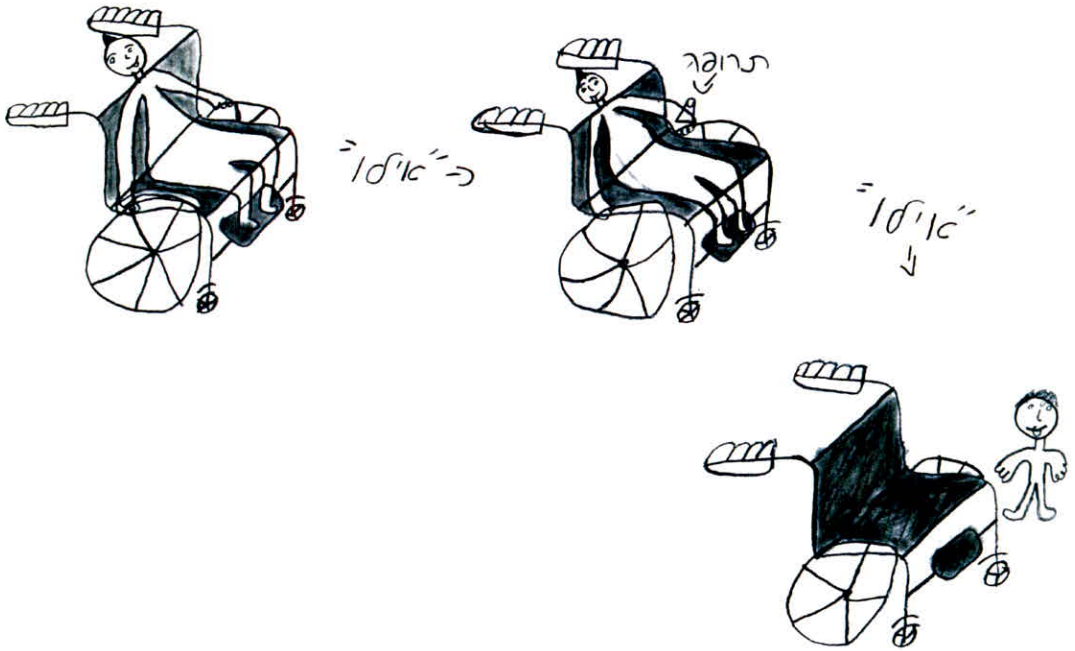
Drink the fourth cup while reclining to the left,
 then recite the blessing after wine:

בְּרוּךְ אַתָּה יי, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרֵי
הַגֶּפֶן, וְעַל תְּנוּבַת הַשָּׂדֶה, וְעַל אֶרֶץ חֲמֵדָה טוֹבָה וְרַחֲבָה
שְׂרָצִית וְהַנְּחֻלָּת לְאֲבוֹתֵינוּ לְאֹכַל מִפְרֵיהָ וּלְשִׁבְעַ מִטוֹבָהּ.
רַחֵם נָא יי אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ, וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ,
וְעַל צִיּוֹן מְשֻׁבָּה כְּבוֹדָה, וְעַל מְזֻבְחֶךָ וְעַל הַיְכָלְךָ. וּבְנֵה
יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ

our God, and the God of our fathers, appertaineth song and praise, hymn and psalm, strength and dominion; victory, power and greatness, adoration and glory; holiness and majesty; blessing and thanksgiving, from now unto all eternity. Blessed art Thou, O Lord, Almighty King; glorified with praises, the God of thanksgiving, Lord of miracles, who delighteth in songs of psalmody; King, Almighty and Eternal!

Blessed art Thou, O Lord, our God, King of the universe, Creator of the fruit of vine.

Blessed art Thou, O Eternal, our God, King of the universe, for the vine and the fruits of the vine, and for the produce of the field, and for that desirable, good and ample land, to eat of the fruit, and to be satisfied with its goodness. Have compassion upon us, O Eternal, our God, and upon Thy people Israel, upon Jerusalem Thy city. Rebuild Jerusalem, the holy city speedily, in our days. Bring us there, and let us there rejoice in the upbuilding thereof that we may eat of the

Gilad Oxenberg, 13 years old, Rishon LeZion

גלעד אוקסנברג, בן 13, ראשון לציון

Ill relative: Father

קרוב המשפחה החולה: אבא

In the first drawing there is a MS patient in a wheelchair: in the second drawing there is a MS patient as well, but he holds a cure in his hand; the third drawing shows the same man, but he's no longer sited in a wheelchair but stands and near him there is a wheelchair. I tried to express the following: I imagine that there is a cure that "wipes out" the disease. When I was working on this drawing I thought that if this drawing will be attached to the Haggada, people will pay more attention to MS and to finding the cure.

The caption of the drawing: I wish, the cure, I wish.

בציור הראשון מצויר אדם חולה טרשת בכיסא גלגלים; בציור השני גם מצויר אדם חולה טרשת, אבל הוא מחזיק תרופה ביד; בציור השלישי מצויר אותו אדם, אבל הוא לא יושב בכיסא גלגלים אלא הוא עומד, ולידו כיסא הגלגלים. ומה שניסיתי להביע זה כאילו הייתה תרופה ש"מחסלת" את מחלת הטרשת... מה שחשבתי כשעשיתי את הציור זה שאם הציור שלי יצורף להגדה, אז אנשים יעניקו חשיבות גדולה יותר למחלת הטרשת ולמציאת התרופה.
בציור כתוב: אילו, תרופה, ה"אילו".

עפרונות על נייר

Crayons on paper

וּשְׂמַחְנוּ בְּבִנְיָנָה, וְנֹאכַל מִפְרֵיהָ, וְנִשְׁבַּע מִטּוֹבָהּ, וְנִבְרַכְךָ
עָלֶיהָ בְּקֹדֶשׁ וּבְטָהָרָה, (בשבת וּרְצָה וְהַחֲלִיעֵנוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה)
וּשְׂמַחְנוּ בְּיוֹם חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה. כִּי אַתָּה יְיָ טוֹב וּמִיטִיב
לְכָל וְנוֹדָה לְךָ עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ,
עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן (בארץ ישראל גְּפֻנָה).

fruit thereof, and bless Thee in holiness and purity and let us there rejoice on this day of the feast of unleavened cakes, for Thou, O Lord, art good and beneficent unto all, and therefore do we give thanks unto Thee for the land, and for the fruit of the vine. Blessed art Thou, O Eternal, for the land, and for the fruit of the vine.

נְרֻצָּה

חֲסַל סְדוֹר פֶּסַח כְּהַלְכָתוֹ,
כָּכָל מִשְׁפָּטוֹ וְחֻקָּתוֹ. כַּאֲשֶׁר זָכִינוּ
לְסִדֵּר אוֹתוֹ, בֵּן נִזְכָּה לַעֲשׂוֹתוֹ.
זָךְ שׁוֹכֵן מְעוֹנָה, קוֹמֵם קֹהֵל עֲדַת
מִי מָנָה. בְּקָרוֹב נִהְלָה נִטְעֵי כְּנָה,
פְּדוּיִים לְצִיּוֹן בְּרִנָּה:

חֲסַל The commemoration service of the Passover* has been accomplished according to its order, all its ordinances and customs. As we have been deemed by Thee to be enabled to observe it now, grant also that we may be worthy to fulfil the actual observance thereof. O Thou most holy, who dwellest on high, raise up a humble people, (of whom it was said) who can count them? ** Hasten to conduct us, the plants of Thine vineyard once more redeemed, unto Zion with joyful song.

לְשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם

לְשָׁנָה GRANT THAT NEXT YEAR WE
MAY BE IN JERUSALEM.

* Originally with the חֲסַל the Haggadah was finished as it may be seen even from older manuscripts. The following pieces are later additions. According to contents and style, their origin dates from Germany in the 15th century.

** In allusion to Bileam's sentence (Num. XXIII, 4) מִי מִנָּה עֲפָר יַעֲקֹב "Who can count the dust of Jacob". The importance of Israel is not its numerical quantity, being small in proportion to the other peoples, but in the exceptional attributes it possesses, and in the eternal truth it proclaims.

Shani Shapp, 14 years old, Jerusalem

Ill relative: Father

He will raise and build here his home, in our days, soon.

The caption of the drawing: He will raise and build here his home, in our days, soon.

שני שפ, 14, ירושלים

קרוב המשפחה החולה: אבא

ויקום על רגליו יבנה ביתו בקרוב במהרה בימנו בקרוב.
בציור כתוב: ויקום על רגליו יבנה ביתו בקרוב במהרה
 בימנו בקרוב.

עיפרון, טושים ופנדה על נייר
 Pencil, crayons and oil pastels on paper

בחוץ לארץ בליל ראשון של פסח אומרים:
Outside Israel, the following is recited on the first night of the Passover:

וּבְבֹרֵךְ וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה:

וּבְבֹרֵךְ And it came to pass at midnight.*

בַּלַּיְלָה.

אִז רַב נִסִּים הַפְּלֵאתָ

אִז Of old Thou didst perform abundant miracles in the night.

הַלַּיְלָה.

בְּרֵאשׁ אֲשֶׁמּוֹדוֹת זֶה

At the beginning of the first watch of this night.**

לַיְלָה.

גַּר צַדִּיק נִצְחָתוֹ כִּנְחָלָק לוֹ

When Thou caused the righteous convert to be victorious, when he divided his company at night.

וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה:

It was at midnight.

הַלַּיְלָה.

דָּנַת מֶלֶךְ גֶּרָר בַּחֲלוֹם

דָּנַת Thou didst threaten the king of Gerar with death, in a dream at night.

לַיְלָה.

הַפְּחַדְתָּ אַרְמִי בְּאֶמֶשׁ

Thou didst terrify the Syrian, in the dead of night.

לַיְלָה.

וַיִּשְׂרַח יִשְׂרָאֵל לְאֵל וַיִּכַּל לוֹ

And Israel wrestled with an angel, and prevailed against him, at night.

וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה:

It was at midnight.

הַלַּיְלָה.

זָרַע בְּכוֹרֵי פְתָרְס מַחֲצֵת בַּחֲצֵי

זָרַע The first-born of the Egyptians didst Thou smite at midnight.

בַּלַּיְלָה.

חֵילָם לֹא מָצְאוּ בְּקוֹמָם

The vigorous youth they found not, when they arose at midnight.

לַיְלָה.

טִיסַת נָגִיד חֲרָשֶׁת סְלִית בְּכוֹכְבֵי

The army of the prince of Harosheth didst Thou trample down through the stars of the night.

וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה:

It was at midnight.

* Adding to the words, used at the redemption from הַלַּיְלָה "וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה" "And it came to pass at midnight" a series of significant events from the history of Israel, which happened at night, are enumerated. Even at night, when everybody is asleep, the Lord holds his protecting hand over Israel. To the Midrash Tanchuma (IV, II The Buder ed.) all these events, too, came to pass during the night of the 15th of Nissan. The Passover night has always been **לַיְלָה שְׂמֹרֵת לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדוֹרֵתָם** "A night of protection to all the children of Israel in their generations" (Ex. XII, 42).

** By the ancients the night is divided into four divisions, **אֲשֶׁמּוֹדוֹת**, called night-guards. Midnight is the beginning of both of the last night-guards.

עַץ The blasphemer who proposed to assail
Thine habitation, Thou didst frustrate him
by the number of his slain in the night.

Bel and its image was overthrown in the dark-
ness of night.

To the beloved, the mysterious vision was re-
vealed in the night.

It was at midnight.

מִשְׁתַּבֵּד He who made himself drunken out
of the holy vessels, was slain in the same night.

He was delivered from the den of lions, inter-
preted Thy dreadful dreams of the night.

The Agagite, who cherished enmity, wrote
letters at night.

It was at midnight.

עוֹרֶרֶת Thou didst awake Thy all conquering
power againt him by disturbing the sleep of
the king in the night.

Thou wilt tread for them the winepress, who
ask, watchman, what of the night?

Let the watchman of Israel cry out: The morn-
ing hath come as well as the night.

It was at midnight.

קָרֵב O may the day approach, which shall be
neither day nor night.

O Most High, make known, that Thine is the
day and the night too.

Appoint watchmen to Thy city (Jerusalem)
all day and all night.

Illuminate as with the light of day the dark-
ness of the night.

It was at midnight.

יַעַץ מִחֶרֶף לְנוֹפֵף אוֹוֵי הוֹבֶשֶׁת פְּגָרָיו
כָּרַע בַּל וּמִצָּבוּ בְּאִישׁוֹן
לְאִישׁ חַמּוּדוֹת נִגְלָה רַז חֲזוֹת
בְּלַיְלָה.
לַיְלָה.
לַיְלָה.
וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה:

מִשְׁתַּבֵּד בְּכָלֵי קֹדֶשׁ נִהְרַג בּוֹ
נוֹשַׁע מִבוֹר אַרְיֹת פּוֹתֵר בַּעֲתוֹתַי
שְׁנָאָה נֹטֵר אֲגָגִי וְכָתַב סְפָרִים
בְּלַיְלָה.
וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה:

עוֹרֶרֶת נִצְחָה עָלָיו בְּנֹדֵד שְׁנַת
פּוֹרָה תִּדְרֹךְ לְשׁוֹמֵר מֶה
צָרַח בְּשׁוֹמֵר וְשָׁח אֶתָּא בְּקֹר וְגַם
לַיְלָה.
מְלַיְלָה.
לַיְלָה.
וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה:

קָרֵב יוֹם אֲשֶׁר הוּא לֹא יוֹם וְלֹא
יָם הוֹדַע בִּי לָךְ הַיּוֹם אֵף לָךְ
שׁוֹמְרִים הִפְקֵד לְעִירְךָ כָּל הַיּוֹם וְכָל
לַיְלָה.
הַלַּיְלָה.
לַיְלָה.
תֵּאִיר כְּאוֹר יוֹם חֲשֶׁבֶת

וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה:

בחוץ לארץ בליל שני של פסח אומרים:
Outside Israel, the following is recited on the second night of the Passover;

וּבְכֵן וְאָמַרְתֶּם זִבַּח פֶּסַח:

And ye shall say, this is the Passover sacrifice.*

בַּפֶּסַח.

אִמְךָ גְבוּרוֹתֶיךָ הַפְּלֵאתָ

Thy mighty power didst Thou wonderfully display on the Passover.

פֶּסַח.

בְּרֵאשׁ כָּל מוֹעֲדוֹת נְשֹׂאתָ

To be the chief of all solemn feast didst Thou exalt the Passover.

פֶּסַח.

גְּלִיתָ לְאַזְרָחֵי חֲצוֹת לַיִל

Thou didst reveal to the Oriental the miracles performed at midnight, on the Passover.

וְאָמַרְתֶּם זִבַּח פֶּסַח:

And ye shall say, this is the Passover sacrifice.

בַּפֶּסַח.

דָּלַתְּיוּ דְּפַקְתָּ בְּחֶם הַיּוֹם

Thou didst visit his door during the heat of the day, on the Passover.

בַּפֶּסַח.

הִסְעִיד נּוֹצְצִים עֲגוֹת מִצּוֹת

He entertained the angels with unleavened cakes on the Passover.

פֶּסַח.

וְאֵל הַבָּקָר רָץ זָכַר לְשׁוֹר עֶרְדָּךְ

And he ran to the herd, as a memorial of the sacrifice of the Passover.

וְאָמַרְתֶּם זִבַּח פֶּסַח:

And ye shall say, this is the Passover sacrifice.

בַּפֶּסַח.

זָעְמוּ סְדוֹמִים וְלֹהֲטוּ בְּאֵשׁ

The inhabitants of Sodom provoked God, and were consumed with fire, on the Passover.

פֶּסַח.

חֲלַץ לוֹט מֵהֶם וּמִצּוֹת אָפֶה בִקְצֵן

Lot was delivered from them and he baked unleavened cakes on the Passover.

בַּפֶּסַח.

טֹאטַאתָ אֲדָמַת מֹף וְנֹף בְּעֵבְרֶךָ

Thou swept the land of Moph and Noph, when Thou passed through it on the Passover.

וְאָמַרְתֶּם זִבַּח פֶּסַח:

And ye shall say, this is the Passover sacrifice.

פֶּסַח.

יְהִי רֵאשׁ כָּל אוֹן מְחַצֵּת בְּלִיל שְׁמוֹר

O Lord, Thou didst smite every first-born, on the night of the Passover.

פֶּסַח.

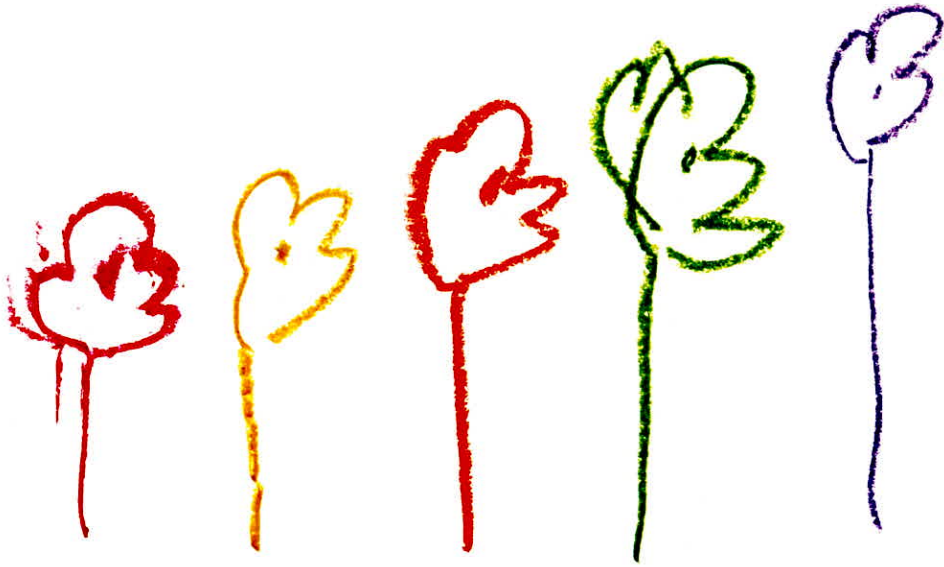
כְּבִיר עַל בֶּן בְּכוֹר פֶּסַחְתָּ בְּדָם

Omnipotent, Thou passed over Thy first-born son, (Israel) marked with the blood of the sacrifice of the Passover.

* Similar to the former poem, we enumerate a series of other significant events from the history of Israel which happened on Passover.

יין כי מציין את החיים והחיים

אני אצייר עיניים וצעק את היוחסין של אימא שלי

Elad Tal, 14.5 years old, Rishon LeZion

Ill relative: Mother

I chose spring. In the bloom: beauty makes the disease disappear. I will make beauty make my mom's disease disappear.

The caption of the drawing: Beauty will make the disease disappear.

אלעד טל, בן 14.5, ראשון לציון

קרוב המשפחה החולה: אמא

בחרתי באביב, בפריחה: היופי מעלים את המחלה. אני אדאג שהיופי יעלים את המחלה של אימא שלי. בציור כתוב: יופי מעלים את המחלה. אני אדאג שהיופי יעלים את המחלה של אמא שלי.

פגדה על נייר

Oil pastels on paper

Idan Dayan, 13 years old, Holon

עידן דיינ, בן 13, חולון

Ill relative: Fathr

קרוב המשפחה החולה: אבא

The sentence I chose is "with a strong hand and outstretched arm". To my opinion this sentence describes the freeing of my father from the disease trough his will power and persistence, just like it happened during the Exodus from Egypt.

המשפט שבחרתי הוא: "ביד חזקה וברוע נטויה". לפי דעתי המשפט מתאר את שחרורו של אבי מהמחלה בעזרת דבקות במטרה, בדיוק כפי שקרה ביציאת מצרים. בצויר כתוב: "ביד חזקה וברוע נטויה" נשחרר את ההורים מן המחלה!!!

The caption of the drawing: With a strong hand and outstretched arm" to free my parents from the disease!!!

צבעי מים על נייר
 Water colors on paper

Not suffering the destroyer to enter within my doors on the Passover.

And ye shall say, this is the Passover sacrifice.

לְבַלְתִּי תֵּת מְשַׁחֵת לְבֹא בַּפֶּתַחַי
בַּפֶּסַח.
וְאָמַרְתֶּם זִבַּח פֶּסַח:

מִסְגֵּרַת The strong shut up city was taken at the time of the Passover.

Midian was destroyed by the cake of barley bread, like the offering of an omer on the Passover.

The mighty of Pul and Lud were destroyed with burning conflagration on the Passover.

And ye shall say, this is the Passover sacrifice.

מִסְגֵּרַת סִגְרָה בְּעֵתוֹתַי
נִשְׁמְדָה מִדִּין בְּצִלִּיל שְׁעוּרֵי עֹמֶר
שָׂרְפוּ מִשְׁמַנֵּי פוּל וְלוּד בִּיקְדֵי יְקוּד
בַּפֶּסַח.
בַּפֶּסַח.
בַּפֶּסַח.
וְאָמַרְתֶּם זִבַּח פֶּסַח:

עוֹד The King remained yet in Nob, till the approach of the Passover.

The hand wrote the destruction of Babylon, the deep abyss, on the Passover.

The "watch was then set", and "the table then spread" on the Passover.

And ye shall say, this is the Passover sacrifice.

עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב לְעַמֵּד עַד גְּעָה עוֹנֵת
פֶּסֶד יָד בְּתַבָּה לְקַעֲקַע צוּל
צִפָּה הַצְּפִית עֲרוּךְ הַשְּׁלַחַן
בַּפֶּסַח.
בַּפֶּסַח.
בַּפֶּסַח.
וְאָמַרְתֶּם זִבַּח פֶּסַח:

קָהָל Esther assembled the congregation to fast three days on the Passover.

The sworn enemy Thou executed on the gallows of fifty cubits high, on the Passover.

Double punishment wilt Thou bring in a moment on Utz, on the Passover.

Thy hand will show itself omnipotent, and Thy right hand exalted, on the night when was sanctified the festival of the Passover.

קָהָל כְּנִסֵּה הַדָּסָה צוּם לְשִׁלֵּשׁ
רֹאשׁ מִבֵּית דָּשַׁע מַחְצֵת בְּעֵץ חַמְשִׁים
שְׁתֵּי אֱלֹהִים רְגַע תְּבִיא לְעוֹצִית
תַּעֲזוּ יְדֵיךָ תְרוּם יְמִינְךָ כְּלִיל הַתְּקַדֵּשׁ חַג
בַּפֶּסַח.
בַּפֶּסַח.
בַּפֶּסַח.
בַּפֶּסַח.

And ye shall say, this is the Passover sacrifice.

וְאָמַרְתֶּם זִבַּח פֶּסַח:

בִּי לֹו נֵאָה. בִּי לֹו יֵאָה

אָדִיר בְּמְלוּכָה. בַּחֹר בְּהִלְכָה. גְּדוּדָיו יֹאמְרוּ לוֹ:
 לֵךְ וּלְךָ. לֵךְ בִּי לֵךְ. לֵךְ אַף לֵךְ. לֵךְ יי הַמְּמַלְכָה.
 בִּי לֹו נֵאָה בִּי לֹו יֵאָה:

דָּגוּל בְּמְלוּכָה. הַדּוֹר בְּהִלְכָה. וְתִיקֵיו יֹאמְרוּ לוֹ:
 לֵךְ וּלְךָ. לֵךְ בִּי לֵךְ. לֵךְ אַף לֵךְ. לֵךְ יי הַמְּמַלְכָה.
 בִּי לֹו נֵאָה בִּי לֹו יֵאָה:

זָבָאי בְּמְלוּכָה. רָחִסִין בְּהִלְכָה. טַפְסָרָיו יֹאמְרוּ לוֹ:
 לֵךְ וּלְךָ. לֵךְ בִּי לֵךְ. לֵךְ אַף לֵךְ. לֵךְ יי הַמְּמַלְכָה.
 בִּי לֹו נֵאָה בִּי לֹו יֵאָה:

יְחִיד בְּמְלוּכָה. בְּבִיר בְּהִלְכָה. לַמּוֹדָיו יֹאמְרוּ לוֹ:
 לֵךְ וּלְךָ. לֵךְ בִּי לֵךְ. לֵךְ אַף לֵךְ. לֵךְ יי הַמְּמַלְכָה.
 בִּי לֹו נֵאָה בִּי לֹו יֵאָה:

מֶלֶךְ בְּמְלוּכָה. נוֹרָא בְּהִלְכָה. סְבִיבָיו יֹאמְרוּ לוֹ:
 לֵךְ וּלְךָ. לֵךְ בִּי לֵךְ. לֵךְ אַף לֵךְ. לֵךְ יי הַמְּמַלְכָה.
 בִּי לֹו נֵאָה בִּי לֹו יֵאָה:

עָנִי בְּמְלוּכָה. פּוֹדֵה בְּהִלְכָה. צְדִיקָיו יֹאמְרוּ לוֹ:
 לֵךְ וּלְךָ. לֵךְ בִּי לֵךְ. לֵךְ אַף לֵךְ. לֵךְ יי הַמְּמַלְכָה.
 בִּי לֹו נֵאָה בִּי לֹו יֵאָה:

בִּי To Him praise is becoming. To Him praise will always be becoming.

אָדִיר He is all-powerful in His kingdom; He is essentially supreme, His angelic hosts thus say unto Him: Thine, and Thine only, Thine, yea Thine, Thine, surely Thine, Thine, O Eternal, is the sovereignty. To Him praise is becoming, to Him praise will always be becoming.

דָּגוּל He is most high in His kingdom, He is most glorious, His officials say unto Him: Thine, and Thine only, Thine, yea Thine, Thine, surely Thine, Thine, O Eternal, is the sovereignty. To Him praise is becoming, to Him praise will always be becoming.

זָבָאי He is pure in His kingdom, He is the most mighty, His angels say unto Him: Thine and Thine only, Thine, yea Thine, Thine, surely Thine, Thine, O Eternal, is the sovereignty. To Him praise is becoming, to Him praise will always be becoming.

יְחִיד He is the One in His kingdom, He is omnipotent, His servitors say unto Him: Thine and Thine only, Thine, yea Thine, Thine, surely Thine, Thine, O Eternal, is the sovereignty. To Him praise is becoming, to Him praise will always be becoming.

מֶלֶךְ He is a king in His kingdom, He is the most dreadful, His hosts surrounding Him say: Thine and Thine only, Thine, yea Thine, Thine, surely Thine, Thine, O Eternal, is the sovereignty. To Him praise is becoming, to Him praise will always be becoming.

עָנִי He is the most meek in His kingdom, He is the redeemer, the righteous say: Thine and Thine only, Thine, yea Thine, Thine, surely Thine, Thine, O Eternal, is the sovereignty. To Him praise is becoming, to Him praise will always be becoming.

קדוש He is the most holy in His kingdom, He is the most merciful, the "Shinanim"* say: Thine and Thine only, Thine, yea Thine, Thine, surely Thine, Thine, O Eternal, is the sovereignty. To Him praise is becoming, to Him praise will always be becoming.

קדוש במְלוּכָהּ. רְחוּם בְּהִלְכָּהּ. שְׁנֵאֲנֵינוּ יֹאמְרוּ לוֹ:
לֵךְ וּלְךָ. לֵךְ בִּי לֵךְ. לֵךְ אַף לֵךְ. לֵךְ יְיָ הַמְּמֹלְכָה.
כִּי לוֹ נֶאֱדָה כִּי לוֹ יֵאָה:

תקיף He is almighty in His kingdom, He is the upholder of the perfect ones who say unto Him: Thine and Thine only, Thine, yea Thine, Thine, surely Thine, Thine, O Eternal, is the sovereignty. To Him praise is becoming, to Him praise will always be becoming.

תְּקִיף בְּמְלוּכָהּ. תּוֹמֵךְ בְּהִלְכָּהּ. הִתְמַיְמִיו יֹאמְרוּ לוֹ:
לֵךְ וּלְךָ. לֵךְ בִּי לֵךְ. לֵךְ אַף לֵךְ. לֵךְ יְיָ הַמְּמֹלְכָה.
כִּי לוֹ נֶאֱדָה כִּי לוֹ יֵאָה:

אדיר O, may He who is most mighty soon rebuild His house, speedily, speedily, in our days, O Eternal, rebuild Thine house in time.**

אדיר הוא. יבנה ביתו בקרוב. במהרה במהרה בימינו
בקרוב. אל בנה אל בנה. בנה ביתך בקרוב:

בחור O, may He who is the supreme, the greatest and most exalted, soon rebuild His house, speedily, speedily, in our days, O Eternal, rebuild Thine house in time.

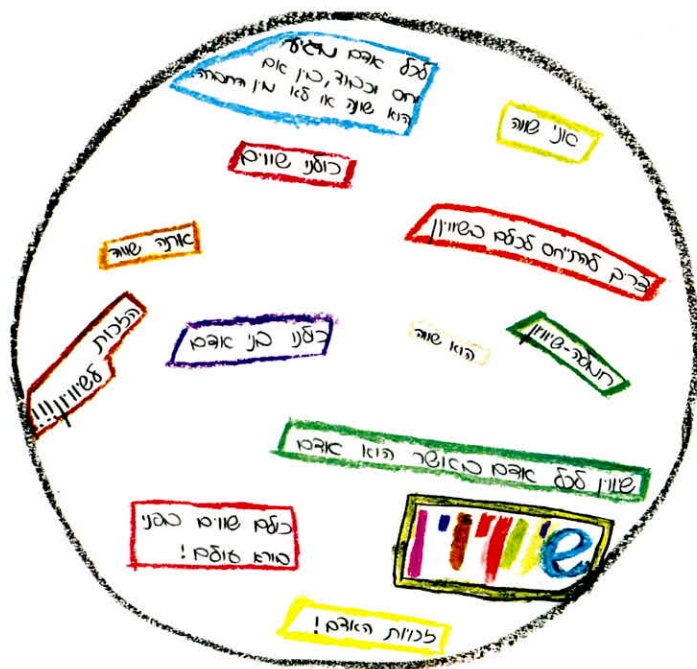
בְּחֹר הוּא. גְּדוֹל הוּא. דָּגוּל הוּא. יבנה ביתו בקרוב.
בְּמַהְרָה בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ בְּקֶרֶב. אֵל בְּנֵה אֵל בְּנֵה. בְּנֵה
ביתך בקרוב:

הדר May He who is all honoured, all worthy, most immaculate and most merciful, soon rebuild His house; speedily, speedily soon, in our days, O Eternal, rebuild Thine house in time.

הִדּוּר הוּא. נְתִיק הוּא. זָבְאֵי הוּא. חֲסִיד הוּא. יבנה
ביתו בקרוב. במהרה במהרה בימינו בקרוב. אל בנה
אל בנה. בנה ביתך בקרוב:

* An order of angels.

** On enumerating the divine attributes, we make use of all letters of the alphabet in succession, commencing from א to ת, in order to denote that all faculties of expression in the language are insufficient to render the Lord's greatness even approximately.

Mai Moshe, 15 years old, Jerusalem

מאי משה, בת 15, ירושלים

Ill relative: Uncle

קרוב המשפחה החולה: דוד

I chose "equality", everyone has to be treated equally, even if they are slaves, sick or different.

בחרתי ב"שוויון": צריך להתייחס לכל בני האדם שווה בשווה, גם אם הם עבדים, חולים או שונים מן החברה. בצידוד כתוב: אני שווה.

The caption of the drawing: I am equal.

לכל אדם מגיע יחס וכבוד, בין אם הוא שונה או לא מן החברה. צריך להתייחס לכולם בשוויון.

Everyone deserves to be treated with respect, doesn't matter if he is different from the society.

Everyone should be treated equally.

We are all equals.

Compassion-equality.

He is equal.

You are equal.

We are all humane beings.

The right to equality.

Equality for all the people.

Humane rights!

Equality.

כולנו שווים. חמלה - שוויון. הוא שווה. אתה שווה. כולנו בני אדם. הזכות לשוויון. שוויון לכל אדם באשר הוא אדם. כולנו שווים בפני בורא עולם! זכויות האדם! שוויון.

עיפרון ופגרה על נייר

Pencil And oil pastels on paper

טהור May He who is pure, the sole God, all powerful, the omniscient, all ruling, most mighty and elevated, God of strength, the redeemer and the all-righteous, soon rebuild His house; speedily, speedily soon, in our days, O Eternal, rebuild Thine house in time.

טְהוֹר הוּא. יְחִיד הוּא. כְּבִיר הוּא. לְמוֹד הוּא. מְלֶךְ הוּא.
נוֹרָא הוּא. סְגִיב הוּא. עֲזוּז הוּא. פּוֹדֶה הוּא. צְדִיק הוּא.
יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקִרְוֹב. בְּמַהֲרָה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ בְּקִרְוֹב.
אֵל בְּנֵה אֵל בְּנֵה. בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקִרְוֹב:

קדוש May He who is most holy, most compassionate, the Almighty, all potent, soon rebuild His house; speedily, speedily soon, in our days, O Eternal, rebuild Thine house in time.

קְדוֹשׁ הוּא. רַחוּם הוּא. שְׂדֵי הוּא. תְּקִיף הוּא. יִבְנֶה בֵּיתוֹ
בְּקִרְוֹב. בְּמַהֲרָה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ בְּקִרְוֹב. אֵל בְּנֵה אֵל
בְּנֵה. בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקִרְוֹב:

בליל שני של פסח מתחילים לספור ספירת העומר.
On the second night commence the counting of the Omer.*

ברוך Blessed art Thou, O Lord, our God, King of the universe, who hast sanctified us with Thy commandments, and commanded us to count the days of the Omer.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל
סְפִירַת הָעֹמֶר:

היום This is the first day of the Omer.

הַיּוֹם יוֹם אֶחָד לָעֹמֶר:

יהי May it be Thy will, O Lord, our God, and the God of our fathers, speedily to rebuild Thy holy temple in our days, and grant us our share in Thy law.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שִׁיְבִנֶה
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרַתְךָ:

* The "Omer" was the offering brought to the temple in Jerusalem on the second day of Passover. According to the biblical commandment (Lev. XXIII, 15) we have to count the days from the offering of the Omer, from the second day of Passover, continually to the feast of Weeks. Even today, when there is no Omer, we commemorate it in remembrance of the sanctuary. This counting forms a sort of a bridge, leading from Passover to Shavuot. We declare that Passover, the feast of our deliverance, finds its completion with Shavuot, the day when we received the Torah on Mount Sinai. Bodily deliverance has not been the aim of our redemption but the spiritual-moral, of which only the observer of the law can conceive its full meaning.

**אֶחָד מִי יוֹדֵעַ. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם
וּבְאָרֶץ:**

אֶחָד Who knoweth one? I know one; one is the Eternal, who is in heaven and earth.

**שְׁנַיִם מִי יוֹדֵעַ. שְׁנַיִם אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ.
שְׁנֵי לוחות הַבְּרִית.**

שְׁנַיִם Who knoweth two? I know two; two tablets of the covenant, one is the Eternal, who is in heaven and earth.

**שְׁלֹשָׁה מִי יוֹדֵעַ. שְׁלֹשָׁה אֲבוֹת. שְׁנֵי
לוחות הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ:**

שְׁלֹשָׁה Who knoweth three? I know three; three patriarchs, two tablets of the covenant, one is the Eternal, who is in heaven and earth.

**אַרְבַּע מִי יוֹדֵעַ. אַרְבַּע אֲמָהוֹת. שְׁלֹשָׁה
אֲבוֹת. שְׁנֵי לוחות הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ
שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ:**

אַרְבַּע Who knoweth four? I know four; four matriarchs, three patriarchs, two tablets of the covenant, one is the Eternal, who is in heaven and earth.

**חֲמִשָּׁה מִי יוֹדֵעַ. חֲמִשָּׁה סְדְרֵי תוֹרָה. אַרְבַּע
אֲמָהוֹת. שְׁלֹשָׁה אֲבוֹת. שְׁנֵי לוחות הַבְּרִית.
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ:**

חֲמִשָּׁה Who knoweth five? I know five; five books of the Law, four matriarchs, three patriarchs, two tablets of the covenant, one is the Eternal, who is in heaven and earth.

**שֵׁשׁ מִי יוֹדֵעַ. שֵׁשׁ סְדְרֵי מִשְׁנָה. חֲמִשָּׁה
סְדְרֵי תוֹרָה. אַרְבַּע אֲמָהוֹת. שְׁלֹשָׁה אֲבוֹת.
שְׁנֵי לוחות הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ:**

שֵׁשׁ Who knoweth six? I know six; six books of the Mishnah, five books of the Law, four matriarchs, three patriarchs, two tablets of the covenant, one is the Eternal, who is in heaven and earth.

* Originally this poem was recited alternately. When the Seder already seemed to be near the end, the attentiveness of the children gathered around the Seder table was waning. In order to get them excited, one would ask his child a question: **אֶחָד מִי יוֹדֵעַ** Who knows one? Whereupon the child replied: **אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ** I know one. One is the Eternal, who is in heaven and earth. Then he would ask another question: **שְׁנַיִם מִי יוֹדֵעַ** Who knows two? Whereupon the child had to answer: **שְׁנַיִם אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ** I know two etc. Thus the children's attentiveness was awakened and opportunity given for instructive communication concerning the contents connected with the numbers. In later times, the character of this piece changed and is now recited continually.

שבעה Who knoweth seven? I know seven; seven days of the week, six books of the Mishnah, five books of the Law, four matriarchs, three patriarchs, two tablets of the covenant, one is the Eternal, who is in heaven and earth.

שבעה מי יודע. שבעה אני יודע. שבעה ימי שבתא. ששה סדרי משנה. חמשה חמשי תורה. ארבע אמהות. שלשה אבות. שני לוחות הברית. אחד אלהינו שבשמים ובארץ:

שמונה Who knoweth eight? I know eight; eight days preceding circumcision, seven days of the week, six books of the Mishnah, five books of the Law, four matriarchs, three patriarchs, two tablets of the covenant, one is the Eternal, who is in heaven and earth.

שמונה מי יודע. שמונה אני יודע. שמונה ימי מילה. שבעה ימי שבתא. ששה סדרי משנה. חמשה חמשי תורה. ארבע אמהות. שלשה אבות. שני לוחות הברית. אחד אלהינו שבשמים ובארץ:

תשעה Who knoweth nine? I know nine; nine months preceding childbirth, eight days till circumcision, seven days of the week, six books of the Mishnah, five books of the Law, four matriarchs, three patriarchs, two tablets of the covenant, one is the Eternal, who is in heaven and earth.

תשעה מי יודע. תשעה אני יודע. תשעה ירחי לדה. שמונה ימי מילה. שבעה ימי שבתא. ששה סדרי משנה. חמשה חמשי תורה. ארבע אמהות. שלשה אבות. שני לוחות הברית. אחד אלהינו שבשמים ובארץ:

עשרה Who knoweth ten? I know ten; ten commandments, nine months of childbirth, eight days till circumcision, seven days of the week, six books of the Mishnah, five books of the Law, four matriarchs, three patriarchs, two tablets of the covenant, one is the Eternal, who is in heaven and earth.

עשרה מי יודע. עשרה אני יודע. עשרה דבריא. תשעה ירחי לדה. שמונה ימי מילה. שבעה ימי שבתא. ששה סדרי משנה. חמשה חמשי תורה. ארבע אמהות. שלשה אבות. שני לוחות הברית. אחד אלהינו שבשמים ובארץ:

אחד עשר Who knoweth eleven? I know eleven; eleven stars, ten commandments, nine months of childbirth, eight days till circumcision, seven days of the week, six books of the Mishnah, five books of the Law, four

אחד עשר מי יודע. אחד עשר אני יודע. אחד עשר כוכביא. עשרה דבריא. תשעה ירחי לדה. שמונה ימי מילה. שבעה ימי שבתא. ששה סדרי משנה. חמשה

חֲמִשִּׁי תּוֹרָה. אַרְבַּע אֲמָהוֹת. שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנֵי
לוֹחוֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ:

matriarchs, three patriarchs, two tablets of the covenant, one is the Eternal, who is in heaven and earth.

שְׁנַיִם עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ. שְׁנַיִם עָשָׂר אֲנִי יוֹדֵעַ. שְׁנַיִם עָשָׂר
שְׁבַטֵיָא. אֶחָד עָשָׂר כּוֹכְבֵיָא. עֶשְׂרֵה דְבְרֵיָא. תְּשַׁעַה
יְרַחֵי לְדָה. שְׁמוֹנֶה יְמֵי מִלָּה. שְׁבַעַה יְמֵי שְׁבֵתָא. שֵׁשָׁה
סְדְרֵי מְשֻׁנָּה. חֲמִשָּׁה חֲמִשִּׁי תּוֹרָה. אַרְבַּע אֲמָהוֹת.
שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנֵי לוֹחוֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם
וּבְאָרֶץ:

שְׁנַיִם עָשָׂר Who knoweth twelve? I know twelve; twelve tribes, eleven stars, ten commandments, nine months of childbirth, eight days till circumcision, seven days of the week, six books of the Mishnah, five books of the Law, four matriarchs, three patriarchs, two tablets of the covenant, one is the Eternal, who is in heaven and earth.

שְׁלֹשָׁה עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ. שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֲנִי יוֹדֵעַ. שְׁלֹשָׁה
עָשָׂר מְדֵיָא. שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבַטֵיָא. אֶחָד עָשָׂר כּוֹכְבֵיָא.
עֶשְׂרֵה דְבְרֵיָא. תְּשַׁעַה יְרַחֵי לְדָה. שְׁמוֹנֶה יְמֵי מִלָּה.
שְׁבַעַה יְמֵי שְׁבֵתָא. שֵׁשָׁה סְדְרֵי מְשֻׁנָּה. חֲמִשָּׁה חֲמִשִּׁי
תּוֹרָה. אַרְבַּע אֲמָהוֹת. שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנֵי לוֹחוֹת הַבְּרִית.
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ:

שְׁלֹשָׁה עָשָׂר Who knoweth thirteen? I know thirteen; thirteen divine attributes, twelve tribes, eleven stars, ten commandments, nine months of childbirth, eight days till circumcision, seven days of the week, six books of the Mishnah, five books of the Law, four matriarchs, three patriarchs, two tablets of the covenant, one is the Eternal, who is in heaven and earth.

Tal Revaiev, 11.5 years old, Ashdod

Ill relative: Mother

I chose "and every soul will praise the Lord".
Even when my mom is sick she still gives me
her whole soul.

The caption of the drawing: Every soul will
praise the Lord.

טל רבייב, בן 11.5, אשדוד

קרוב המשפחה החולה: אמא

בחרתי ב"כל הנשמה תהלל יה": גם כשאמא שלי חולה,
היא עדיין נותנת לי את כל הנשמה.
בציור כתוב: כל הנשמה תהלל יה.

צבעי מים על נייר

Water colors on paper

חֵד גְּדִיָּא, חֵד גְּדִיָּא.

דְּזִבֵּן אָבִיא בְּתָרֵי זוּזִי. חֵד גְּדִיָּא,

חֵד גְּדִיָּא.

חֵד גְּדִיָּא Only one kid, only one kid
which my father bought for two zuzim;
only one kid, only one kid.

וְאַתָּא שׁוֹנְרָא, וְאַכְלָהּ לְגְּדִיָּא,

דְּזִבֵּן אָבִיא בְּתָרֵי זוּזִי. חֵד גְּדִיָּא,

חֵד גְּדִיָּא.

And a cat came and devoured the
kid, which my father bought for two
zuzim; only one kid, only one kid.

Har'el Elroi, 9 years old, Kiryat Ata

Ill relative: Mother

I want my mommy to be strong.

The caption of the drawing: My mommy,
Strong hand.

הראל אלרואי, בן 9, קריית אתא

קרוב המשפחה החולה: אימא

אני רוצה שאמא שלי תהיה חזקה.
בציור כתוב: אמא שלי, יד חזקה.

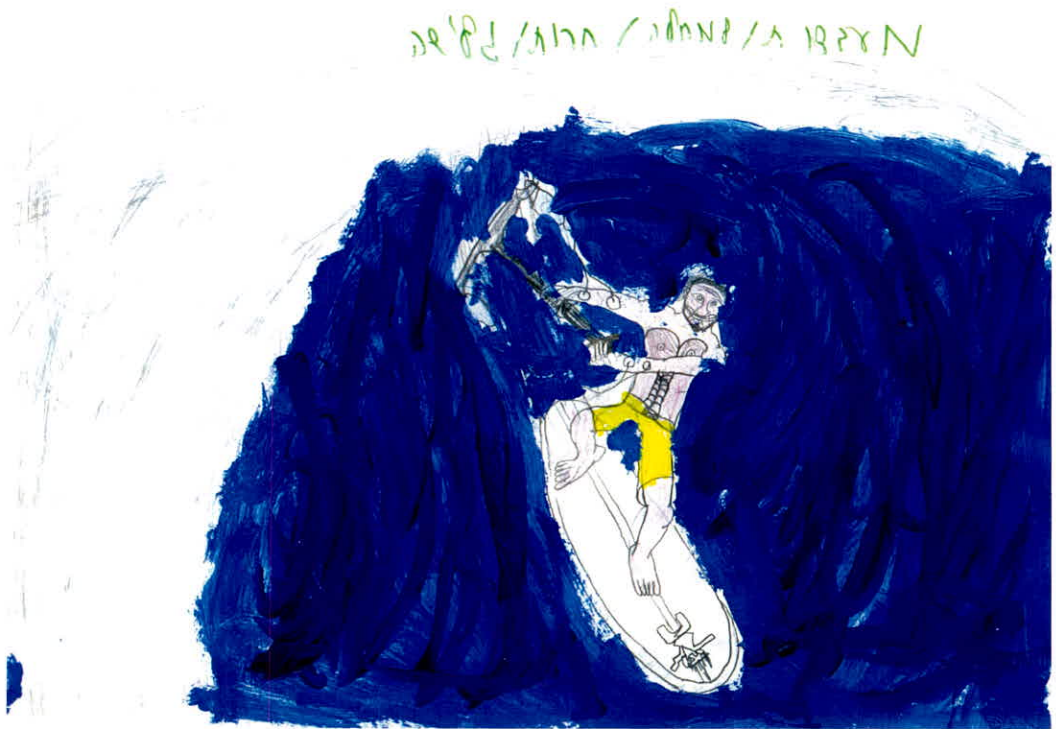
אקריליק ועיפרון על נייר
Acrylic and pencil on paper

וְאֵתָא כְּלָבָא, וְנִשְׁךְ לְשׁוֹנֵרָא, דְּאֶכְלָה
 לְגַדְיָא, דְּזִבֵּן אַבָּא בְּתַרֵּי זׁוּזִי. חַד
 גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

And a dog came and bit the cat, which had devoured the kid, which my father bought for two zuzim; only one kid, only one kid.

וְאֵתָא חֲטָרָא, וְהִכָּה לְכְּלָבָא, דְּנִשְׁךְ
 לְשׁוֹנֵרָא, דְּאֶכְלָה לְגַדְיָא, דְּזִבֵּן אַבָּא
 בְּתַרֵּי זׁוּזִי. חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

And a stick came and beat the dog, which bit the cat, which had devoured the kid, which my father bought for two zuzim; only one kid, only one kid.

Asaf Rosenzwaig, 12 years old, Tel-Aviv

אסף רוזנצוויג, בן 12, תל אביב

Ill relative: Father

קרוב המשפחה החולה: אבא

My connection to the Passover Haggada is the fact that my father has MS, in order to feel better he surfs. Surfing makes him feel better. I also started to surf and enjoyed it very much and my father once exited slavery and became free. **The caption of the drawing:** From the slavery/disease to freedom/surfing.

הקשר שלי להגדה של פסח הוא שאבא שלי חולה בטרשת נפוצה, וכדי להרגיש טוב יותר הוא גולש. הגלישה שיפרה אותו מאוד, ואני התחלתי לגלוש ונהניתי מאוד, ואבא שלי בעצם יוצא בכל פעם מעבדות לחירות. **בציור כתוב:** מעבדות/למחלה/חרות/גלישה.

אקריליק ועיפרון על נייר
Acrylic and pencil on paper

וְאַתָּא נִוְרָא, וְשַׂרְף לְחֻטְרָא, דְּהִכָּה
 לְכַלְבָּא, דְּנִשַּׁף לְשׁוֹנְרָא, דְּאִכְלָה
 לְגִדְיָא, דְּזִבֵּן אָבִי בְּתָרֵי זִוְזִי. חַד
 גִּדְיָא, חַד גִּדְיָא.

Then came a fire and burnt the stick, which had beaten the dog, which had bitten the cat, which had devoured the kid, which my father bought for two zuzim; only one kid, only one kid.

וְאַתָּא מַיָּא, וְכָבַה לְנוֹרָא, דְּשַׂרְף
 לְחֻטְרָא, דְּהִכָּה לְכַלְבָּא, דְּנִשַּׁף
 לְשׁוֹנְרָא, דְּאִכְלָה לְגִדְיָא, דְּזִבֵּן אָבִי
 בְּתָרֵי זִוְזִי. חַד גִּדְיָא, חַד גִּדְיָא.

Then came water and extinguished the fire, which had burnt the stick which had beaten the dog, which had bitten the cat, which had devoured the kid, which my father bought for two zuzim; only one kid, only one kid.

תנו לחולים את החופש.

Neta Har Tzvi, 13 years old, Rishon LeZion
Yarden Liran, 13 years old, Ganei Yavne

נטע הר צבי, בת 13, ראשון לציון
ירדן לירן, בת 13, גני יבנה

Ill relative: Uncle,
 Yarden Liran, Person with MS

קרוב המשפחה החולה: דוד,
 ירדן לירן, חולת טרשת נפוצה

We chose the word "freedom" - give the patients freedom.

The caption of the drawing: Freedom to the patients.

בחרנו במילה "חירות": תנו לחולים את החופש.
 בעיור כתוב: חירות.
 תנו לחולים את החופש.

אקריליק וטושים על נייר
 Acrylic and crayons on paper

וְאַתָּא תּוֹרָא, וְשָׁתָה לְמִיָּא, דְּכַבָּה
 לְנוֹרָא, דְּשָׂרְף לְחֻטְרָא, דְּהִכָּה
 לְבִלְבָּא, דְּנִשְׁךְ לְשׁוֹנְרָא, דְּאִכְלָה
 לְגִדְיָא, דְּזָבַן אֲבָא בְּתַרֵּי זׁוּזִי. חַד
 גִּדְיָא, חַד גִּדְיָא.

And an ox came and drank the water, which had extinguished the fire, which had burnt the stick, which had beaten the dog, which had bitten the cat, which had devoured the kid, which my father bought for two zuzim; only one kid, only one kid.

וְאַתָּא הַשׁוֹחֵט, וְשָׁחַט לְתוֹרָא,
 דְּשָׁתָה לְמִיָּא, דְּכַבָּה לְנוֹרָא, דְּשָׂרְף
 לְחֻטְרָא, דְּהִכָּה לְבִלְבָּא, דְּנִשְׁךְ
 לְשׁוֹנְרָא, דְּאִכְלָה לְגִדְיָא, דְּזָבַן אֲבָא
 בְּתַרֵּי זׁוּזִי. חַד גִּדְיָא, חַד גִּדְיָא.

And the slaughterer came and slaughtered the ox, which had drunk the water, which had extinguished the fire, which had burnt the stick, which had beaten the dog, which had bitten the cat, which had devoured the kid, which my father bought for two zuzim; only one kid, only one kid.

Mai Eshel, 17 years old, Kfar-Saba

Ill relative: Aunt

I chose "and the sun will not come to him since he is poor".

מאי אשל, בת 17, כפר סבא

קרוב המשפחה החולה: דודה

בחרתי ב"ולא תבוא עליו השמש, כי עני הוא".

פחם ועפרונות צבעוניים על נייר
Coal and color pencils on paper

וְאַתָּא מְלַאךְ הַמָּוֹת, וְשַׁחַט לְשׁוֹחֵט,
 דְּשַׁחַט לְתוֹרָא, דְּשָׁתָה לְמִיָּא, דְּכָבָה
 לְנוֹרָא, דְּשָׂרְף לְחֵטְרָא, דְּהִפְדָּה
 לְבִלְבָּא, דְּנִשְׁךְ לְשׁוֹנְרָא, דְּאָכְלָה
 לְגִדְיָא, דְּזִבְן אַפָּא בְּתַרֵּי זׁוּזִי.
 חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא.

Then the angel of death came and slew the slaughterer, who had slaughtered the ox, which had drunk the water, which had extinguished the fire, which had burnt the stick, which had beaten the dog, which had bitten the cat, which had devoured the kid, which my father bought for two zuzim; only one kid, only one kid.

וְאַתָּא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְשַׁחַט
 לְמְלַאךְ הַמָּוֹת, דְּשַׁחַט לְשׁוֹחֵט,
 דְּשַׁחַט לְתוֹרָא, דְּשָׁתָה לְמִיָּא, דְּכָבָה
 לְנוֹרָא, דְּשָׂרְף לְחֵטְרָא, דְּהִפְדָּה
 לְבִלְבָּא, דְּנִשְׁךְ לְשׁוֹנְרָא, דְּאָכְלָה
 לְגִדְיָא, דְּזִבְן אַפָּא בְּתַרֵּי זׁוּזִי.
 חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא.

Then came the Most Holy, blessed be he, and slew the angel of death, who had slain the slaughterer, who had slaughtered the ox, which had drunk the water, which had extinguished the fire, which had burnt the stick, which had beaten the dog, which had bitten the cat, which had devoured the kid, which my father bought for two zuzim; only one kid, only one kid.*

* With original pictures, suitable for children's comprehension, this poem presents divine justice. Whatever may happen, a stronger avenger stands over every oppressor, and even the angel of death finds his master in the Lord. A graduation, leading from plain day-to-day happenings to God!

But even in ancient time, another sense was found in חַד גְּדִיָּא.

The kid is Israel, who according to an expression of the Midrash (כֶּבֶשׂ אֶתְּךָ בֵּין שִׁבְעִים זְאֵבִים) is like a kid which the nations attack sometimes like wolves. Cat, dog, stick, fire, water, ox and slaughterer, symbolize the great empires of the Egyptians, Babylonians, Roman, etc. which devoured each other in course of history, however, agreed together out of spite against the kid. Invincible remains only death, outlasting the change of all times; but the day will come, when he too will find his master in God and disappear from the world. Thus the poem ends with the outlook on the future Messianic age, when the world will be delivered from death and evil. As the Haggadah commences with the thought of deliverance - that from Egypt - such it ends with the even more significant redemption of whole mankind from all evil. Full of rejoiced hope we finish the Seder.

Har'el Elroi, 9 years old, Kiryat Ata

Ill relative: Mother

The caption of the drawing: Dear Mother, you are a hero

הראל אלרואי, בן 9, קריית אתא

קרוב המשפחה החולה: אימא

בציור כתוב: אמא יקרה, את גיבורה

אקריליק ועיפרון על נייר
Acrylic and pencil on paper

ישראל מאיר לאו

הרב הראשי

תל-אביב יפו, ישראל

בס"ד

מכתב ברכה

הגדה של פסח פותחת בהזמנה, "כל דכפין ייתי ויכול כל דצריך ייתי וייפסח", כל רעב יבוא ויאכל כל נצרך יבוא ויפסח עמנו. אנו יוצאים בהצהרה זו בתחילת הערב, כדי להמחיש שאנו אכן רוצים לארח עמנו כל נצרך וכל נזקק.

אנו פותחים את הדלת לא רק לאלו הנביא ולא רק בסוף ההגדה, אלא בתחילה כשהשולחן ערוך ומוכן לאורחים. וכך נאמר בתורה "ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך, והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך", אין די בכך שאתה שמח עם בנך ובתך, עליך לשמח גם את היתום והאלמנה.

יפה עושה "האגודה הישראלית לטרשת נפוצה" בבקשתה לארח את עם ישראל ולקרבם אל שולחן הסדר של חולי הטרשת כדי לפתוח את ליבם ועיניהם אל מצוקת החולים ובני משפחותיהם. כשנפתח את אוזנינו כדי לשמוע את סבלו של הזולת נוכל לשמוע בקול צלול את ארבע לשונות הגאולה.

בברכת חג כשר ושמח

הרב ישראל מאיר לאו

Israel Meir Lau

Chief Rabbi

Tel Aviv – Jaffa, Israel

בס"ד

Letter of Blessing and Support

The Passover Hagadah opens with the invitation: "All that hunger let them come and eat, all who are in need let them come and celebrate the Passover". This is the opening statement of the Seder evening, designed to emphasize that we do indeed wish to welcome anyone who is in need.

We open the door not only to Elijah the Prophet, and not only at the end of the evening, but at the beginning, when the table is set, spread and prepared for the guests. And the Torah says: "And thou shalt rejoice before the Lord thy God, thou, and thy son, and thy daughter, and thy man-servant, and thy maid-servant, and the Levite that is within thy gates and the stranger, and the fatherless, and the widow, that are in the midst of thee". To rejoice with your son and daughter is not enough, you must take care to make the fatherless and the widow happy as well.

I fully support and approve of the Israel Multiple Sclerosis Society's inviting and welcoming all Jewish people to the Seder table held by people with Multiple Sclerosis in order to open their hearts and eyes to the hardships faced by these patients and their family members.

When we open our ears to hear another person's suffering, we can hear the clear voice of the four words of redemption.

Wishing you a kosher and happy Passover

Rabbi Israel Meir Lau

הרב ישראל מאיר לאו

This Haggadah is dedicated to sufferers of multiple sclerosis, their families, and the children whose strong spirit grants us all light, hope, and faith in the human spirit.

We thank the Board of Directors,
whose members have for many years volunteered
to contribute to the wellbeing of these patients on a daily basis.

The Israel Multiple Sclerosis Society is appreciative
and grateful for the donations we have received
in the production of this Haggadah

Linguistic Editor: the late Michal Margalit

In memory of Michal, who was taken from us prematurely.

A perfect mother who devoted her life
to her two charming children.

Michal loved her work, and carried it out
with boundless dedication and professionalism.

Michal, always eager to lend a helping hand
and offer a shoulder to lean on to anyone in need.

A kind and gentle soul, always sensitive to the pain of others.

Michal, whose modesty and attentiveness to others
were her guiding principles.

We will always miss her kindness, her dazzling smile
and the optimism she spread.

We will love and remember her forever,

The family

Initiative, collection and processing, editing: Janine Vosburgh

Artwork and captions: children of Multiple Sclerosis patients

Design and production: Studio Hagari

Photography: Yigal Fardo

This Haggadah has been approved by Rabbi Israel Meir Lau,
Chief Rabbi of Tel Aviv – Jaffa

הגדה זו מוקדשת לחולי הטרשת הנפוצה ולבני משפחתם,
ולילדים שברוחם האיתנה מעניקים לכולנו
אור, תקווה ואמונה ברוח האדם.

תודה לחברי הוועד המנהל, הפועלים בהתנדבות
לרווחת החולים מזה שנים רבות ומדי יום ביומו.
האגודה הישראלית לטרשת נפוצה מוקירה תודה
על התרומות שנתנו וסייעו לנו בהפקת ההגדה

עריכה לשונית: מיכל מרגלית-בוארון ז"ל

לזכרה של מיכל שחייה נגדעו בטרם עת
אם למופת שהקדישה את חייה לשני ילדיה המקסימים
מיכל אהבה את עבודתה וביצעה אותה
במסירות ובמקצועיות אין סופית.
מיכל ידעה תמיד לתמוך, לתת כתף בעת צרה
ולהיות אוזן קשבת לכל הנזקק לה,
מיכל הייתה בעלת נפש רגישה למכאוביהם של האחרים
טוב ליבה, צניעותה וההתחשבות בזולת היו נר לרגליה.
תמיד נתגעגע לטוב הלב, לחיוך המדהים ולאופטימיות ששידרת.
נאהב ונזכור לעד,
המשפחה

יזום, איסוף, עיבוד ועריכה: ג'נין ווסברג

עבודות אומנות וכיתוב: ילדי חולי טרשת נפוצה

עיצוב והפקה: סטודיו הגרי

צילום: יגאל פרדו

הגדה זאת אושרה ע"י הרב ישראל מאיר לאו
הרב הראשי תל-אביב-יפו

ענת

בני

חורין?

Shir Ulzery, 16.5 years old, Kfar Hanagid

שיר יולזרי, בת 16.5, כפר הנגיד

Ill relative: Mother

קרוב המשפחה החולה: אמא

The idea from the sentence "We were slaves to Pharaoh in Egypt, now - we are free".

MS patients have no freedom. They are "enslaved" to their medication, wheelchairs, etc. They don't have the freedom to move around and function normally like everyone else. They are not free and never will be.

הרעיון בא עם המשפט "עבדים היינו בארץ מצרים עתה נהייה בני חורין", כאשר לחולי טרשת אין חירות הם "משועבדים" לתרופות לכיסאות גלגלים וכו' אין להם את החירות להתנייד ולתפקד כרגיל כמו כל אדם אחר. הם לא בני חורין ולעולם לא יהיו.

עפרונות על נייר

Crayons on paper

